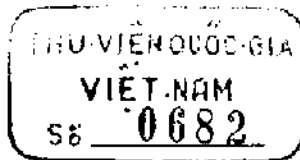

TRƯỜNG QUỐC - GIA HÀNH - CHÁNH

Luận Văn Tốt Nghiệp

VAI - TRÒ CÁC ĐOÀN - THỂ ÁP - LỰC TẠI TỈNH GIA - ĐỊNH

GIÁO - SƯ HƯỚNG - DẪN

HOÀNG-XUÂN-HÀO

Tiến-Sĩ Luật-Khoa

NGHỊ-SĨ CHỦ-TỊCH ỦY-BAN T.P.D.C T.N.V

Sinh-Viên

Đăng-ngọc-Châu

THƯ VIỆN KHOA HỌC TỔNG HỢP	BAN ĐỐC - SỰ KHÓA XIX
LVHC 682	1971 - 1974

" TRƯỞNG QUỐC-GIA HÀNH-CHÁNH
không tán-thành cũng không
phản-đối những ý-kiến phát
biểu trong Luận-văn. Những
ý-kiến do người viết hoàn-
toàn chịu trách-nhiệm."

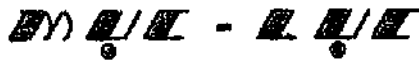
THÀNH HÌNH TRÍ ÁY

Giáo-Sư HOÀNG-XUÂN-HÀO
Tiến-Sĩ Luật-Khoa
Chủ-Tịch Ủy-Ban TPĐC
Thượng-Nghị-Viện.

Đã tận-tình hướng-dẫn chúng tôi hoàn-tất
Luận-văn này.

Kính dâng Thân-phụ cùng
hương-hồn Thân-mẫu đã nhọc-
nhân nuôi con khôn lớn.

Chân-thành hướng về các Thầy, Cô
cùng Quý Ân-Nhân đã dạy dỗ, giúp
đỡ con suốt quá-trình học-vấn.

CHƯƠNG DẪN NHẬP :

I :	Đặt vấn đề : Vai trò quan trọng của các đoàn thể áp-lực tại Tỉnh Gia-Định	I
1.-	Giới thiệu tổng quát về Tỉnh Gia-Định	I
2.-	Khái niệm đại-cương về đoàn-thể áp-lực	III
3.-	Vai trò các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định	IV
II :	Lý do lựa chọn đề tài	VI
III :	Giới hạn đề tài	VII
IV :	Phương-pháp nghiên-cứu	VII
V :	Giới thiệu bố cục luận-văn	VIII

PHẦN THỨ NHẤT :

THỂ-LỰC CÁC ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC TẠI GIA-ĐÌNH	1
--	---

CHƯƠNG I : Các đoàn thể áp-lực chính tại Gia-Định

<u>MỤC I :</u> Thể-lực tôn-giáo tại Gia-Định	3
<u>Đoạn I :</u> Phật-Giáo	3
I.- Tổ-chức và điều-hành	4
II.- Mục-tiêu hoạt-động	5
III.- Thể-lực chính-trị trong tỉnh	7
<u>Đoạn II :</u> Thiên-Chúa-Giáo	8
I.- Cơ-cấu tổ-chức	8
II.- Thể-lực chính-trị tại tỉnh	10
<u>Đoạn III :</u> Các giáo-phái khác	11
I.- Cao-Đài, Hòa-Hào	11
II.- Tin-Lành, Cơ-Đốc Phục-Lâm	12
<u>MỤC II :</u> Thể-lực Nghiệp-đoàn tại Gia-Định	13
<u>Đoạn I :</u> Tổ-chức	14

	Trang
I.- Tổ-chức cơ-cấu	14
II.- Quản-trị điều-hành	14
<u>Đoạn II</u> : Hoạt-động Nghiệp-đoàn tại Gia-Định	15
I.- Hoạt-động nghề-nghiệp	16
II.- Ảnh hưởng chính-trị	17
<u>MỤC III</u> : Các Hiệp-hội tại Gia-Định	20
<u>Đoạn I</u> : Phân loại Hiệp-hội tại Gia-Định	20
<u>Đoạn II</u> : Hoạt-động của Tỉnh-hội Phế-binh VN Gia-Định	21
I.- Tổ-chức Tỉnh-hội Phế-binh VN Gia Định	21
II.- Quá trình hoạt-động	22
<u>CHƯƠNG II</u> : Yếu-tố chi phối sự tham-gia chánh-trị của các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định	24
<u>MỤC I</u> : Nguyên-nhân và cơ hội tham-gia chánh-trị	24
<u>Đoạn I</u> : Nguyên-nhân	24
I.- Sự phát-triển chính-trị địa-phương	24
II.- Sự thiếu tính cách đại-diện của chánh đảng tại tỉnh	25
III.- Sự phân chia và xung đột quyền lợi	26
<u>Đoạn II</u> : Cơ hội tham-gia chính-trị	27
I.- Tranh đấu bảo vệ quyền lợi cho đoàn viên	27
II.- Tham-gia các cuộc bầu cử	27
III.- Hướng ứng các phong trào chính-trị	29
<u>MỤC II</u> : Phương-thức tham-gia chính-trị	29
<u>Đoạn I</u> : Phương-tiện	29
I.- Phương-tiện vật chất	30
II.- Phương-tiện tinh thần	31
<u>Đoạn II</u> : Kỹ-thuật tham-gia chính-trị	32
I.- Các kỹ-thuật ôn hòa	32
II.- Kỹ-thuật mạnh	33
<u>KẾT-LUẬN PHẦN 1</u> : Nhận xét về thế-lực các đoàn thể tại Gia-Định	35

PHẦN THỨ HAI :

ẢNH-HƯỞNG CÁC ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC TRONG SINH-HOẠT CHÍNH-TRỊ TỈNH GIA-ĐÌNH	37
<u>CHƯƠNG BA</u> : Tác-động của đoàn thể áp-lực trên chính- quyền địa-phương	39
<u>MỤC I</u> : Ảnh hưởng đối với cơ-quan hành-chánh	39
<u>Đoạn I</u> : Ảnh hưởng trong việc điều-hành	39
I.- Trong việc cấu-tạo các quyết-định hành-chánh	40
II.- Kiểm soát chính-quyền địa-phương	41
<u>Đoạn II</u> : Khó khăn đặt ra cho chính-quyền Tỉnh	42
<u>Đoạn III</u> : Thái-độ của chính-quyền địa-phương đối với các đoàn thể áp-lực	44
<u>MỤC II</u> : Ảnh hưởng đối với các cơ-quan dân cử	46
<u>Đoạn I</u> : Đối với cá nhân viên chức dân cử	46
I.- Viên chức do đoàn thể đưa ra	46
II.- Viên chức dân cử độc lập	47
<u>Đoạn II</u> : Ảnh hưởng trong việc biểu-quyết các dự-án	48
<u>CHƯƠNG IV</u> : Tương quan giữa đoàn thể áp-lực và các lực lượng chính-trị khác tại Gia-Định	50
<u>MỤC I</u> : Đoàn thể áp-lực và chánh đảng tại GD.	50
<u>Đoạn I</u> : Tương quan về tổ-chức và hoạt-động	50
I.- Đoàn thể áp-lực hỗ trợ chánh đảng	51
II.- Đoàn thể áp-lực cộng-tác bình- dẳng với chánh đảng	52
III.- Đoàn thể áp-lực thay thế chánh đảng	53
<u>Đoạn II</u> : So sánh thế lực đoàn thể áp-lực và chánh đảng tại Gia-Định	54
I.- Trước Sắc-luật 60-TT/SLu 27-12-72	54
II.- Sau Luật 60-TT/SLu	56
<u>MỤC II</u> : Vai trò đoàn thể áp-lực đối với sinh-hoạt chính-trị của dân chúng địa-phương	59
<u>Đoạn I</u> : Thông tin và giáo-dục chính-trị	59

	Trang
<u>Đoạn II</u> : Tập-trung và hướng dẫn công-luận.....	60
<u>Đoạn III</u> : Trung-gian giữa chính-quyền địa-phương và dân chúng.....	61
<u>MỤC III</u> : Tương-quan giữa các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định.....	62
<u>Đoạn I</u> : Ảnh hưởng hồ-tương.....	62
I.- Tranh chấp giữa các đoàn thể.....	63
II.- Sự cộng-tác giữa các đoàn thể.....	65
<u>Đoạn II</u> : Đoàn thể áp-lực và hoạt-động Cộng-sản tại Gia-Định.....	65
<u>KẾT LUẬN PHẦN 2</u> : Các đoàn thể áp-lực và vai trò phát triển chính-trị địa-phương.....	67
<u>CHƯƠNG KẾT-LUẬN</u> :	
I.- Nhận xét về vai trò các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định.....	69
II.- Thử nhìn về tương lai vị thế của các đoàn thể áp-lực trong sinh-hoạt chính-trị Gia-Định.....	71
<u>THƯ-TỊCH</u>	73

CHƯƠNG DẪN NHẬP

VAI-TRÒ QUAN-TRỌNG
CỦA CÁC ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC
TẠI GIA-ĐÌNH

Một công nghiệp lớn lao của giòng họ Nguyễn Phúc đối với dân tộc, là đã bình định xứ Thủy Chân Lạp, sáp nhập vùng đồng bằng phì-nhiều thuộc lưu vực sông Đồng Nai vào lãnh thổ Việt Nam, dưới danh - hiệu là Phiên Trấn Dinh (Mậu Dần - 1698).

Một phần lớn đất Phiên Trấn Dinh, ngay là Tỉnh Gia Định, tỉnh giữ địa vị quan trọng hàng đầu tại miền Nam Việt Nam. Tỉnh Gia Định thuộc miền Đông Nam Phần, bao bọc đô thành Sài Gòn như tròng trắng bao quanh tròng đỏ của quả trứng. Diện tích gồm 154.921 mẫu tây, chia làm tám quận : Gò Vấp, Hồ Môn, Nhà Bè, Tân Bình, Bình Chánh, Thủ Đức, Quảng Xuyên và Cần Giờ (1), Dân số ước độ 1.268.916 người, mật độ dân cư rất cao, có nơi lên tới 3.000 người/Km (Gò Vấp).

Tỉnh Gia Định là một tỉnh cổ kính nhất miền Nam, địa danh đã ghi lại nhiều dấu tích của các anh hùng dân tộc trong tiến trình giữ nước và dựng nước. Như Phò Mã Hậu Quân Võ Tánh, Bình Giang Quận Công Võ Di Nguy, Tả Quân Lê Văn Duyệt...

Nối tiếp truyền thống vinh hiển của quá khứ, tỉnh Gia Định, ngày nay đã vươn mình lên phát triển về mọi khía cạnh kinh tế, xã hội văn hóa và nhất là chính trị. Ở vị thế bao quanh thủ đô, chịu ảnh hưởng hỗ tương, các sinh hoạt chính trị của Thủ đô, tình hình an ninh tỉnh tốt đẹp, dân cư đông đúc, trình độ dân trí cao, và kinh tế phồn thịnh. Tỉnh Gia Định đã hội đủ những điều kiện để tạo môi trường thuận lợi cho cuộc sinh hoạt chính trị khởi sắc và đa dạng.

Thật vậy, hiện nay Tỉnh Gia Định là nơi hoạt động của 216 Hiệp hội. Từ các hội có tính cách tương tế như Phủ Giấy tương tế, Hải Dương tương tế... đến những hội có sinh hoạt nghiêng về chính trị như : Hội thân hào nhân sĩ Tân Phú Nhi, hội đồng Hồn hợp Phòng vệ và tái thiết Quốc gia (Linh Mục Hoàng Quỳnh làm chủ tịch)... Trong đó có Tỉnh hội

(1) Địa Phương Chí Tỉnh Gia Định 1971.

Phế Binh Việt Nam Gia Định, quy tụ hơn 10.000 đoàn viên, hoạt động mạnh tại Tỉnh. Bên cạnh số lượng hiệp hội đông đảo đó, là một hệ thống nghiệp đoàn vững chắc và mạnh mẽ. Liên hiệp Nghiệp đoàn Gia Định thuộc hệ thống Tổng Liên Đoàn Lao Công Việt Nam quy tụ 51 nghiệp đoàn và hơn 30 ngàn đoàn viên. Các hệ thống Tổng liên đoàn khác cũng tạo được một địa bàn hoạt động đáng kể tại Tỉnh Gia Định là Tổng Liên Đoàn Lao Động (29 N.Đ) và Tổng Công Đoàn Tự Do (4.500 đ.v), Tổng Liên Đoàn Công Nhân Việt Nam (506 đoàn viên).

Tuy nhiên đáng kể hơn cả là thế lực Tôn giáo tại Tỉnh. Tỉnh Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Gia Định (thuộc khuynh hướng Ấn Quang) đã củng cố được tổ chức của mình với các quận hội, xã hội và ấp hội. Hơn 5.000 tăng sĩ hướng dẫn một số lượng tín đồ đông đảo khoảng 30% dân - số trong Tỉnh (2). Phật Giáo Đồ tỉnh Gia Định trong quá khứ đã đóng góp một phần công quả không nhỏ cho cuộc đấu tranh thần thánh bảo vệ đạo pháp, và Dân tộc của Phật Giáo Việt Nam, vào những năm (1963 - 1966).

Thiên Chúa Giáo, tại Tỉnh, mặc dầu số tín đồ ít hơn, nhưng với tổ chức vô cùng chặt chẽ, với tinh thần đoàn kết keo sơn. Tập trung quanh 50 giáo đường, chia thành nhiều vùng, mỗi vùng là một họ đạo, do một vị linh mục đầy đủ uy tín và được giáo dân thần phục cai quản. Tín đồ Công giáo tại Tỉnh Gia Định đã xây dựng cho mình một thế lực vững chắc, tuy âm thầm nhưng chắc chắn. Thế lực của Công giáo Gia Định hiện nay, hơn bao giờ hết, là một điều quan ngại cho chính quyền cũng như các đoàn thể khác.

Người ta cũng thấy hiện diện tại Tỉnh Gia Định, một số tổ chức các tôn giáo khác như : Cao Đài, Hòa Hảo, Tin Lành, Cơ Đốc Phục Lâm, Bahai's... tuy yếu kém hơn, nhưng cũng đủ khả năng để bảo vệ quyền lợi của tín đồ mình.

Xem như vậy, quyền lợi của dân chúng trong tỉnh đã được quy - tụ quanh các đoàn thể tôn giáo, nghiệp đoàn, hiệp hội... Các đoàn thể này

(2) TRẦN, Trần Thị Hoài. Các Đoàn Thể áp lực (Saigon : Giảng Văn CN3 Đại Học Luật Khoa - 1972) trang 3.

mệnh danh chung là các đoàn thể quyền lợi(2) Để bảo vệ quyền lợi ~~của~~ mình, các đoàn thể này cố gắng ảnh hưởng đến hoạt động chính quyền, hướng dẫn dư luận bằng những phương tiện trực tiếp hay gián tiếp (3) nhấn mạnh ở khía cạnh này người ta gọi các đoàn thể quyền lợi là đoàn thể áp lực. Đứng ngoài định chế chính đảng và tổ chức chính quyền, các đoàn thể tạo một áp lực liên tục đối với guồng máy chính trị, kềm chế hoặc thúc đẩy sự vận chuyển của bộ máy đó, tranh đấu để đòi hỏi hoặc chống lại một chương trình, chính sách hoặc một quyết định của chính quyền. (4)

Như vậy các đoàn thể áp lực có một vai trò khác hẳn chính đảng. Mục đích của chính đảng là nắm giữ chính quyền, trái lại các đoàn thể áp lực không tìm cách tranh đoạt chính quyền, mà chỉ tìm cách gây ảnh hưởng đối với chính quyền. (5)

Từ sau 1963 khi cuộc đấu tranh của Phật giáo thành công, và tiếng súng cách mạng đã đưa chín năm cai trị của đế I Cộng Hòa vào dĩ vãng. Lịch sử chính trị miền Nam đi vào một khúc quanh mới với sự vùng dậy của các đoàn thể: Tôn giáo, nghiệp đoàn, Sinh viên, thương phế binh... Chính trường miền Nam đã được đun đầy bởi những cuộc phiêu lưu tranh đoạt, xâu xé của các đoàn thể quyền lợi. Các chính quyền Nguyễn Khánh (8.2.1964), Trần Văn Hương (24.10.1964), Phan Huy Quát (16.2.1965)... thay nhau thành lập và sụp đổ, đánh dấu sự can thiệp sâu đậm của các đoàn thể áp lực vào chính trường.

Trong khung cảnh đó, tại Gia Định, người ta nhận thấy sự chuyển mình của các đoàn thể: những cuộc biểu tình rầm rộ của Phật giáo trên các đường phố vào những năm 63, 64, 66. Những hình thức tranh đấu ngoạn mục như: tuyệt thực, đem bàn thờ ra đường... cũng được phát

(3) Meynaud, Jean : Les groupes de pression en France (Paris : Armand Collin - 1958).

(4) A, Mathiot : Les "pressure-groups" aux Etats-Unis, (Revue française de Science Politique, N°3 - 1952) page 430.

(5) R.W. Brewster ; Government in Modern Society - 1958 p.198.

đông trên một số đường phố : Võ Di Nguy, Chi Lăng (Phủ Nhuận)... Người Công giáo tại Gia Định, nhất là các khu Xóm Mới, Tân Phú... cũng đã tạo những phản ứng mạnh mẽ trước thời thế, điển hình như các vụ biểu tình mang đầy tính chất bạo động vào ngày 27.8.64 trước Bộ Tổng Tham Mưu gây đổ máu cho một số đồng bào.

Cùng lúc đó nghiệp đoàn Gia định cũng phát động những cuộc đình công lớn, công nhân tụ tập, biểu tình tuần hành và đòi hỏi tự do nghiệp đoàn. Mượn danh tranh đấu cho nghề nghiệp, để buộc chính quyền can thiệp vào một số vấn đề đem lại thuận lợi cho nghiệp đoàn. Chẳng hạn cuộc Tổng đình công và biểu tình ngày 21.9.64 của TLĐLCVN, cuộc đình công của công nhân VIMYTEX 10.8.64...

Tháng 4/1970 khi phong trào đòi quyền sống của Thượng Phế Bình lên cao độ trên toàn quốc, thì tại Gia định, Thượng Phế Bình đã phát động cấm dùi trên 25 khu đất, đặt chính quyền trước những khó khăn giải.

Từ khi sắc luật 004/72 ra đời, nghiêm khắc cấm đoán các cuộc tụ họp, biểu tình, đình công... cùng với sự lớn mạnh của chính quyền đệ II Cộng Hòa. Các cuộc xáo trộn gây nên bởi đoàn thể áp lực hầu như lắng dịu, tan rã. Tuy nhiên, như thế không hẳn tại Gia định các đoàn thể đã ngưng tìm cách áp lực chính quyền, mà ngược lại ảnh hưởng đó vẫn nặng nề đối với sinh hoạt chính trị địa phương.

Vì thật ra, ở địa phương áp lực của các đoàn thể mang sắc thái khác biệt hẳn tầm mức quốc gia. Áp lực của đoàn thể địa phương thường không có tính cách sôi động như trên bình diện quốc gia, trái lại âm thầm nhưng vững chắc. Người ta hình dung áp lực đó như một tấm màng thật mỏng bao trùm sinh hoạt chính trị tỉnh. Không thấy được một cách rõ ràng, nhưng chính quyền địa phương cũng như dân chúng đều nhận thức được sự chi phối của áp lực đó.

Trong chiều hướng trên, với khát vọng tìm hiểu một vài khía cạnh của sinh hoạt chính trị địa phương. Chúng tôi không ngần ngại trước những khó khăn chặc chấn gặp phải, đã chọn đề tài "VAI TRÒ CÁC ĐOÀN THỂ ÁP LỰC TẠI GIA ĐÌNH" để hoàn thành luận văn tốt nghiệp vì các lý do sau :

- Sự nghiên cứu một đề tài chính trị địa phương có tính cách mới mẻ, vì tầm vóc nhỏ hẹp của nó trước các vấn đề chính trị trọng đại của đất nước, nên loại đề tài này thường bị bỏ quên. Nhưng thật ra tại địa phương lãnh vực chánh trị hầu như bao trùm và chi phối các sinh hoạt khác : kinh tế, xã hội, hành chánh...

- Hơn nữa sau này với vai trò khiêm tốn của một cán bộ hành chánh tại địa phương, những kiến thức thu nhận được trong kinh nghiệm cứu đề tài, chặc chấn sẽ giúp chúng tôi một số vốn cần thiết để khởi đầu trong công cuộc hòa nhập với sinh hoạt cộng đồng chính trị địa phương.

Tuy nhiên trong phạm vi hạn hẹp của một luận văn, chỉ cho phép chúng tôi nghiên cứu vấn đề trong một số giới hạn :

* Về không gian và đối tượng : Chúng tôi chỉ nghiên cứu những đoàn thể có tổ chức và hoạt động trong không gian tỉnh Gia-Định.

* Về thời gian : Chúng tôi chọn khảo sát từ 1963, năm đánh dấu khởi sắc của các đoàn thể áp lực đến nay. Tuy nhiên sinh hoạt chánh trị có tính cách động và diễn biến không ngừng, do đó chúng tôi cố gắng chú trọng đến sinh hoạt hiện tại của các đoàn thể. Nếu có dẫn chứng những sự kiện trong quá khứ cũng chỉ để minh xác những điều lập luận mà thôi.

Với giới hạn được nêu ra, để nghiên cứu đề tài, chúng tôi đã vận dụng phương pháp khoa học xã hội sưu tầm các dữ kiện, tài liệu.

Với phương tiện eo hẹp chúng tôi đã tìm cách phỏng vấn các nhân vật liên hệ, hoặc trực tiếp hoặc qua bảng vấn đề lục, quan sát và điều tra tại chỗ sinh hoạt của một số đoàn thể. Chúng tôi đối chiếu những dữ kiện thực tế với căn bản lý thuyết thu góp từ một số sách vở, tài liệu... trong và ngoài nước.

Sau cùng, phương pháp chính trị học đã giúp chúng tôi nghiên cứu và trình bày vấn đề qua những phương thức như : quan sát lịch sử, suy luận triết lý...

Trong khảo hướng trên, nhằm mục đích giải quyết hai điểm chính của đề tài là :

- Sức mạnh của các đoàn thể tại Tỉnh Gia Định ra sao ? và
- với sức mạnh đó, các đoàn thể đã tạo ảnh hưởng như thế nào đối với sinh hoạt trong tỉnh ?

Như vậy, đề tài "Vai trò các đoàn thể áp lực tại Gia Định" sẽ gồm hai phần :

Phần Một : THỂ LỰC CÁC ĐOÀN THỂ ÁP LỰC TẠI GIA ĐỊNH.

Phần Hai : ẢNH HƯỞNG CÁC ĐOÀN THỂ ÁP LỰC TRONG SINH HOẠT CHÍNH TRỊ TỈNH GIA ĐỊNH.

PHẦN THỨ NHẤT

THỂ-LỰC

**CÁC ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC
TẠI GIA-ĐÌNH**

THƯ-VIỆN QUỐC-GIA

Các đoàn thể quyền lợi có rất nhiều trong xã-hội, bất cứ đoàn thể nào cũng có thể làm áp-lực. Tâm vóc và bản chất quyền lợi của các đoàn thể không những ảnh hưởng trên hiệu-năng mà còn trên tiềm năng chính-trị nữa. Vì thế muốn xác định thế-lực chính-trị của một đoàn thể, cần phải chú-trọng đến nguồn-gốc và động-cơ sâu xa kết-hợp quyền lợi của đoàn thể. Cũng như phải tìm xem những quyền lợi trong xã-hội được kết-hợp dưới hình-thức nào, tổ-chức ra sao, và phương-cách chuyển đạt đến các bộ-phần của guồng máy chính-trị (6).

Sự thành công trong mục-tiêu tùy thuộc vào thế-lực của đoàn thể. Mặc dầu có những kỹ-thuật và phương-tiện tinh-vi, các đoàn thể cũng khó thành công nếu thế-lực bị suy-yếu (7). Như vậy để làm sáng tỏ vấn-đề, khảo sát thế-lực của các đoàn thể tại Gia-Định là một khía cạnh cần phải phân-tích trước nhất.

Khảo-sát thế-lực các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định bao gồm việc :

- Phân-tích tổ-chức và hoạt-động các đoàn thể chính.
- Các yếu-tố chi-phối sự tham-gia chính-trị của các đoàn thể này.

■
■:■
:
:

(6) TRẦN, Trần-thị-hoài, Op.Cit, tr. (tài liệu Ronéo)

(7) HÀO, Hoàng-xuan, Phật-giáo và Chính-trị tại Việt-Nam ngày nay, Luận án. (Saigon : Viện Đại-Học Saigon, 1972) tr. 426.

CHƯƠNG I

CÁC ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC CHÍNH TẠI GIA-ĐÌNH

Căn cứ trên bản-chất và tầm vóc của quyền-lợi quy - tụ người ta có thể phân chia các đoàn-thể áp-lực tại Gia-Đình vào 3 loại chính : Tôn-Giáo, Nghiệp-Đoàn, Hiệp-Hội.

Ngoài ra, người ta cũng có thể lưu-ý đến một số thể-lực khác có ảnh hưởng đến sinh-hoạt chính-trị Tỉnh như : Báo-chí, Sinh-viện học-sinh, ngoại-kiều... Tuy nhiên trong phạm - vi hạn hẹp của luận-văn này, chúng tôi chỉ đặc biệt khảo - sát ba loại đoàn thể chính đã nêu trên, vì những đoàn thể này đã góp mặt thật sự vào sinh-hoạt chính-trị Tỉnh, và có tầm ảnh - hưởng quan-trọng đối với địa-phương.

Mục I : THỂ-LỰC TÔN-GIÁO TẠI GIA-ĐÌNH.

Việc hội nhập tôn-giáo vào đoàn thể áp-lực, ngày nay được xem như là chánh đáng (8). Vì không ai có thể phủ nhận ảnh hưởng vô cùng quan-trọng của tôn-giáo trong guồng máy chính trị, nhất là tại các quốc-gia chậm tiến.

Trên bình-diện quốc-gia cũng như địa-phương, tôn-giáo là lực-lượng có khả năng nhất trong việc hết hợp tín-đồ thành một khối, trong khung cảnh chính-trị phân ly và bẽ-tắt.

Tại Gia-Đình, Tôn-giáo giữ một vị thế trội yếu so với các lực-lượng chính-trị khác. Thể lực Tôn-giáo tại đây tạo bởi 2 Tôn-giáo chính là : Phật-Giáo và Thiên-Chúa-Giáo.

Aoạn I.- PHẬT-GIÁO TẠI GIA-ĐÌNH.-

Phật-Giáo là một tôn-giáo đã có gốc rễ từ lâu trong sinh-hoạt Tỉnh, với hơn 455 ngôi chùa, rải rác khắp Tỉnh. Ở đâu người ta cũng thấy bóng dáng uy-nghi và cổ-kính của chùa chiền.

(8) HÀO, Hoàng Xuân, Op.Cit, tr. 16.

Có những ngôi chùa trải qua nhiều trăm năm, được Sắc-phong từ các thời vua chúa xưa như chùa Sắc-tứ Long-Huê Tổ-dinh, Sắc-tứ Tập-phước Bình-Hòa, Giác-viên, Giác-lâm, Huệ-nghiêm ... (9).

Hiện nay Phật-Giáo quy-tụ chừng 30% dân số trong tỉnh, đó là chỉ kể những tín-đồ có liên lạc mật thiết với chùa chiền. Tỷ-số có thể lớn hơn rất nhiều, nếu kể luôn những tín-đồ mang danh "đạo thờ cúng", tuy không liên lạc thường xuyên với giáo hội, nhưng cũng sẵn sàng đứng vào hàng ngũ Giáo-hội khi quyền lợi và uy-tín Phật-Giáo bị xúc-phạm như quá khứ đã chứng-minh (1963 - 1967).

I.- TỔ-CHỨC TỈNH GIÁO-HỘI.

Từ trước các chùa chiền và tăng-ni trong tỉnh thuộc nhiều hệ-thống khác nhau : (10)

- Hội Phật-học Nam-Việt.
- Lục-hòa Tăng.
- Tỉnh Giáo-hội Tỉnh-Đô Tổng.
- Tỉnh Giáo-hội Tăng-già Bắc-Việt.
- Giáo-hội Tăng-già Khất-sĩ VN....

Và một số chùa tự khác không thuộc hệ-thống nào. Mỗi chùa quy-tụ một số tín-đồ quanh vị bổn-sứ của mình và không liên lạc với các chùa khác.

Từ sau 1963, Phật-Giáo do Hiến-chương 4-1-64 Phật-Giáo thực-hiện xong sứ mạng thống-nhất của mình. Căn cứ vào Hiến-chương này Phật-Giáo Gia-Định trực thuộc miền Khánh-Hòa, đặt dưới sự quản-trị của văn-phòng Tỉnh Giáo-hội PGVNTN Gia-Định. Nhưng Hiến-chương 67 ra đời và được công nhận bởi SLu 23/67 ngày 18-7-67, Giáo-hội bị phân hóa làm hai : Ấn-Quang và Quốc Tự. Tuy nhiên ở Gia-Định, VNQT không tổ-chức được cơ-sở và tín-đồ, Tỉnh Giáo-hội Gia-Định nằm trong hệ-thống Ấn-Quang như đa số các Tỉnh Giáo-hội khác.

Văn-phòng Tỉnh Giáo-hội PGVNTN hiện đặt tại chùa Pháp Van, đường Ngô-tùng-Châu Gia-Định. Dưới sự điều-hành của một ban Đại-diện Tỉnh tổ-chức như sau :

Đứng đầu là vị Chánh đại-diện, hiện nay là Thượng-Toạ Pháp-Lan. Có 2 vị phó phụ-tá là : Phó cư-sĩ và phó đặc-trách

(9) MINH, Huỳnh, Gia-Định xưa và nay (Saigon:Loại sách Suu khảo 1973), tr. 327.

(10) SÁNG, Đỗ-Quý, Hoạt động các cơ sở xã-hội công và tu tại Gia-Định. (Saigon: Luận-văn (GHG - 1964) tr. 34.

tăng-sĩ. Trông coi việc điều-hành văn-phòng là Thượng-tọa Chánh thư-ký (hiện nay là Thượng-tọa Thích-Huyền-Thâm) có 2 phó thư - ký và 1 Thủ-quỹ giúp đỡ. Ban Đại-diện Tỉnh chia làm 9 đặc-uy : Tăng-sĩ, cư-sĩ, thanh-niên, hoằng-pháp, tài-chính, kiến-thiết, xã-hội, văn-hóa, giáo-dục. (11)

Ban Đại-diện Tỉnh do Đại-hội-đồng Giáo-hội trong tỉnh bầu lên với nhiệm kỳ 2 năm.

Tỉnh Giáo-hội Gia-Định chia thành 8 Quận Giáo-hội, tương ứng với 8 Quận thuộc Tỉnh. Quận Giáo-hội chia thành Xã Giáo - hội, Xã chia thành Ấp Giáo-hội. Mỗi Quận, Xã, Ấp giáo-hội đều có 1 ban đại-diện tương tự như Tỉnh do các tín-đồ bầu lên.

Tổ-chức được xem như là một thành tố quan yếu của sức mạnh, sau uy-tín xã-hội (12). Với tổ-chức trên Tỉnh Giáo-hội đã hỗ-trợ mạnh mẽ cho việc thi-hành mục-tiêu của mình.

II.- MỤC-TIÊU HOẠT-ĐỘNG.

Mục-tiêu của Tỉnh Giáo-hội PGVNTN Gia-Định, dĩ - nhiên được lồng trong sứ mạng của Giáo-hội PGVNTN. Sứ mạng này bao gồm sứ mạng tôn-giáo là Thống-nhất Phật-Giáo và phục vụ dân tộc đạo pháp. Bên cạnh đó là sứ mạng chính-trị nhằm kiến-tạo hòa - bình, bảo vệ đạo-pháp và dân tộc (13).

Tại địa-phương sứ mạng trên chuyển hóa thành 2 mục tiêu chính mà Tỉnh Giáo-hội cố gắng thực-hiện là :

- Thống nhất chùa chiền trong Tỉnh.
- Tổ-chức giáo-đồ và hoằng-pháp. (14)

1/- Thống nhất chùa chiền.

Quá trình thống nhất, cũng đồng thời là quá trình phân hóa của giáo-hội. Tại địa-phương sự phân hóa này lại càng rõ rệt hơn. Trong quá khứ từ 1963 về trước Phật-giáo tại Gia-Định chưa hề được tổ-chức thành hệ-thống. Mỗi chùa đều có một số tín đồ, quyền lợi, tài-sản riêng biệt và tự quản-trị lấy tài-sản này. Hơn nữa mỗi môn-phái đều có pháp-môn tu tập khác nhau. Do đó công việc Thống-nhất của Tỉnh giáo-hội PGVNTN gặp nhiều khó

(11) THÂM, Thích Huyền, Chánh Thư ký Tỉnh Giáo hội PGVNTN Gia Định. Phong van (Saigon: ngày 14.5.74).

(12) MEYNAUD Jean, Op.Cit. tr. 182 - 183.

(13) HẢO, Hoằng xuân, Op.Cit. tr. 104 - 140.

(14) SÁNG, Đỗ Quý, Op.Cit. tr. 36.

khăn, và khó lòng kêu gọi các chùa trong tỉnh từ bỏ sự tự-trị và tài-sản riêng để gia-nhập vào 1 hệ-thống chung. Ngay từ đầu, một số chùa thuộc hội Phật-học Nam-Việt như Giác-lâm, Phước-viên, Hồng-giao, Huỳnh-kim ... đã cương quyết giữ vi-trí độc lập của mình đối với giáo-hội. Một số chùa khác thuộc Lục-hóa Tăng và đa số các chùa từ đều muốn thoát khỏi sự chi phối của Tỉnh Giáo-hội.

Mặc dầu với những khó khăn đó, hiện nay Tỉnh giáo-hội đã cố gắng rất nhiều trong việc kêu gọi thống nhất Giáo-hội. Trong cuộc phỏng vấn ngày 14-5-74, Thượng-tọa Chánh thư-ký ban đại-diện tỉnh cho biết hiện nay tỉnh đã thống nhất chừng 50% số chùa chiền trong tỉnh.

2/- Tổ-chức giáo-đồ hoằng-pháp.

Tỉnh giáo-hội đã tổ-chức việc cấp phát các thẻ tăng-tịch cho hơn 5.000 tăng-sĩ trong toàn tỉnh, đồng thời để hệ-thống-hóa tín-đồ, tỉnh giáo-hội cấp phát khoảng 30 ngàn thẻ Phật-tử cho các tín-đồ trong tỉnh. Công việc hệ-thống-hóa này đang được tiến hành tốt đẹp.

Tỉnh Giáo-hội còn tổ-chức các đoàn thanh-niên Phật-tử như Gia-Đình Phật-tử, Sinh-viên Học-sinh Phật-tử, Hương-đạo Phật-tử ... Các đoàn thanh niên Phật-tử đặt dưới sự điều-hành của đặc-ủy thanh niên trong ban đại-diện tỉnh. Ngoài ra Tỉnh giáo-hội còn tổ-chức các nghiệp-đoàn Phật-tử quy-tụ số tín-đồ trong một lãnh vực hoạt-động như nghiệp-đoàn xe Lam Phật-tử..

Các đoàn thể này rất mạnh trong những năm hưng thịnh của Phật-Giáo (63 - 66). Số đoàn viên Gia-Đình Phật-tử trong năm 1964 lên đến 5.000 người chia thành 3 liên-đoàn.

Trong mục-tiêu hoằng-pháp, Tỉnh Gia-Đình có nhiều tu-viện lớn đào tạo các giảng sư có trình-độ cao như : Tu-viện Gia-Lam, Phật-học-viện Huệ-Quang, Hải-Trang, Huệ-Nghiêm, Vạn-Đức, Ni-trường được-sư ...

Trước năm 1968, những buổi thuyết-pháp thường được tổ chức tại Tỉnh do một số tăng-sĩ nổi tiếng đảm nhận như : Đại-Đức Hộ-Giác, Thượng-tọa Trí-Thủ, Trí-Tịnh...

III.- THẾ-LỰC CHÍNH-TRỊ.

Vào năm 1963, Phật-Giáo được coi như lối thoát cuối cùng, trong tình-trạng chính-trị bế-tắc, là tiếng nói của lương tâm dân tộc khi tình hình chính-trị tan rã vì sự sụp đổ của các định chế. Do đó Phật-Giáo Việt-Nam đã dần thân sâu đậm trong các cuộc biến-chuyển chính-trị từ 1963 - 1970. Phật giáo "đứng đây không phải chỉ để bảo vệ giáo-ly, mà cốt để lật đổ một chính-quyền độc tài, hầu xây dựng một chế-độ dân chủ!" (15)

Ở vị thế bao quanh Thủ-Đô, Tỉnh Gia-Định ảnh hưởng tức khắc và hỗ-tương những biến động chính-trị có tầm mức quốc-gia xảy ra tại Thủ-Đô. Phật-Giáo trong những năm tranh đấu mãnh-liệt trên (63 - 64 - 66) là một thế-lực mạnh mẽ nhất chi-phối sinh hoạt chính-trị của Tỉnh. Những cuộc đình công, bãi-thị, biểu tình được tỉnh Giáo-hội hỗ hào và thu hút đa số dân chúng trong tỉnh hưởng ứng.

Sau cuộc tranh đấu bạo động 1966 tại miền Trung thất bại, khối Phật-giáo Ấn-Quang còn thực-hiện liên tiếp các cuộc đấu tranh khác trong năm 1966, 1967, 1968, 1969, đòi hủy bỏ Sắc-luật 23/67, hủy bỏ vụ án miền Trung, vận-động hòa-bình, hủy bỏ án Thượng-tọa Thiên-Minh ... Các cuộc đấu tranh này cũng không đi đến kết quả. Từ 1970 khối Phật-Giáo Ấn-Quang dần dần chuyển hướng cuộc tranh đấu có tính cách ôn-hòa hơn. Sự lắng dịu đó ảnh hưởng ngay đến thế lực Phật-Giáo tại Gia-Định.

Tinh thần tin-dò tan rã, mệt mỏi trước sự phân hóa của giáo-hội. Và thất bại trong các cuộc tranh đấu, trong khi đó chính-quyền địa-phương đã được ổn cố và chi-phối chặt chẽ guồng máy chính-trị. Vì thế, thế-lực Phật-Giáo bỗng như chùng xuống, các đoàn thể Phật-Giáo trong tỉnh hoạt-động cầm chừng, sa sút.

Sau cuộc tấn công mùa hè 72 của Cộng-sản, tình-hình an-ninh trở nên khẩn-trương, Hiệp-Định Ba-Lê ra đời cùng lúc tình-hình kinh-tế trong tỉnh suy giảm, hoạt-động các đoàn thể hầu như bị tê liệt. Tỉnh Giáo-hội PGVNTT Gia-Định hiện nay chỉ chú trọng đến các hoạt-động xã-hội và tôn-giáo, tổ-chức lại cơ-cấu, cứu trợ lạc quyền...

Trong những năm gần đây, người ta thấy xuất hiện tại Gia-Định phong trào phụ-nữ đòi quyền sống, đặt cơ-sở tại Tỉnh

(15) Thượng-Tọa Thích-thiện-Hoa, tuyên ngôn (Saigon : Phật-Đàn 2511).

Xã Ngọc-Phường (Gia-Định) và do ni-sư Huỳnh-Liên cầm đầu cùng với bà Ngô-Bá-Thành. Hoạt-động của nhóm này có địa bàn tại Thủ-Đô, nhưng bởi đặt cơ-sở tại Gia-định nên cũng đã gây nhiều khó khăn cho chính-quyền Tỉnh. Chẳng hạn vụ Cảnh-Sát Gia Định đã phải huy-động lực-lượng lớn để can-thiệp giải tán đoàn biểu-tình trước Tòa Sơ-Thẩm Gia-Định trong phiên xử bà Ngô-Bá Thành (1970 ?)...

Có nhiều người cho rằng, nhóm này thuộc khuynh-hướng Phật-Giáo Ân-Quang tại Gia-Định, nhưng thật ra mặc dầu do 1 ni-sư cầm đầu, mối liên hệ giữa phong trào và Tỉnh Giáo - hội hầu như không đáng kể.

Tóm lại, ở vị thế một đối lực âm-thầm với chính-quyền với uy-tín xã-hội cũng như tiềm lực đáng kể, Phật-giáo là một lực lượng đáng vị nể đối với chính-quyền cũng như các đoàn thể khác trong tỉnh.

Ngoài Phật-Giáo, một tôn-giáo khác cũng tạo được một thế lực mạnh mẽ tại tỉnh đó là : Thiên-Chúa-Giáo.

Đoạn II. - THIÊN-CHÚA-GIÁO TẠI GIA-ĐỊNH. -

Hiện nay Thiên-Chúa-Giáo quy-tụ khoảng 150.000 tín-đồ chiếm tỷ-lệ 17% dân số trong tỉnh (16), là một đoàn thể có sự can-thiệp mạnh mẽ và liên-tục vào sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia Định.

I. - TỔ-CHỨC.

1/- Tổ-chức cơ-cấu :

Công-Giáo Gia-Định thuộc địa-phận Saigon, đặt dưới sự quản-trị trực-tiếp của Tòa Giám-Mục Saigon. Đứng đầu là vị Giám-Mục có nhiệm-vụ cai trị địa-phận về phần thiêng-liêng cũng như về trần thế. Trong phạm vi tôn-giáo ngài có toàn quyền lập-pháp, tư-pháp và hành-pháp. Đức Giám-Mục do Giáo - Hoàng bổ nhiệm.

Căn cứ theo Sắc-chỉ The Ecclesiastical Province, địa-phận Saigon chia làm nhiều giáo-hạt. Đứng đầu là Linh-Mục Hạt trưởng, do Đức Giám-Mục cất cử. Tỉnh Gia-Định bao gồm nhiều hạt, không căn cứ vào tổ-chức hành-chánh địa-phương, đôi khi một hạt lại bao gồm cả 2 phần đất thuộc Saigon và Gia - Định.

Một số hạt thuộc hoàn toàn tỉnh Gia-Định như : hạt Gia-Định, hạt Xóm Mới, hạt Chí-Hòa, Hóc-Môn, hạt Thủ-Đức...

Mỗi hạt chia thành nhiều giáo-xứ hay họ đạo. Mỗi họ đạo có một thanh-đường quy-tụ một số giáo-hữu nhất định do 1 Linh-Mục đứng đầu gọi là các Cha Chánh-xứ. Giáo-xứ là đơn-vị căn-bản của tổ-chức Công-giáo tại tỉnh. Mỗi Giáo-xứ có 1 Hội đồng Giáo-xứ chia thành 2 ban : ban Thường-vụ và ban Chấp - hành. Ban Thường-vụ gồm 4 tiểu-ban : truyền-thông, phát-triển, giáo-dục và truyền-bá phúc-âm.

Giáo-xứ lại phân chia thành nhiều khu xóm (miền Bắc gọi là "họ", miền Nam gọi là "khu"). Mỗi khu xóm có chừng 100 - 250 gia-đình Công-giáo do một trưởng-khu đứng đầu.

Khu xóm được phân thành "phân xóm" gồm 5 - 10 gia-đình Công-giáo, đứng đầu là Xóm-trưởng.

2/- Cơ-sở :

Con số giáo-đường tại tỉnh lúc chưa có phong-trào di cư (54 - 55) vào khoảng 30 ngôi. Trong công-tác định-cư, tỉnh Gia-Định đã tiếp nhận tại Gò-Vấp 13 trại, Hóc-Môn 14 trại, Tân-Bình 13 trại, Thủ-Đức 11 trại, Bình-Chánh 2 trại, tổng số hơn 100.000 đồng bào di-cư mà đa số người Công-giáo (17). Số người Công-giáo di-cư này đã tạo nên một lực-lượng Công-giáo vững mạnh tại tỉnh. Họ đã xây-đựng thêm rất nhiều giáo-đường mới như : Bình-An, Xóm-Mới, Chí-Hòa, Tam-Hà ... Hiện nay tổng số nhà thờ trong tỉnh lên đến 52 ngôi, có những nhà thờ thật xưa như : Bà-Chiếu, Thị-Nghè, Hóc-Môn ... Bên cạnh những giáo-đường tân lập uy-nghi và khang trang như : nhà thờ Hiến Linh, Mông-Triệu, Fatima, Chân-Phúc-Liêm, Chân-Phúc-Khang.

Các tu-viện cũng rất nhiều trong tỉnh : tu-viện Phú-Nhuân, tu-viện Fancicô Thủ-Đức, tu-viện Donbosco, nữ Đa-Minh Gò-Vấp, Saint-Paul, chủng-viện Thái-Bình Bùi-Chu ...

Người ta cũng thấy có rất nhiều cơ-sở hoạt-động xã-hội và văn-hóa của người Công-giáo tại tỉnh như : Cô-nhi-viện Don Bosco, Santa-Maria (Gò-Vấp), Hòa-Bình, viện Dưỡng-lão Thị Nghè ... và một số trường Trung-học tư-thục nổi tiếng : Lasan Mossard (Thủ-Đức) Thánh-Mẫu, Nguyễn-bá-Tông, Chân-Phúc-Liêm.

II.- THỂ-LỰC CHÍNH-TRỊ.

Giáo dân tại Gia-Định luôn luôn ràng buộc chặt chẽ với nhau qua những giây liên-hệ của các tổ-chức. Giáo dân tự động gia-nhập vào các đoàn thể trong họ đạo mình tuy theo khả năng và giới tính như : Hội con gái Đức-Mẹ, hội Đức-Mẹ hằng cứu giúp, hội Hùng-Tâm, Dũng-chí ... Họ còn lập các hội ái hữu như hội Thánh Giuse tương-tê (Hóc-Môn), hội Ái-hữu Kito Vương ...

Không những thế giáo dân còn tham-gia các phong trào có tính cách rộng lớn toàn quốc như : Thanh-Sinh-Công, Tập-đoàn Giáo dân (1964) ...

Với tinh thần đoàn kết keo sơn, và với tổ-chức chặt chẽ đó, tập-thể Công-giáo Gia-Định đã như một lực-lượng xung kích nòng cốt, đóng góp sức mạnh của mình cho công cuộc vùng lên của Công-Giáo Việt-Nam vào những năm 1964 - 1965.

Mang ảo tưởng là bị đàn-áp và đồ kỵ, người công-giáo đã phản ứng mạnh mẽ trên chính-trường vào những năm vừa kể, nhằm mục-đích nói lên sự hiện-diện với đầy đủ thực-lực, khả-năng cùng kỷ-luật của mình trong xã-hội.

Khởi đầu là cuộc biểu tình ngày 7-6-64 trước công-trường Lam-Sơn, quy-tụ khoảng 300.000 ngàn Giáo dân; nhân dịp này một tuyên-ngôn xác định lập-trường của Công-giáo được phổ biến "Người công-giáo sẵn sàng đứng lên chiến đấu để cứu nguy tổ-quốc và giải cứu Giáo-hội trước những đe dọa trầm-trọng."

Một số cuộc biểu tình khác cũng được xách động liên tiếp sau đó, đáng kể nhất là cuộc tuần-hành vào chiều 27-8-64 trước công Bộ Tổng Tham-Mưu gây đổ máu cho một số tín - đồ . Trong các cuộc biểu dương lực-lượng này, giáo dân Gia - Định nhất là số giáo dân di-cư ở Xóm-Mới, Tân-Bình, Bình-An... đã là lực-lượng nòng cốt và hăng say nhất.

Ngày 26-5-1965 Lực-lượng đại đoàn kết do Linh - Mục Hoàng-Quỳnh cầm đầu, phát-động cuộc tranh-đấu lật đổ Chính-phủ Phan-Huy-Quát. Một lần nữa người Công-giáo đã chứng tỏ được uy-thế của mình trên chính-trường.

Nhưng thật ra ảnh hưởng chính-trị của người công-giáo tại tỉnh, không phải ở sự biểu dương lực-lượng trong các cuộc tranh đấu mà là sự can-thiệp sau hậu-trường chính-trị đối với mọi vấn-đề trong sinh-hoạt tỉnh. Trong các vùng có họ đạo di

cư như Xóm-mới, Chí-hòa, Tân-Bình ... ảnh hưởng của các vị Linh-mục tượng trưng cho giáo-quyền nhiều khi lấn áp cả thế-quyền. Dân chúng thường nghe theo lời của các vị Cha xứ hơn là chính-quyền địa-phương.

Các vị Linh-mục thường đích thân can-thiệp với chính quyền tỉnh để bảo-vệ quyền-lợi, đòi hỏi hoặc che chở cho giáo dân của mình. Sự can thiệp này nhiều khi đã đặt chính-quyền địa-phương trước những khó khăn nan giải.

Trong các vụ bầu cử tại địa-phương, cũng như trong các việc quyết-định bổ nhiệm viên chức Xã Ấp, thế lực công-giáo thường can-thiệp mạnh mẽ để đem đến những thắng-lợi cho phe phái mình.

Tóm lại với một tổ-chức chặt chẽ và tinh thần đoàn-kết cao độ, cũng như một truyền-thống bảo vệ quyền lợi khấn-khít, tập thể công-giáo tại Gia-Định hiện nay, là một đoàn-thể đang chiếm ưu-thế tại tỉnh.

Đoạn III.- CÁC GIÁO-PHÁI KHÁC.

Bên cạnh số lượng tín-đồ đông đảo của Phật-Giáo và Thiên-Chúa-Giáo, người ta thấy tại Gia-Định còn có những giáo phái khác như : Cao-Dài, Hòa-Hảo, Cơ-Đốc Phục-Lâm, Tin-Lành, Hồng-Môn, Huỳnh-Đạo, Bửu-Sơn Kỳ-Hương ...

Các tôn-giáo cũng như hệ phái trên, mặc dù có số lượng tín-đồ ít ỏi, không tạo được một thế lực nhằmhướng đến sinh-hoạt tỉnh, nhưng cũng chiếm rất nhiều cảm tình của dân chúng.

I.- CAO-ĐÀI VÀ HÒA-HẢO.-

1/- Cao-Đài-Giáo :

Tôn-giáo này có một số tín-đồ đông vào hàng thứ ba trong Tỉnh (18). Số giáo-hữu lên đến trên 10.000 người tập-trung nhiều ở các Quận Bình-Chánh, Thủ-Đức, Tân-Bình và Gò-vấp. Toàn tỉnh hiện nay có 40 ngôi thánh-thất, mỗi thánh-thất do một chức sắc trong coi, đứng đầu là ngài Khâm-sai đầu tộc đạo.

Các thánh-thất tườờng không xây theo một kiến-trúc duy nhất, có thể chỉ là một tư gia có vẽ hiệu thiên nhân trước

cửa và giáo kỳ 3 sắc. Tại tỉnh Gia-Định có những thánh - thất lớn như : Liên-Hoa Cửu-cung (Gò-Vấp), thánh-thất Bình-Hòa, Từ Văn, hội-thánh Tiên-Giang Minh-Kiến, hội-thánh Thiên - Khai Huỳnh-đạo... (19)

Ngoài các hoạt-động có tính cách tôn-giáo, Cao - Đài Giáo tại Gia-Định cũng chú trọng nhiều đến hoạt-động xã-hội. Tại Thủ-Đức hội-thánh Tiên-Giang Minh-Kiến xây dựng một Cồ-nhi-viện lấy tên là Xuân-Trường. Đồng thời một cơ-sở từ thiện khác, được xây dựng năm 1968 lấy tên Trường Phổ-Tê vừa là một cơ-sở văn-hóa vừa là cơ-sở từ thiện.

Từ 1939, khi Ông Phan-Thanh bắt đầu lập thánh-thất và phổ độ truyền-giáo tại Gia-Định, đến nay Cao-Đài-giáo đã phát triển mạnh mẽ. Mặc dù không đạt được vai trò quan trọng như tại Tây-Ninh và một số tỉnh miền Đông khác. Đạo Cao-Đài tại Gia-Định vẫn có một vị trí sinh-hoạt khá quan bên cạnh các tôn-giáo khác.

2/- Đạo Hòa-Hảo :

Đạo Hòa-Hảo cũng tổ-chức được 4 Quận-bộ tại Gia-Định, nhưng không có giáo-đường nào trong tỉnh. Số giáo dân rất ít, do một số từ các tỉnh khác lên lập nghiệp trong tỉnh, tập - trung lại. Hoạt-động rất giới-hạn, không có một ảnh hưởng nào tại tỉnh.

II.- TIN-LÀNH VÀ CƠ-ĐỐC PHỤC-LÂM.

1/- Tin-Lành :

Năm 1930, với sự vận-động trong và ngoài nước của Mục sư Kiều-Công-Thảo, một giảng-đường khang-trang được kiến-trúc tại đại-lộ Chi-Lăng (Phủ-Nhuận) là nơi đặt cơ-sở của Hội - Thánh Tin-Lành.

Từ 1965 hội-thánh Tin-Lành phát-triển mạnh tại Việt-Nam, hiện nay tỉnh Gia-Định có 10 nhà giảng, mỗi nhà giảng do một Mục-sư trông coi. Tất cả đều đặt dưới sự quản-tri của Mục-sư Nguyễn-Thanh-Sơn, đại-diện hội-thánh tại tỉnh. Số tín hữu Tin-Lành trong tỉnh vào khoảng 4.000 người chia làm nhiều chi-hội : Gò-đen, Gò-vấp, Đồng-tâm, Thông-Tây-hội, Tân-phú, Tân-Thuận-Đông, Phú-Xuân ...

Ngoài hoạt-động truyền-giáo, đạo Tin-Lành cũng chú ý nhiều đến lãnh vực xã-hội và văn-hóa như cứu-trợ, phát thuốc

thăm viếng đồng bào nghèo, mở một trường Trung-Tiểu-học (khoảng 620 học-sinh niên-khoá 1972 - 1973) ...

2/- Cơ-Đốc Phục-Lâm :

Toàn tỉnh có khoảng 1.000 tín-đồ, nhà thờ chánh đặt tại Phú-Nhuận và 8 nhà giảng đặt rải-rác tại các Quận.

Hội thánh Cơ-Đốc Phục-Lâm An-túc nhật, hiện quản-trị bệnh-viện Cơ-Đốc tại Gia-Định, thường miễn-phí cho một số bệnh nhân nghèo khổ.

Ngoài các tôn-giáo trên, tại Gia-Định còn có một số tôngiáo khác đang phát-triển như đạo BaHai's có 6 chi-nhánh tại tỉnh, hội truyền-giáo Baptiste 3 chi-nhánh, Hồng - Môn : huỳnh-đạo ...

Qua các phần trên, Tôn-giáo quả thật là một thế lực lớn mạnh bậc nhất tại tỉnh. Tuy nhiên thế-lực Tôn-giáo không phải độc chiếm sinh-hoạt chính-trị tỉnh mà còn một số đoàn-thể khác có thực lực không kém như nghiệp-đoàn, hiệp-hội...

Mục II : THẾ-LỰC NGHIỆP-ĐOÀN TẠI GIA-ĐỊNH.

Gia-Định hiện nay là một tỉnh có nền kỹ-nghệ phát - triển nhất trong nước. Các xí-nghiệp kỹ-nghệ công và tư mọc lên như nấm trong khu kỹ-nghệ Thủ-Đức hay rải-rác khắp tỉnh. Theo thống-kê Bộ Lao-Động, thì Gia-Định hiện có 192 xí-nghiệp kỹ-nghệ, 992 cơ-sở tiểu-công-nghệ và 160 nhà thủ công-nghệ . Trong đó có những xí-nghiệp lớn như SICOVINA, VINATEXCO, Thiên Hương Công-ty, nhà máy Ximăng Hà-Tiên, khu tồn trữ dầu Nhà-Bè, nhà máy nhiệt-điện Thủ-Đức ... Các xí-nghiệp kỹ-nghệ này thu dụng chừng 50.000 công-nhân, trong đó khoảng 90% gia nhập các nghiệp-đoàn.

Từ 1953 phong trào Nghiệp-đoàn Việt-Nam bắt đầu phát triển mạnh, trong chiều hướng đó công-nhân Gia-Định dần dần kết lập thành các nghiệp-đoàn đầu tiên như : Nghiệp-đoàn công nhân lò gốm Thủ-Đức (15-2-54), Nghiệp-đoàn công-nhân Sở Tạo-tác Gia-Định (27-9-54). Đến nay số nghiệp-đoàn tại Gia-Định lên đến 90 Nghiệp-đoàn, quy-tụ khoảng 40 ngàn đoàn viên, có tổ-chức và ảnh hưởng đáng kể trong tỉnh.

Đoạn I.- TỔ-CHỨC NGHIỆP-ĐOÀN TẠI GIA-ĐÌNH.-

Các Nghiệp-đoàn Gia-Đình quy-tụ trong 4 hệ-thống : Tổng Liên-đoàn Lao-Công, Tổng Liên-Đoàn Lao-Động, Tổng Công-Đoàn Tự-do và Tổng Liên-Đoàn Công-nhân Việt-Nam. Ngoài ra còn có một số Nghiệp-đoàn tự-do không thuộc hệ-thống nào.

I.- CƠ-CẤU TỔ-CHỨC.

Bốn Tổng Liên-Đoàn trên đều có nghiệp-đoàn hội-viên tại Gia-Đình :

- Tổng Liên-Đoàn Lao-Động, sau khi Lê-Đình-Cư bỏ đi chia làm 2 nhóm : Nhóm Phan-Văn-Chí có 6 Nghiệp-đoàn và 1000 đoàn viên (chưa được hợp-thức-hóa), nhóm Bùi-Văn-Thiêng quy-tụ 23 ND, 19.761 đoàn viên trong đó có 10 nghiệp-đoàn chưa được hợp-thức-hóa.
- Tổng Công-Đoàn Tự-Do có 4.500 đoàn viên và 10 nghiệp-đoàn.
- Tổng Liên-Đoàn Công-Nhân Việt-Nam có 2 nghiệp-đoàn và 506 đoàn viên (chưa được hợp-thức-hóa).
- Tổng Liên-Đoàn Lao-Công Việt-Nam với Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn Gia-Đình quy-tụ 51 nghiệp-đoàn và 15095 đoàn viên, trong đó có chỉ có 17 ND là đã được hợp-thức-hóa (Theo tài-liệu của Liên-Hiệp Nghiệp-đoàn thì t ậ t : số đoàn.viên lên tới 30.000 người trong khi Ty Lao-Động chỉ ghi nhận con số 15.095 mà thôi)

II.- QUẢN-TRỊ VÀ ĐIỀU-HÀNH.-

Tại Gia-Đình, các nghiệp-đoàn chịu sự chỉ huy khác nhau tùy theo hệ-thống. Các nghiệp-đoàn thuộc Tổng Liên Đoàn Lao-Động chỉ chịu sự chỉ huy duy nhất từ Trung-Ương. Trong khi các Nghiệp-đoàn thuộc Tổng Liên-Đoàn Lao-Công lại có hai cấp chỉ-huy Trung-Ương : Tổng Liên-Đoàn và Liên-Đoàn. Ở địa-phương các nghiệp-đoàn thuộc TLĐLCVN chịu sự Quản-trị trực - tiếp của Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn (20).

Hiện nay Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn Gia-Đình là tổ-chức duy nhất có hệ-thống ngang hoạt-động trong phạm-vi tỉnh. Hội đồng quản-trị LHND Gia-Đình gồm có : Chủ-Tịch, 1 Phó Chủ - Tịch, Tổng Thư-ký, Phó Tổng Thư-ký, Thủ-Quỹ (Chủ-Tịch và Tổng

Thư-ký hiện tại của LHND Gia-Định là quý Ông Nguyễn-Văn-Phong và Nguyễn-Đình-Đền).

Đối với mỗi Nghiệp-đoàn, điều lệ sinh-hoạt và tổ-chức thường là những điều-khoản đã quy-định trong điều 7 dụ 23 về thể-lệ thành lập nghiệp-đoàn. Hiện nay theo Nghị-định 666/ND/LĐ ngày 6-8-73, thi-hành Sắc-luật 19-CT.LĐQG QL/SL 24-10-64 ấn định tổ-chức và thành lập nghiệp-đoàn. Các nghiệp-đoàn phải sửa đổi điều-lệ và tổ-chức trong thời hạn 6 tháng, kể từ ngày ban hành nghị-định.

Mỗi Nghiệp-Đoàn đều có một ban quản-trị, tổ-chức và quản-trị khác nhau tùy theo hệ-thống. Ban quản-trị thuộc hệ-thống TLĐLCVN gồm : 1 Chủ-Tịch, 1 Tổng Thư-ký, 1 Phó Tổng Thư ký, 1 Thủ-Quỹ. Chủ-Tịch không nắm quyền thực sự, Tổng Thư-ký là người điều-khiển chính-thức. Ban quản-trị nghiệp-đoàn thuộc hệ-thống Tổng Liên-Đoàn Lao-Động gồm : 1 Chủ-Tịch, 1 Thư-ký, 1 Thủ-quỹ, Chủ-Tịch là người có thực quyền điều-hành nghiệp-đoàn.

Đa số các nghiệp-đoàn tại Gia-Định đều không có một trụ-sở, văn-phòng thường trực thường đặt nhờ tại trụ-sở Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn hay Tổng Liên-Đoàn.

Đoạn II. - HOẠT-ĐỘNG NGHIỆP-ĐOÀN TẠI GIA-ĐỊNH. -

Điều 01 dụ 2315 quy-định :

"Nghiệp-đoàn chỉ có mục-đích nghiên-cứu và bảo-vệ quyền lợi chuyên-nghiệp kỹ-nghệ, thương-mại, nông-nghiệp và những nghệ tự-do. Đại-diện cho nghề-nghiệp đối với công quyền.

Tuyệt đối không được có tính cách chánh-trị hay tôn-giáo và cấm không được theo đuổi hoặc tham-gia những hoạt-động chính-trị hay tôn-giáo."

Thực tế ai cũng hiểu rằng điều 23 trên không được tôn trọng. Sự xuất-hiện của nghiệp-đoàn thường phát sinh theo ảnh hưởng chính-trị trên tầm mức quốc-gia cũng như địa-phương.

Vì thế trong đoạn này, sẽ phân-tích hoạt-động của nghiệp-đoàn Gia-Định ra làm 2 loại chính :

- Hoạt-động có tính cách nghề-nghiệp.
- Ảnh hưởng chính-trị của hoạt-động Nghiệp-đoàn GD.

I.- HOẠT-ĐỘNG CÓ TÍNH CÁCH NGHỀ-NGHIỆP.-

Hoạt-động các nghiệp-đoàn Gia-Định cũng như bất cứ nghiệp-đoàn nào đều nhằm :

- Liên-kết và bảo-vệ quyền-lợi của giới lao-động.
- Đại-diện giới công-nhân trước chủ nhân và chánh-quyền.

1/- Liên-kết và bảo vệ quyền lợi công-nhân :

Hoạt-động quan trọng nhất của nghiệp-đoàn là liên-kết giới lao-động để tranh đấu vào về và đòi hỏi quyền lợi sống còn cho giai-cấp này. F.TANNENBAUM trong "Une philosophie du travail" đã nhấn mạnh : "Sống trong sự đe dọa của đói kém và bệnh tật, trong hoàn cảnh khổ sở do sự bóc lột trắng trợn của chủ nhân, người công-nhân cảm thấy cần phải xiết chặt, liên đới với nhau và đem đến cho họ ý thức của sự đoàn kết".

Trong mục-tiêu đó các nghiệp-đoàn Gia-Định chú trọng nhiều đến các công tác tuyên-truyền, quảng-bá tin-tức, tài-liệu nghiệp-đoàn, nội-san ... nhằm gây ý thức nghiệp - đoàn trong tầng lớp thợ thuyền Gia-Định.

Các nghiệp-đoàn Gia-Định cũng chú trọng nhiều đến việc bành trướng thế lực bằng cách kết nạp đoàn viên và huấn luyện tu-nghiệp cho cán bộ của mình. Ngoài ra để tạo thêm thanh - thế, nhằm bảo vệ hữu-hiệu công nhân trước thế lực mạnh mẽ của giới chủ nhân tư bản, nghiệp-đoàn Gia-Định còn thực-hiện các cuộc liên-kết nghiệp-đoàn. Sự liên-kết này có thể thực - hiện giữa các nghiệp-đoàn trong nhiều nghề khác nhau tại cùng một địa-phương (Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn) hoặc trong giới hạn một nghề (Liên-Đoàn).

Trong khu vực Gia-Định, có 2 hệ-thống LHND :

- Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn Gia-Định : gồm các nghiệp - đoàn chỉ hoạt-động trong tỉnh hạt (Nghiệp-Đoàn Nông-Dân Gia-Định) và các nghiệp-đoàn có hoạt-động phạm-vi chung Saigon - Gia-Định.

- Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn Đô-Thành Saigon và Gia-Định có cả 2 loại nghiệp-đoàn trên và thêm loại nghiệp-đoàn chỉ hoạt-động ở Saigon.

Vượt ra ngoài phạm-vi lãnh thổ, các nghiệp-đoàn Gia-Định còn gia-nhập các phong trào công nhân Quốc-tế như :

Nghiệp-Đoàn Công-nhân hàng đầu gia nhập Liên-đoàn công-nhân hàng đầu Quốc-tế, Nghiệp-đoàn Nông-dân Gia-Định gia-nhập Nghiệp-Đoàn Nông-dân Quốc-tế (21).

2/- Đại-diện quyền-lợi giới lao-động.

Đối đầu với thế lực tư bản hùng mạnh và đầy đủ phương tiện, công nhân yếu kém khó mà bảo vệ được quyền lợi của mình trong các cuộc thương-lương. Vì thế Nghiệp-đoàn là thế-lực bao bọc che chở công nhân, đại-diện công nhân trong các vụ phân tranh lao động. Nghiệp-đoàn có thể đại-diện công-nhân trong cả 2 giai-đoạn : hòa giải tại cơ-quan lao-động tỉnh và trước Tòa-Án lao-động hay hội-đồng trọng tài.

Trong mục-đích gia-tăng áp-lực trước chủ nhân, các lãnh-tu nghiệp-đoàn thường biên các vụ cá nhân phân tranh thành cộng-đồng phân tranh.

Một vai trò quan trọng hơn của nghiệp-đoàn là trước quyền lợi thiết-yếu của công nhân, nghiệp-đoàn lên tiếng bênh vực, hoặc đưa ra những yêu-sách đòi hỏi chính-quyền và chủ nhân lưu-ý đến. Nghiệp-đoàn sẵn sàng phát động các hình thức tranh đấu để đòi hỏi quyền lợi cho công-nhân. Từ những hình-thức ôn hòa như : tuyên-ngôn, cộng-đồng thương thảo đến những hình thức mạnh hơn như lãn công, đình công, biểu tình.

Trong mục-tiêu bảo vệ quyền lợi lao động của mình, hoạt-động của Nghiệp-đoàn nhiều khi đã vượt qua khỏi lãnh-vực nghề-nghiệp và ảnh hưởng vào sinh-hoạt chính-trị.

II.- ẢNH HƯỞNG CHÍNH-TRỊ CỦA NGHIỆP-ĐOÀN GIA-ĐỊNH.

Ảnh hưởng chính-trị của các hoạt-động nghiệp-đoàn là một điều ngày nay không ai chối cãi, nhất là khi nhìn nghiệp-đoàn dưới mô-thức một đoàn thể áp-lực.

Hoạt-động chính-trị của nghiệp-đoàn, có thể do một số phần tử lũng đoạn hàng ngũ để đưa đến những mục - phiếu chính-trị. Sự lũng đoạn này đã nhiều lần bị tố-giác trên báo chí cũng như trên diễn đàn nghiệp-đoàn :

"... Những liên-kết chính-trị, đặt trong các Tổng-Công-đoàn rách rưới cây thế ốc mượn hồn ...

"... Những hình-thức ấu-trị của chính-trị điều-ngoạ muôn mặt vạn-hình, mua chuộc nghiệp-đoàn, đe dọa gây hoang-

mang trong đoàn viên lao-động, làm điều đúng cả một phong - trào nghiệp-đoàn..." (22)

Trong bản tuyên-ngôn của lực-lượng thống nhất hành-động lao động VN cũng đã lên án gắt gao những âm-mưu đầu - cơ lao động trong những mục-tiêu chính-trị :

"... Một thiểu số phản bội lao động, hoạt đầu chính-trị đã lừa bịp các tổ-chức lao động Quốc-tế, để lấy viện trợ, tung tiền bạc ra mua chuộc tay sai khuyh đảo chính-quyền, lộng người vào các tổ-chức chính-quyền và đoàn thể nhân dân để làm điếm-chỉ, chụp mũ Cộng-sản các chiến-sĩ Nghiệp - đoàn chân chính ..." (23)

Ảnh hưởng chính-trị của Nghiệp-đoàn cũng có thể tạo bởi các hình thức tranh đấu đòi hỏi quyền lợi. Nghiệp - đoàn thường sử dụng các kỹ-thuật mạnh như đình công, lãn công, biểu tình ... Các kỹ-thuật này nhiều khi tác động mạnh trên môi trường chính-trị.

Tại Gia-Định, từ 1963 đến nay, lực lượng nghiệp-đoàn đã phát-động rất nhiều cuộc tranh đấu mạnh dạn, không ít thì nhiều đã tạo nên xáo trộn trong sinh-hoạt tỉnh. Điển-hình như các vụ :

- Cuộc đình công biểu tình tuần hành của công - nhân VIMYFEX ngày 10-8-64 khiến chính-quyền Tỉnh phải dùng công-lực can thiệp.

- Cuộc tổng đình công 21-9-64 do Tổng Liên-Đoàn Lao-Công chủ xướng với lực-lượng nòng cốt là các nghiệp-đoàn Gia Định/Saigon.

- Cuộc tổng đình công và biểu-tình do Liên-Hiệp Nghiệp-Đoàn Gia-Định phát động vào đầu năm 1966 phản đối Ty Cảnh-Sát Gia-Định bắt giữ một nữ công nhân hăng dết.

- Một số vụ đình công khác trong những năm gần đây như vụ MICHELIN (1972), THIÊN-HƯƠNG CÔNG-TY (1971), TÂN-CẢNG (1/1974).

Người ta không thể nào phủ nhận ảnh hưởng đối với sinh-hoạt chính-trị địa-phương của những vụ tranh đấu trên. Hơn nữa, có những cuộc tổng đình công, biểu tình, được phát-động và che dấu sau mục-tiêu quyền lợi là ẩn ý chính-trị. Bảng

(22) "Chính-trị làm điều đúng Nghiệp-đoàn" Công Nhân, nội san TLĐLCVN số 24 ngày 25-9-65

(23) Lực lượng Thống nhất Hành-động Lao-Động VN, Tuyên ngôn (Saigon

chúng cụ-thể là cuộc đình công 21-9-64, và cuộc đình công đầu năm 1966 được phát-động trong lúc tình thế đã chín mùi cho các biến-động chính-trị. Tuy nhiên trong đa số trường-hợp khác, các nghiệp-đoàn đã không biến các cuộc tranh-chấp lao động thành đấu tranh giai cấp chính-trị như là các lý-thuyết-gia Cộng-sản chủ trương. Họ giữ vai trò áp-lực với chính-quyền hơn là lật đổ chính-quyền.

Từ 1963 - 1966, lực-lượng nghiệp-đoàn nói chung và nghiệp-đoàn Gia-Định nói riêng thường có thái độ thụ - động tiêu-cực trước các biến-động chính-trị; Họ luôn luôn đề cao lập-trường cố-hữu là không tham-gia chính-trị, kêu gọi đoàn viên dè dặt trong việc gia-nhập vào các phong trào chính-trị.

Tuy nhiên từ 1966 trở đi, lực-lượng Nghiệp-đoàn bắt đầu dọ dẫm trong việc tham-gia chính-trị. Trong các lời kêu gọi hay tuyên ngôn của các lực-lượng Nghiệp-đoàn, người ta thấy biểu lộ sự thay đổi lập-trường này :

"... Ngày nay đã đến lúc chúng ta gạt bỏ thái độ trông chờ, cùng nhau xiết chặt hàng ngũ vùng lên, góp sức với toàn dân để loại trừ mọi lực-lượng phản-động, phản dân tộc ..." (24)

Trong quan niệm với tư-thể một đoàn-thể áp-lực nghiệp-đoàn có thể tranh đấu cho quyền lợi lao động, nhưng những cuộc tranh đấu thường không đạt được mục tiêu trên và nhiều khi bị phản bội chua cay (25). Do đó ngày 29-10-69 Tổng Liên Đoàn Lao-Công Việt-Nam cho khai sinh đảng Công-Nông, đánh dấu giai-đoạn nghiệp-đoàn hỗ-trợ chánh đảng và chính thức tham-gia chính-trị.

Đảng Công-Nông được phát-triển và củng cố tại Gia-Định, đặt được một Tỉnh-bộ và nhiều Quận-bộ. Nhưng Luật 60-TT/SLu 27-10-1972 ra đời, đảng Công-Nông giải tán và gia-nhập Liên-Minh Dân-Chủ Xã-Hội. Chấm dứt giai đoạn hoạt-động Nghiệp-đoàn cộng-tác với chính đảng và qua đó tham-gia vào sinh-hoạt chính-trị.

Bên cạnh hoạt động của lực-lượng Nghiệp-đoàn Gia-Định, người ta thấy một hình-thức đoàn-thể áp-lực khác, có vai trò quan trọng không kém: đó là các Hiệp-hội, điển-hình nhất là Tỉnh-hội Phế-bệnh Việt-Nam G.Đ.

(24) Lực Lượng Thống Nhất Hành Động Lao Động VN. Lời kêu gọi (Saigon 20/4/66).

(25) Hội đồng Công-Nông số 6 (Saigon 21/10/69) tr. 10

Mục III : CÁC HIỆP-HỘI TẠI GIA-ĐÌNH.

Đoạn I.- PHÂN LOẠI HIỆP-HỘI TẠI GIA-ĐÌNH.-

Không một tỉnh nào tại Việt-Nam mà số lượng hiệp - hội lại nhiều như Gia-Định. Theo con số chính-thức tại Ty Nội-An thì hiện nay Gia-Định có vào khoảng 216 hiệp - hội hoạt-động hợp-pháp, và một số khác hoạt-động không khai báo.

Trong 226 Hiệp-hội có nhiều khuynh-hướng khác nhau. Một cách tổng quát, nếu lấy mục-dịch làm tiêu-chuẩn, thì người ta có thể phân chia các hiệp-hội tại Gia-Định như sau :

1.- Các hội có tính cách tôn-giáo :

- Ngũ-Hành-Miếu.
- Hội Không-Học.
- Hội Phụ-Nữ Phật-Tử Việt-Nam.
- Hội Thượng-Công Quý-Tề.
- Tổng Hội Phụng-sự Thánh-thần và Anh-hùng Dân tộc.
- Phù-Đổng tự hội ...

2.- Các hội có tính cách tương-tế :

- Hội Hưng-Yên tương-tế.
- Hội Ái-hữu và tương-trợ công-chức.
- Hội Ái-hữu Việt, Miên, Lào, Thái.
- Hội Long-châu tương-tế ...

3.- Các hội Giáo-dục :

- Tổng Hội Giáo-giới Việt-Nam.
- Các hội Phụ-huynh học-sinh.
- Chân-Hùng Nhân-Nghĩa-Hội...

4.- Các hội có hoạt-động cứu-tế xã-hội :

- Hội ban cộ-nhi.
- Hội bảo-trợ nhi-đồng.
- Hội Từ-thiện thống-nhất.

5.- Các hội thanh-niên, thể thao :

- Hội Thanh-niên hướng mới.
- Hội Săn-bắn và thám-hiểm đáy biển.

- Tập-đoàn thanh-niên ÍCH-TRIỆU.
- Tổng Liên-đoàn thanh-niên Sinh-viên tự-do dân-chủ.

6.- Các hội có khuynh-hướng chính-trị :

- Hội-Đồng hỗn-hợp cứu-trợ phòng vệ và tái-thiết Quốc-gia (Linh-Mục Hoàng-Quỳnh Hội-trưởng).
- Hội thân hào nhân sĩ Tây-Nhì Phú-Nhuận.
- Hội Bảo-vệ nhân-quyền và dân-quyền Việt-Nam ...

Trong 216 hiệp-hội trên, có những hiệp-hội đã hoạt-dộng lâu đời và có uy-tín tại tỉnh như : Hội Thương Công quý tế, Hội Phú-Giang cứu tế. Có những hội quy-tụ một số nhân-sĩ trí-thức trong tỉnh tương tự như hình-thức hội Jean Moulin ở Pháp nhằm tạo tiếng nói uy-tín trong tỉnh, điển hình như hội Thân-hào nhân-sĩ Tây-Nhì Phú-Nhuận.

Tuy nhiên các hiệp-hội trên không ảnh hưởng nhiều đến chính-quyền cũng như sinh-hoạt chính-trị tỉnh. Ngoại trừ một hiệp hội có thế lực vững mạnh, trong quá khứ cũng như hiện tại đã có nhiều ảnh hưởng đến guồng máy chính-trị tỉnh đó là Tỉnh-hội Phế-Binh Việt-Nam Gia-Định.

Đoạn II. - HOẠT-ĐỘNG CỦA HIỆP-HỘI ĐIỂN-HÌNH :
Tỉnh-Hội Phế-Binh Việt-Nam - Gia-Định.

Đầu tháng 4/1970 phong trào tranh đấu TPB bùng nổ, chiến-dịch cầm dùi lan tràn từ Thủ-Đô đến địa-phương như vết dầu loang. Trong chiến-dịch "Đòi quyền sống Thương-Phế-Binh" do Nguyễn-Rô làm Chủ-Tịch, Thương-Phế-Binh Gia-Định khởi đầu cầm dùi tại vùng đất trống trước Nghĩa-địa Tây (đường Võ Tánh) và lan dần nhanh chóng đến 25 khu khác. Có thể kể một vài khu TPB lớn tại Gia-định như : Tân-Phú, Trung-Tâm chăn-nuôi, Xóm Thuốc, Bắc-Ái, Hàng-Xanh ... mỗi khu có từ 50 - 400 gia-đình.

Nhằm mục-đích thống-nhất các khu Thương-Phế-Binh, ngày 23-9-1971, Phế-Binh Gia-Định đã tổ-chức một đại-hội kết hợp các khu thành Tỉnh-hội và bầu cử ban chấp-hành. Ngày 11-73 Tỉnh-hội Phế-Binh VN Gia-Định chính-thức ra mắt, với tổ chức sau.

I.- TỔ-CHỨC.

Đứng đầu ban chấp-hành Tỉnh-hội là một vị Chủ -Tịch

(hiện nay là Phế-Binh Đại-ủy Lương-từ-Thiện) với sự cộng-tác của một cố-vấn đoàn và Đại-biểu đoàn. Có 2 Phó Chủ-Tịch, Phó Nội-vụ và Phó ngoại-vụ.

Văn-phòng thường-vụ do một Tổng-Thư-ký và 2 phụ-tá : kinh-thương và đặc-vụ, và một Phó Tổng Thư-ký, Tổng Thủ-quý cùng 10 ủy-viên.

Hiện nay Tỉnh-hội Phế-Binh Gia-Đình quy-tụ 10.538 hội-viên, chia là 7 Quận-hội : Quảng-xuyên, Bình-chánh, Nhà-Bè, Tân-bình, Gò-vấp, Học-Môn và 2 chi-hội, mỗi chi-hội là một làng Phế-binh : chi-hội Tân-phú-Nhì, chi-hội Thủ-Đức. 7 Quận-hội phân thành 91 phân chi-hội tương ứng với đơn-vị Xã. (26)

II.- HOẠT-ĐỘNG.-

Ý thức rằng sự bất công xã-hội mà tập-thể Phế-Binh gánh chịu không phát xuất từ định mệnh mà khởi đầu từ sự bỏ quên của Chính-quyền. Do đó ngày 5-4-1970 Ủy-ban tranh - đấu đòi quyền sống do Phế-Binh Nguyễn-Rô làm Chủ-Tịch đã phát - động phong-trào tranh đấu trên toàn quốc đòi hỏi nhà ở và việc làm cho Thương-Phế-binh. Phế-binh Gia-Đình đồng loạt cầm đuì trên 25 khu đất, phát khởi cuộc tranh đấu dưới nhiều hình - thức từ những hình-thức ôn hòa như : chăng biểu-ngữ, rải truyền đơn, tuyệt-thực đến những hình-thức mạnh như cạo đầu, viết huyết-lệ thư, bạo động, tấn công Tòa Hành-chánh, xô sát binh-sĩ ... (27)

Cuộc tranh đấu của TPB đã khởi động lương tâm của nhân dân cũng như chính-quyền. Luật 8/70 ra đời quy - định quyền lợi cho Phế-binh và Gia-đình. Ngay chương đầu Luật nhấn mạnh :

"Quốc-gia tri-ân sự hy-sinh cao cả của các chiến sĩ đã chiến đấu bảo vệ tổ-quốc bằng cách công nhận và bảo đảm các quyền lợi tinh thần và vật chất của các Phế-binh, gia - đình tử-sĩ, cựu chiến-binh ..."

Trong giai-đoạn đầu tranh cao độ thì tập-thể Thương Phế-binh lại phân hóa và lũng đoạn. Tạo những hành động mất lòng dân như : làm tiền, chiếm đất tư... Do đó phong trào tan rã dần nhường lại các hoạt-động trong khuôn khổ luật-pháp.

(26) Lương-từ-Thiện, Chủ-Tịch Tỉnh-hội Phế-Binh VN.GĐ, phỏng vấn (Gia-Đình 20-5-74)

(27) Đặc-San Quyết-Sống, Tổng-hội Phế-binh VN (Số tháng 4/1971) Tr. 6.

Để đáp ứng với nhu cầu và tình-hình, Tỉnh-hội Phế - Binh Gia-Định ra đời nhằm thực-hiện 5 mục-tiêu chính :

- Kiện toàn nội-bộ.
- Ổn định cư trú.
- Phát huy tương trợ.
- Tự-lực mưu sinh.
- Tham-gia phát-triển kinh-tế hậu-chiến.

Cũng như bất cứ Hiệp-hội nào khác, Tỉnh-hội T.P.B.VN nhấn mạnh cương-lĩnh không hoạt-động chính-trị của mình :

"... Loại bỏ những phần-tử lợi dụng danh nghĩa Thương Phế-binh để hoạt động chính-trị trục lợi cá nhân bất cứ từ đâu đến ". (28)

Trong hoàn cảnh kinh-tế khó khăn hiện tại Tỉnh-hội Phế-binh VN Gia-Định tập trung nỗ lực của mình vào các hoạt-động kinh-doanh, nhằm nâng đỡ các đoàn viên về vật chất cũng như tinh thần.

Hoạt-động kinh-thương quan trọng của Tỉnh-hội trong năm vừa qua là đã thành lập được khối kinh-thương nhằm thực-hiện trong 4 ngành : nhân-hành-tài, doanh-thác, thương - sản, cơ-nông. Đồng thời Tỉnh-hội cũng đã thành lập được : một phân bộ xe Lam (Thủ-Đức/Bà-Chiêu) tổ-hợp bột giặt PHEBICO, 1 nông trường (Thủ-Đức)...

Trong tương lai Tỉnh-hội sẽ phát-triển mạnh lãnh vực kinh-doanh; mở đầu là các dự-án tổ-hợp phân bón, Công-ty PHEGLACO ...

Tóm lại Tỉnh-Hội Phế-binh VN Gia-Định mặc dầu là một đoàn thể tương đối mới tại Tỉnh, nhưng cũng đã xây dựng được uy-tín và tạo được một lãnh vực hoạt-động có tầm vóc trong tỉnh.

x^x
x^x

Sức mạnh của một đoàn thể tùy thuộc rất nhiều vào cơ cấu tổ-chức và uy-tín xã hội. Nhưng khi vận dụng sức mạnh của mình để ảnh hưởng đến guồng máy chính-trị, sức mạnh của đoàn thể còn tùy thuộc nhiều yếu-tố khác. Phân-tích các yếu-tố này là đối tượng của chương 2 trong phạm vi luận-văn này.

(28) Trích trong 4 phương-sách đối ngoại của Tỉnh-hội Phế-Binh VN.GĐ.

CHƯƠNG HAI

YẾU-TỐ CHỈ-PHỐI SỰ THAM-GIA CHÍNH-TRỊ CỦA CÁC ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC TẠI GIA-ĐÌNH

Sự tham-gia chính-trị và thế-lực của một đoàn thể luôn luôn ảnh hưởng lẫn nhau. Đoàn thể vận dụng thế lực của mình để tham-gia chính-trị, nhưng đồng thời sự tham-chính cũng bồi đắp hay hủy hoại thế-lực của đoàn thể tùy sự thành công hay thất bại trong việc tham-chính.

Khi hội đủ một số yếu-tố của sức mạnh, thế lực của các đoàn thể cũng chỉ là một tiềm-lực. Tiềm-lực này phát-huy được hay không còn tùy ở cơ hội cũng như hoàn cảnh môi trường hoạt-động. Hơn nữa đoàn thể có thực-hiện được mục-tiêu một cách hữu-hiệu hay không còn tùy thuộc vào phương-tiện và kỹ-thuật hoạt-động của mình.

Vì thế khảo sát nguyên nhân và cơ hội cùng kỹ-thuật ảnh hưởng chính-trị của các đoàn thể tại Gia-Định, cũng nhằm mục-dịch tìm hiểu thực-lực các đoàn thể này tại địa-phương.

Mục I : NGUYÊN-NHÂN VÀ CƠ-HỘI THAM-GIA CHÍNH-TRỊ

Đoạn I.- NGUYÊN-NHÂN.-

Phân-tích sự hình-thành cũng như phát-triển của các đoàn thể quyền lợi tại Gia-Định, ta thấy sự thoái trào hay lớn mạnh của các đoàn thể tùy thuộc một số nguyên-nhân đặc-biệt của môi-trường sinh hoạt tỉnh. Một cách tổng quát, ta có thể đề cập đến 3 nguyên-nhân chính sau.

I.- SỰ PHÁT-TRIỂN CHÍNH-TRỊ CỦA ĐỊA-PHƯƠNG.-

Tỉnh Gia-Định bao quanh Saigon, ảnh hưởng tức khắc các trào lưu tư-tưởng tiến-bộ, cũng như các khuynh-hướng chính-trị tại Thủ-Đô. Tỉnh quy-tụ một số dân cư đông đúc và

ưu tú, trình độ kiến thức rất cao so với các tỉnh khác. Quần chúng ý thức được quyền lợi và nghĩa vụ của mình trong sinh-hoạt dân chủ. Hơn nữa Gia-Định đón nhận nhiều khuynh-hướng phức tạp từ Thủ-Đô truyền sang, sự phức tạp này đưa đến thành hình nhiều đoàn thể quyền lợi khác nhau.

Tỉnh Gia-Định như một bàn đạp để các lực lượng chính trị trác-nghiêm khả năng hoạt-động của mình tại địa-phương, hầu lan dần đến các tỉnh khác. Các đoàn thể tại Thủ-Đô còn sử dụng tỉnh như một hậu cần để củng cố thế lực, làm hậu-thuần cho các hoạt động của mình.

Điểm đặc biệt khác là sự quy-tụ dân chúng thành những vùng, mà dân cư có cùng mối liên-hệ về vật chất cũng như tinh thần; cũng là một nguyên-nhân phát-triển của các đoàn thể trong tỉnh. Chẳng hạn sự quy-tụ của đồng bào công-giáo di-cư trong các khu Xóm-mới, Tân-bình. Các khu Thương-Phế-bình rộng lớn : khu Ngã Tư Bảy-Hiền, Thủ-Đức, Trung-tâm chăn nuôi (Võ-Tánh)... Sự gần gũi giúp thông đạt nhanh chóng, tạo tinh thần đoàn kết, nhờ đó đoàn thể mỗi ngày mỗi vững chắc thêm.

Ngoài ra tình-trạng phát-triển xã-hội, cùng ưu-điểm về thông tin và giáo-dục của tỉnh, cũng là một yếu-tố quan-trọng cho sự phát-triển của các đoàn thể.

II.- SỰ YẾU KÉM CỦA HỆ-THỐNG CHÍNH ĐẢNG TẠI TỈNH.-

Tại Việt-Nam cũng như đa số các Quốc-gia chậm tiến khác, chính đảng hầu như không đóng nổi vai trò của mình trước những vấn đề khó khăn của lịch-sử. Chính đảng thiếu căn-bản nhân dân không tổ-chức được một hạ tầng cơ sở vững chắc, không có một chủ-thuyết cũng như chương-trình thực tiễn (29).

Sự thiếu tính cách đại diện này, càng trầm-trọng hơn tại địa-phương. Đảng không đủ mạnh để bênh vực quyền lợi dân chúng trước chính-quyền, dân chúng nhìn những mục-tiêu rộng lớn của chính đảng với sự e dè và nghi kỵ. Do đó dễ bị thu hút bởi các đoàn thể có tính cách phi chính-trị như : Tôn-giáo, Nghiệp-đoàn ... mà mục-tiêu rất gần gũi và thiết thực với quyền lợi dân chúng địa-phương.

Tình đảng-bộ của các chính đảng thường không hoạch-định được một chương-trình, kế-hoạch làm việc cho địa-phương

mà chỉ chú ý đến các sinh-hoạt quốc-gia rộng lớn. Hơn nữa bản chất, chánh đảng đại-diện cho tất cả quyền lợi nhưng không đặc biệt bảo vệ quyền lợi nào (30). Do đó sinh hoạt chánh đảng tại Gia-Định cũng như các tỉnh khác có tính cách chìm lặn và nhường chỗ cho một sự đại-diện quyền lợi mạnh mẽ hơn đó là : các đoàn thể áp-lực trong tỉnh.

III.- SỰ PHÂN CHIA VÀ XUNG-ĐỘT QUYỀN LỢI.

Một sắc thái đặc biệt của tỉnh Gia-định là sự bất quân bình về địa-lý cũng như nhân văn. Có những thị trấn phát-triển cao độ như : Phú-Nhuận, Bình-Hòa, Gò-Vấp, Thị-Nghè, Bà-Chiều Nha-Be ... thì cũng có những quận-ly nghèo nàn buồn tẻ như : Quảng-Xuyên, Cần-Giò...

Một điểm khác, là bên cạnh truyền-thống cổ xưa ảnh hưởng sâu đậm trong tỉnh, còn những trào lưu mới mà tỉnh đón nhận và hấp thụ dễ dàng từ Thủ-Đô. Do đó 2 nếp sinh-hoạt khác nhau, tồn-tại và phát-triển, cùng sự bất quân bình về xã-hội là một phần cho sự đổ kỳ và xung-đột giữa các quyền lợi.

Ngoài ra song hành với sự kỹ-nghệ-hóa và phát-triển kinh-tế là những quyền lợi được cấu tạo và phân chia. Mỗi ngành hoạt-động đều quy-tụ thành một đoàn thể, và phân hóa thành nhiều nhóm, khuynh-hướng khác nhau. Sự xung khắc giữa các khuynh hướng này thường không được dàn xếp ổn thoả, trái lại mỗi lần xung-đột là một lần phân chia và đưa đến sự thành lập một đoàn thể khác. Điển hình là vụ tranh chấp trong nghiệp-đoàn thợ dệt Gia-Định đưa đến việc thành lập 2 nghiệp-đoàn thợ dệt (9/64). Tranh chấp nội-bộ Tổng Liên-Đoàn Lao-Cộng, khiến Bùi - Lương (một lãnh tụ của TLĐLC) ly khai thành lập Tổng Công-Đoàn Tự-Do.

Hơn nữa trong bối cảnh phân hóa và hỗn loạn của xã-hội sau những rối ren và đột biến trên chính-trường. Sự phân - ly của xã-hội chính-trị đưa đến sự phân ly tại các địa-phương . Thật thế đa số các đoàn thể, tại Gia-Định được hình thành trong những năm hỗn loạn trống vắng một chính-quyền mạnh tại địa - phương, cũng như Trung-ương. Hơn 90 nghiệp-đoàn và 215 hiệp - hội là một chứng tích cho sự phân chia và xung-đột quyền lợi tại tỉnh và cũng chính là một nét đặc thù của tỉnh Gia - Định so với các tỉnh khác.

(30) A. Mathiot, Op.Cit.P, 442.

Đoạn II.- CƠ HỘI THAM-GIA CHÍNH-TRỊ.-

Các đoàn thể quyền lợi được thành lập không nhằm mục đích khuynh-đảo hay tranh đoạt chính-quyền. Đa số đều minh-xác không hoạt-động chính-trị. Do đó các đoàn thể này chỉ tìm cách ảnh hưởng trên chính-trường trong những trường-hợp cần thiết để bảo vệ quyền lợi của mình, hoặc để banh-trường, gia tăng thế-lực. Ta có thể kể những cơ hội chính sau.

I.- TRANH ĐẤU BẢO VỆ QUYỀN-LỢI ĐOÀN-VIÊN.

Đây là một trong những mục-tiêu căn-bản của sự thành lập các đoàn thể. Một cá nhân đơn độc khó lòng bảo vệ được quyền lợi của mình trong xã-hội phức tạp. Vì thế đoàn thể là môi trường tốt nhất để quyền lợi cá nhân được che chở và phát triển.

Liên-Hiệp Nghiệp-đoàn Gia-Định đã nhiều lần đứng lên phát biểu tiếng nói của công-nhân Gia-Định nhằm bảo vệ quyền lợi chính đáng của tầng lớp này. Lực-lượng nghiệp-đoàn Gia-Định cũng không ngần ngại phát-động những cuộc tranh đấu mãnh liệt để bảo vệ quyền lợi của đoàn viên.

Tỉnh-hội Phê-Binh Việt-Nam Gia-Định cũng được hình - thành trong hoàn cảnh nhọc nhằn của hơn 10 ngàn cựu quân nhân tại Gia-Định, nhằm liên-kết và đòi hỏi cơm áo cho tập thể này. Tỉnh-hội trong nhiều trường-hợp đã mạnh dạn dùng thế lực của mình để bảo vệ quyền lợi cho đoàn viên. Điển hình như vụ tranh chấp lô-trình xe Lam Bà-Chiếu/Bảy-Hiền vào tháng 5/72 vừa qua. Tỉnh-hội đã can thiệp để bảo vệ cho một số Phê-binh bị một nhóm khác bạo hành, xâm phạm...

Hiện nay, thế-lực Công-giáo tại Gia-Định được xem như là một đoàn thể mạnh nhất trong tỉnh, một phần cũng nhờ các lãnh-tu sẵn sàng giúp đỡ và can-thiệp đối với chính quyền cũng như các đoàn thể khác để bảo vệ quyền lợi giáo dân.

II.- THAM-GIA CÁC CUỘC BẦU-CỬ TẠI ĐỊA-PHƯƠNG.

Tại Gia-Định, đa số các đoàn thể thường giữ vai trò đoàn thể áp-lực hơn là trực-tiếp tham-gia chánh-trị. Các nghiệp-đoàn hiệp-hội không chính thức đưa ra ứng-cử-viên trong các cuộc tranh cử tại địa-phương, nhưng sẵn sàng dồn phiếu cho ứng-cử-viên nào có khuynh-hướng thuận lợi cho mình.

Chỉ có thể lực Phật-giáo và Công-giáo đã tích-cực tham gia vào các cuộc bầu cử. Một số người đã dùng tôn-giáo như một yếu-tố kết-hợp các ứng-cử-viên thành liên danh trá hình, như một chất men rang buộc cử-tri với nhau để bầu cho các ứng-cử-viên của họ. (31)

Nếu Phật-Giáo đã thành công về vang trong các cuộc bầu cử Hội-Đồng Tỉnh và Đô-Thành ngày 30-6-65 và 28-6-70 tại các tỉnh miền Trung, thì tại Gia-Định thế-lực Phật-giáo đã không thành công lắm trong nỗ lực đưa người ra tranh cử. Trong hai cuộc bầu cử Hội-đồng tỉnh trên, Tỉnh Giáo-hội Phật-Giáo Việt-Nam Thống-Nhất không chính thức đưa ra một ứng-cử-viên nào. Bởi sự phân tán và chia rẽ, Tỉnh Giáo-hội không nắm vững được tín-đồ, do đó các kế-hoạch tuyển-cử đưa ra không được thi hành chặt chẽ và nghiêm chỉnh. Điển hình là vụ bầu cử Hội-Đồng tỉnh ngày 28-6-70, nhóm Tỉnh-xá Ngọc-Phương cố đưa bà Võ-Thị-Nhân ra tranh cử, nhưng sau đó lại rút đơn (32). Một số ứng-cử-viên Phật-tử dùng các biểu tượng Phật-giáo như là Bồ-đề, Hoa-Sen ... nhằm vận động thu hút số Phật-tử đông đảo trong tỉnh, nhưng kết quả trong số 27 Nghị-viên Hội-Đồng Tỉnh chỉ có 5 Phật-tử !

Phật-giáo đã không đạt được kết quả khả quan trong các cuộc bầu cử tại Gia-Định, thì Công-giáo tại tỉnh hầu như gặt nhiều thắng lợi trên lãnh vực này. Với một đức tin tuyệt đối, cũng như tổ-chức chặt chẽ và quy-cử tại tỉnh, giáo dân tại tỉnh được hướng dẫn dễ dàng để ủng hộ các ứng-cử-viên do Công-giáo đưa ra. Sự hướng dẫn tinh vi và hữu hiệu đến nỗi Công-giáo chỉ là thiểu số trong dân chúng nhưng lại có đa số trong hội-đồng Tỉnh.

Trong mỗi cuộc bầu cử, Công-giáo đưa ra một số ứng-cử-viên với những dấu hiệu dễ nhận, lập một kế-hoạch kín đáo và uyển-chuyển để ủng hộ các ứng-cử-viên của mình. Các vị Linh-Mục thường không công khai vận-động, nhưng chính các ông 'Trùm' của họ đạo lãnh nhiệm-vụ phát biểu ý kiến của Linh-Mục cho đồng bào trong họ đạo biết ý Cha muốn bầu cho ông A hay B(33).

Đường lối rĩ tai là hình thức thông dụng nhất của Công-giáo trong các cuộc bầu cử, kèm theo đó là những bích-chương của các ứng-cử-viên được ủng hộ phổ biến trong các buổi họp của giáo dân, như một sự gián tiếp nhắc nhở giáo dân bầu cho các người này.

(31) DUONG, Tran van, Cuộc bầu cử Hội-Đồng Đô-Thành Tỉnh, Thị Xã, ngày 30-5-65 (Saigon : Hội Cựu SVQGHG 1970) Tr. 113.

(32) THU, Nguyễn-Trung, Nghị-viên Hội-đồng Tỉnh GP, Phong-vân (GP: 19/2/74)

Tại Gia-Định một yếu-tố quan trọng nhất giúp người Công-giáo dễ thắng lợi trong các cuộc bầu cử tại địa-phương là số phiếu nhất trí của đồng bào di-cư. Chẳng hạn trong cuộc bầu cử Hạ-Nghi-Viện ngày 29-8-71 dân-biểu Nguyễn-văn-Bình đã được số phiếu rất cao bỏ xa số phiếu ứng-cử-viên về nhì tại đơn vị 33, cũng là nhờ sự ủng-hộ của thế lực Công-giáo di-cư này.

III.- HƯỞNG ỨNG CÁC PHONG TRÀO CHÍNH-TRỊ.

Các đoàn thể tại tỉnh thường chỉ là một phân-bộ hay Tỉnh-bộ của các đoàn thể có tầm mức quốc-gia. Các đoàn thể tại tỉnh chịu sự chi-phối chặt chẽ của Trung-ương và hừng thịnh hay suy vong tùy theo ảnh hưởng liên đới này.

Đối với phong trào tranh đấu của Phật-giáo, Công-giáo và Thương-Phế-binh trong những năm qua. Các đoàn thể tương-ứng tại tỉnh được huy động để đáp ứng phong trào trên. Mục-đích không nhằm vào chính-quyền địa-phương mà nhằm đóng góp, hỗ trợ cho tiếng nói chung của tập-thể trên toàn quốc. Sự thành công hay thất bại của đoàn thể tùy thuộc vào phong trào chứ không tùy thuộc thế-lực tại tỉnh.

Như vậy, các đoàn thể do các cơ hội trên đã tham-gia vào sinh-hoạt chính-trị, biến tiềm năng thành lực lượng tranh đấu. Nhưng sự tham-gia của các đoàn thể có hữu hiệu hay không tùy thuộc vào phương tiện cũng như kỹ-thuật xử dụng của mình.

Mục II : PHƯƠNG-THỨC THAM-GIA CHÍNH-TRỊ.

Phương thức tham gia chính-trị của các đoàn thể áp-lực bao gồm những phương-tiện mà đoàn thể xử dụng và các kỹ-thuật ảnh hưởng chính-trị của các đoàn thể.

Đoạn I.- PHƯƠNG-TIỆN ẢNH-HƯỞNG.-

Ta cần phân biệt phương-tiện chánh-trị và hoạt-động chính-trị, một đoàn thể có khi không hoạt-động chính-trị nhưng vẫn có thể vận dụng những phương-tiện chính-trị nhằm hỗ trợ cho yêu sách của mình, như kêu gọi sự trợ giúp của các dân biểu, nghị-viên, dư luận ... (34)

Trong mục đích bảo vệ quyền lợi, các đoàn thể quyền lợi có thể ảnh hưởng đến sinh hoạt chính-trị bằng các phương tiện vật chất hoặc tinh thần.

(34) QUYNH, Nguyễn Quang, Luật Lao Động và An Ninh Xã hội (Saigon : Hội

I.- PHƯƠNG-TIỆN VẬT CHẤT.

Phương-tiện vật chất là phương-tiện về tài-chánh, cơ sở, nhân lực ... mà các đoàn thể huy-động nhằm đạt được mục-tiêu của mình. Tuy nhiên đối với các đoàn thể hoạt-động tại Gia-Định, khả năng tài-chánh rất là yếu kém.

Các nghiệp-đoàn Gia-Định thường chỉ căn cứ vào số nguyệt-liêm thu được của đoàn viên để đài thọ cho phần lớn nhu-cầu. Nhưng số nguyệt-liêm thu được rất yếu kém, bấp bênh và không theo kịp đà phát-triển đoàn viên. Đa số các nghiệp-đoàn đều không có được một trụ sở, văn-phòng liên lạc thường đặt nhờ trụ sở Liên-Hiệp Nghiệp-đoàn hay Tổng Liên-đoàn.

Tỉnh-hội Phật-giáo Việt-Nam Thống-nhất Gia-Định cũng rất yếu kém về phương-tiện tài-sản. Chùa chiền trong tỉnh thì rất nhiều, nhưng mỗi chùa đều có tài-sản riêng và tự trị về tài-sản này. Tỉnh-hội không vận dụng được khối tài-sản của các chùa trên. Sự trợ cấp cũng như cúng dường của bốn đạo, cũng sa sút dần do tình trạng kinh-tế khó khăn hiện đại. Tỉnh hội không tổ-chức cơ-sở kinh-tài nào để đài thọ nhu-cầu hoạt-động. Do đó những công-trình xây dựng tu bổ cơ sở của tỉnh-hội thường phải thực hiện trong một thời gian dài hay đôi khi bỏ dở.

Chỉ có các họ đạo (Công-giáo) tại Gia-Định là tập thể tương đối có tài sản và cơ sở vững chắc nhất trong tỉnh, mỗi họ đạo thường có được một nhà thờ khang trang và một số bất-động-sản. Cũng như được tài trợ từ Trung-ương hay một số cơ-sở kinh-tài khác.

Nhân sự cũng là một phương tiện vật chất quan trọng của các đoàn thể. Phương-tiện nhân sự được xem như khả năng của người lãnh đạo và uy-tín của họ đối với chính-quyền và các đoàn thể khác (35).

Tại Gia-Định ta thấy có nhiều khuôn mặt lãnh đạo Tôn giáo nổi tiếng như Linh-Mục Hoàng-Quỳnh, Linh-Mục Cao-Văn-Luân, Linh-Mục Đinh-xuân-Hải, Linh-Mục Trần-ngọc-Nhuận... Về phía Phật-giáo, tại Gia-Định có một số tu-viện lớn như : Huệ Quang, Quảng-Hương Già-Lam, Huệ-Nghiêm... tập trung một số tăng-sĩ có tài trong quá khứ cũng như hiện tại: Đại-Đức Hồ-Giác, Hòa-Thượng Trí-Thủ, Trí-Tịnh, Từ-Hạnh, Từ-Nhơn, Đại-đức Thông-Bửu...

(35) TRẦN, Trần-thị-Hoài, Op.Cit, tr. (tài liệu Ronéo).

II.- PHƯƠNG-TIỆN TINH-THẦN.

1/- Sự tin tưởng của đoàn viên :

Sức mạnh của một đoàn thể tùy thuộc vào mức độ hội-nhập của đoàn viên. Sự trung thành và đoàn kết là một yếu-tố giúp cho hoạt-động của đoàn thể dễ dàng đạt đến mục-tiêu đặt ra.

Tại Việt-Nam, trong mọi tầng lớp xã hội, tình cảm tôn giáo được biểu lộ một cách mạnh mẽ và hướng dẫn tất cả đời sống (36). Sự tin tưởng này dễ dàng biến thành hành động, nó như là một lực-lượng tâm linh thôi thúc đoàn viên hy - sinh tranh đấu cho mục-tiêu của đoàn thể.

Vì thế tập thể Công-giáo di cư tại Gia-Định, mặc dù với một tỷ-lệ nhỏ nhưng đã phát-huy được khả năng sức mạnh của mình, phần lớn là nhờ niềm tin vững chắc đã được tôi luyện qua bao nhiêu cuộc thử thách. Trong những năm 1963 - 64 - 70 Phật-giáo đã phát động các cuộc đấu tranh thần thánh chống lại độc tài bạo vệ đạo pháp và dân tộc, lòng tin ngưỡng trong tình yêu quê hương, biến Phật-giáo như một biểu tượng cho lương tâm dân tộc. Tình cảm tôn-giáo đã chuyển hóa thành tình cảm tôn-giáo chánh-trị, là một phương-tiện nòng cốt cho các cuộc tranh đấu của Phật-giáo.

2/- Sức mạnh của đoàn thể :

Sức mạnh trong bản chất là một yếu-tố vật chất, nhưng khi được dùng như một hậu thuẫn cho các đòi hỏi thì đó là một phương-tiện tinh thần rất hữu hiệu. Sự hậu thuẫn của sức mạnh đang sau các yêu-sách, làm do dự những quyết-định bất lợi cho đoàn thể, và chuyển hướng chính sách của chính-quyền theo chiều hướng thuận lợi hơn.

3/- Vận dụng sự hỗ-trợ của công-luận :

Công luận được xem như tiếng nói thuận tình và hợp lý công luận thay đổi theo thời gian và không gian. Nhưng thường là một lợi khí được các đoàn thể vận dụng để hỗ-trợ cho cuộc tranh đấu của mình. Muốn như thế, các đoàn thể thường bao trùm mục-tiêu quyền lợi riêng bằng một ảo tưởng phục-vụ quyền lợi chính đáng mà mọi người đều có bốn phần đòi hỏi.

Chẳng hạn tập thể Phê-binh Gia-Định, một phần nào đã thành công trong cuộc tranh đấu tháng 4-1970, là cũng nhờ sự

hỗ-trợ của công luận trước sự bất công thiết thời được nêu lên của Phê-bình. Công luận xúc động trước những đòi hỏi hợp lý của Thương-Phê-bình, và tạo nên ảnh hưởng thuận lợi cho tập thể. Kết quả Luật 8/70 ra đời đánh dấu sự thắng lợi của phong trào đòi quyền sống Thương-Phê-bình. Nhưng cũng chính công luận đã xoay chiều khi có một số phần tử Phê-bình lợi dụng cuộc tranh đấu, chiếm đất tư-nhân, sách nhiễu đồng bào. Sự xoay chiều này làm mất hậu thuẫn cho tập thể Thương-Phê-bình và phong trào tranh đấu cũng vì đó mà tàn lụi dần.

4/- Liên-minh với các đoàn thể khác :

Sự kêu gọi liên-minh để tạo thành một lực lượng hùng hậu nhằm ảnh hưởng sâu rộng đối với sinh hoạt chính-trị, cũng là một phương-tiện được các đoàn thể, nhất là nghiệp - đoàn, thường sử dụng. Trong các cuộc đình công, Liên-hiệp Nghiệp - đoàn Gia-Định, hợp-tác với Liên-hiệp Nghiệp-đoàn Saigon, để tạo một thanh-thế lớn hầu nhanh chóng đi đến thắng lợi. (vụ đình công 21-9-64)

A) oạn II.- KỸ-THUẬT ẢNH-HƯỞNG.-

Kỹ-thuật ảnh hưởng của các đoàn thể áp-lực là những hình-thức nhằm xâm nhập vào các cơ-quan có thẩm quyền quyết-định, ảnh hưởng chi-phối cơ-quan này theo một chiều hướng thuận lợi cho quyền lợi các đoàn viên. (37)

Các đoàn thể dùng những kỹ-thuật ôn hòa như thông tin mua chuộc ... hoặc những kỹ-thuật mạnh như đình công, biểu-tình, cản trở lưu-thông, bạo động ...

I.- CÁC KỸ-THUẬT ÔN HÒA.-

Tại Gia-Định có đoàn thể thường áp-dụng những kỹ - thuật ôn hòa hơn là những hình-thức có tính cách mạnh bạo điển hình như :

1/- Thông-tin :

Là một kỹ-thuật thường được các đoàn thể tại Gia-Định áp dụng, nhằm mục đích lưu tâm chính-quyền đến quyền lợi mà mình cần bảo vệ. Ta có thể đơn cử một số hình-thức thông tin mà các đoàn thể quyền lợi tại Gia-Định thường áp-dụng như :

a)- Chăng biểu-ngũ, truyền đơn, bích-chương nói lên nguyện vọng của tập-thể.

b)- Gởi đơn tố cáo.- Đoàn thể có thể gởi đơn tố cáo với các cấp hành-chánh cao hơn khi bị những lạm, hoặc thiệt hại quyền lợi.

c)- Khiếu-nại.- Khiếu-nại đối với cơ-quan dân cử địa phương hay chính-quyền tỉnh trong những trường-hợp có đoàn viên bị oan ức thua thiệt.

d)- Đăng báo.- Báo chí thường giúp các đoàn thể đạt được những yêu-sách một cách hữu-hiệu nhất. Những biến cố nguyện vọng của tập thể, được báo chí đăng tải và tường thuật thường đem đến khuynh-hướng thuận lợi cho đoàn thể.

e)- Địch thân tiếp xúc với các vị chỉ huy.- Đây là hình thức thường gặp nhất tại Gia-Định. Những vị Linh-Mục thường địch thân gặp Ông Tỉnh-trưởng hay các cấp chỉ-huy khác để can thiệp nhanh chóng cho quyền lợi tín-đồ mình.

2/- Hăm dọa :

Sự hăm dọa có thể kín đáo hay công khai, nhằm nhắc nhở các viên chức chính-quyền hay dân cử lưu ý đến nguyện-vọng của tập-thể. Dọa sẽ can thiệp với cấp trên, tố cáo trên báo chí, khiếu nại tại Trung-ương ... sẽ không ủng hộ hoặc tẩy chay trong cuộc bầu cử tới ...

3/- Mua chuộc :

Các đoàn thể hoặc tìm cách hối lộ với nhân viên hành chánh, hoặc mua chuộc cảm tình bằng sự thân thuộc, hứa hẹn đùm phieu cho các viên chức dân cử... nhằm thúc đẩy các người này ủng hộ hoặc tuân theo ý định của đoàn thể.

II.- CÁC KỸ-THUẬT MẠNH.-

Nhìn vào sinh-hoạt chính-trị tỉnh trong quá khứ người ta nhận thấy các đoàn thể quyền lợi tại Gia-Định, ít khi áp dụng các kỹ-thuật mạnh, so với một số tỉnh khác tại miền Trung. Có thể một phần lớn là do bản chất hiếu hòa của người miền Nam, một phần khác là do sự kiểm soát của chính-quyền Trung-ương quá gần gũi.

Tuy nhiên người ta vẫn thấy một số kỹ-thuật mạnh được các đoàn thể vận dụng trong quá khứ như :

1/- Lãng công, đình công :

Từ 1964 đến 1966 các vụ đình công của nghiệp-đoàn Gia Định thường xảy ra luôn, trong đó có một số vụ đình công lớn như vụ đình công của công-nhân VIMYTEX (1964), vụ đình công VINATEXCO (1964). Và mới đây một số vụ đình công cũng làm xáo động dư luận như vụ MICHELIN (1972), vụ THIÊN-HƯƠNG CÔNG - TY (1971), vụ tranh chấp khu TÔN-TRỨ THỦ-ĐỨC (1973).. Các nghiệp đoàn đã vận dụng phương-thức đình công như một phương-thức hữu hiệu nhất để tranh đấu. Đình công được xem như "một thứ chiến tranh quần chúng, chỉ để tổ-chức trong tình trạng chiến tranh. Khi đó đám quần chúng bất mãn giống như sắt đun lỏng, đổ vào khuôn sẽ rắn lại nên để xử dụng hơn là sắt nguội, miễn là có được tay thợ khéo." (38)

Sau Luật 004/72 đình công bị cấm chỉ, các nghiệp đoàn mất lợi khí chính yếu để tranh đấu. Tuy vậy một hình - thức khác được các nghiệp đoàn áp-dụng dưới danh nghĩa "ngưng việc do lỗi của chủ nhân", hình thức này được áp-dụng và đem đến thắng lợi cho công nhân trong vụ tranh chấp ở TÂN-CẢNG (1/74) vừa qua (39).

2/- Biểu-tình tuần hành :

Trong những năm tranh đấu của Phật-giáo và Công-giáo các đoàn biểu tình tuần hành thường được tổ-chức trên các đường phố Gia-Định. Nhưng Gia-Định chỉ là nơi phát xuất, các đoàn biểu tình thường nhắm vào mục-tiêu Saigon hơn là ở tỉnh.

3/- Cản trở lưu thông :

Hình thức đem bàn thờ xuống đường để cản trở lưu - thông cũng được lực-lượng Phật-tử Gia-Định áp-dụng trên một số đường phố có nhiều Phật-tử cư ngụ như : Võ-di-Nguy, Chi-Lăng ... Mặc dù đem bàn thờ ra đường được xem như "một sự thách thức bi thống và hùng tráng của lực lượng tâm linh nhân bản và dân tộc đối với những thế lực hiệp đáp ngoại bang"(40) Nhưng hình-thức này, không thành công tại Gia-Định cũng như một số tỉnh khác ở miền Nam !

4/- Ngoài ra còn một số hình thức mạnh khác như : cạo đầu, viết huyết thư, tuyệt thực,.. cũng được tập thể Phế binh Gia-Định áp-dụng trong cuộc tranh đấu 4/1970.

(38) QUYNH, Nguyễn Quang, "Công Nhân, Nghiệp đoàn và Cộng sản" Nghiên-Cứu Hạnh chánh. (Tập IX số 1 và 2). Tr. 51.

(39) LIÊN, Nguyễn Kim, Ủy-viên thường trực LHND.GD.Phong van (GD.13/5/74)

(40) HẠNH, Thích nhất, "Cuộc tranh đấu bất bạo động" Đời điện (Số 2

PHẬT - LUẬT

PHẬT THUYẾT

Sau khi phân tách một cách tương đối khách quan thế lực của các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định, ta có thể rút ra một vài nhận xét sau :

1/- Ảnh hưởng vị trí đặc biệt của tỉnh Gia-Định đối với thế lực các đoàn thể.

Gia-Định và Thủ-Đô Saigon ở thế "môi hở răng lạnh" do đó hoạt động của đoàn thể tại địa-phương thường được trung-ương hỗ-trợ tận tình. Sự thông tin, huấn luyện và truyền bá kinh nghiệm đấu tranh thực-hiện dễ dàng từ trung-ương đến tỉnh. Hơn nữa vì quá gần Thủ-Đô, nên khuynh-hướng bóp nghẹt sinh hoạt của đoàn thể, nếu có cũng không thể thực-hiện được. Nhờ đó mà sức mạnh và thế lực của các đoàn thể G.D. được tăng gia rất nhiều. Đồng thời sự hiện diện của hơn 100.000 người Công-giáo di cư tại ven đô, trong kế-hoạch định cư từ thời đệ nhất Cộng-Hoa. Tạo thành một thành trì chống sự xâm nhập của Cộng-sản quanh Thủ-Đô và cũng là một yếu-tố bảo đảm an-ninh cho chế độ.

2/- Sự chia rẽ của các đoàn thể :

Đa số các đoàn thể tại Gia-định đều chịu sự chia rẽ trầm trọng. Thế lực Phật-giáo có quá nhiều hệ-phái trong tỉnh, khó mà thống nhất nổi. Thương Phế-binh cũng chia là 3 khối : Hội Bảo-vệ Phế-binh, Hội Ái-hữu Thương Phế-binh, Tỉnh-hội Phế binh Việt-Nam. Ngay trong Tỉnh-hội Phế-binh VN Gia-Định cũng có sự xung-khắc của 2 nhóm, nhóm thuộc khu Thủ-Đức, và nhóm thuộc khu Gia-Định. Nghiệp-đoàn cũng chịu những sự tranh chấp nội-bộ, tranh-chấp giữa 2 nhóm cùng một Tổng Liên-đoàn như nhóm Phan-văn-Chí và Bùi-văn-Thiên cùng thuộc Tổng Liên-đoàn Lao-Động nhưng hoạt-động riêng biệt nhau.

Giữa sự phân hóa của các đoàn thể trong tỉnh thì thế lực công-giáo với tinh thần đoàn-kết chặt chẽ, tổ-chức vững chắc nên đã trở thành một lực lượng có thế lực nhất trong tỉnh.

3/- Sự chi-phối của lãnh vực kinh-tế đối với thể - lực các đoàn thể.

Tình trạng suy trầm kinh-tế trong tỉnh hiện nay không những làm hoạt-động nghiệp-đoàn bị tê-liệt mà các đoàn - thể khác cũng chịu chung số phận. Dân chúng quá bận vì sinh-kế, nên lơ là đối với các hoạt-động chung, tình-trạng tài-chánh eo hẹp các đoàn thể khó lòng bành trướng hoạt-động.

4/- Tại Gia-Định không có một đoàn thể nào chi-phối hoàn toàn sinh hoạt tỉnh, như một số tỉnh khác chẳng hạn Cao Đài (Tây-Ninh), Phật-giáo (Thừa-Thiên), Hòa-Hảo (Long-Xuyên). Các đoàn thể đều có sức mạnh tương đương và không thể lấn áp nhau.

Từ những nhận xét trên, ta nhận thấy trong PHẦN I đã phân tích các đoàn thể dưới khía cạnh tỉnh của vấn đề. Nhưng bản chất của các đoàn thể là sinh động, đoàn thể xử dụng thể lực như là một tích sản để ảnh hưởng trên môi trường chính-trị.

Bởi vậy để làm sáng tỏ đề tài, cần phải khảo sát các đoàn thể tại Gia-Định dưới khía cạnh cơ năng của nó, nghĩa là vai trò và ảnh hưởng của các đoàn thể trong sinh hoạt chính-trị địa-phương.

PHẦN THỨ HAI

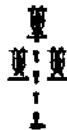
ẢNH-HƯỞNG CÁC ĐOÀN-THỂ
ÁP-LỰC TRONG SINH-HOẠT
CHÍNH-TRỊ GIA-ĐÌNH

Ượ tham-gia chính-trị của các đoàn thể áp-lực không bao hàm ý nghĩa chấp-nhận hoạt-động chính-trị của người khác hay tích-cực đứng lên hoạt-động chính-trị để tranh đoạt chính quyền như các chánh đảng (41). Sự tham-gia chính-trị ở đây chỉ có nghĩa là ảnh hưởng của các đoàn thể áp-lực trong diễn trình quyết định chính-trị và hành-chánh.

Chính-trị bao gồm những tác động liên-tục và hỗ tương giữa các lực-lượng xã-hội (42). Trong khi tác động vào môi-trường chính-trị, các đoàn thể áp-lực đã tạo nên những tương quan với chính-quyền cũng như các lực-lượng chính-trị khác.

Vì thế khảo sát ảnh hưởng các đoàn thể áp-lực trong sinh hoạt chính-trị tỉnh Gia-Định tức là phân-tích :

- 1.- Tác-động của đoàn thể áp-lực trên chính-quyền địa-phương.
- 2.- Tương quan giữa đoàn thể áp-lực và các lực-lượng chính-trị khác trong tỉnh.

(41) BÔNG, Nguyễn-văn, Luật Hiến-Pháp và Chính-trị học (Saigon : Thư -
Lam An-Quan - 1967) Tr. 157.

(42) HÀO, Hoàng-xuân, Op.Cit, tr. 355.

CHƯƠNG III

TÁC ĐỘNG CỦA ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC TRÊN CHÍNH-QUYỀN ĐỊA-PHƯƠNG

Hiện nay chính-quyền hầu như can thiệp vào mọi lãnh vực sinh hoạt của dân chúng. Phản ứng trước sự kiện này, các nhóm quyền lợi kết hợp nhau lại và tìm cách tác động ngược lại chính-quyền để bảo vệ hay đòi quyền lợi cho mình. Vì thế các đoàn thể áp-lực can thiệp vào mọi hoạt-động của chính-quyền từ trung-ương đến địa-phương.

Đoàn thể áp-lực không những can-thiệp vào diễn tiến hoạch định chính-sách mà còn cả những biện-pháp thi-hành(43), không những đối với các cơ-quan hành-chánh mà còn cả các với cơ-quan dân cử.

Mục I : ẢNH-HƯỞNG ĐỐI VỚI CƠ-QUAN HÀNH-CHÁNH TỈNH

Trong diễn-trình tác động trên chính-quyền, các đoàn thể thường chú trọng đến những trung-tâm có thẩm quyền quyết định liên qến quyền lợi mà họ bảo vệ (44). Do đó tại địa-phương cơ-quan hành-chánh tỉnh, là nơi chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của các đoàn thể.

Từ việc hoạch-định chính-sách đến quyết-định một vấn đề, các viên chức chỉ-huy Hành-chánh địa-phương thường gặp phản ứng và áp-lực của các đoàn thể trong tỉnh. Những áp-lực này tạo nên rất nhiều khó khăn trong việc điều-hành guồng máy hành-chánh tỉnh, cũng như tìm một thái độ thích nghi để đối phó, hóa-giải ...

Đoạn I.- ẢNH-HƯỞNG TRONG SỰ ĐIỀU-HÀNH.-

Trong sự điều-hành guồng máy hành-chánh tỉnh, các đoàn thể áp-lực có thể tìm cách ảnh hưởng trong việc cấu tạo các quyết-định hành-chánh hay kiểm soát chính-quyền địa-phương trong việc thi-hành chánh-sách.

(43) MEYNAUD, Jean, Op.Cit, tr. 21.

I.- ẢNH-HƯỞNG TRONG VIỆC CẤU-TẠO CÁC QUYẾT-ĐỊNH HÀNH-CHÁNH

Chính-trị là một yếu-tố ngoại lai quan trọng mà các cấp chỉ-huy Hành-chánh bắt buộc phải lưu ý khi quyết-định một vấn đề, nhất là khi vấn đề đó liên quan đến các đoàn thể trong tỉnh. Tại một số tỉnh chịu ảnh-hưởng quá mạnh của một đoàn thể áp-lực trội yếu như Long-Xuyên, Tây-Ninh, Thừa Thiên những quyết định lại cần được tham khảo rộng rãi ý kiến của đoàn thể hơn nữa.

Sự thoả thuận và cảm tình mà các đoàn thể dành cho vị chỉ-huy sẽ giúp cho việc điều-hành, hoạt động tốt đẹp. Trái lại nếu vị chỉ-huy không khôn khéo, mất sự ủng hộ của các đoàn thể, và gián tiếp qua đó không được một tầng lớp dân-chúng địa-phương ủng hộ. Việc điều-hành sẽ bị chông đỗi, khó khăn.

Đối với cấp Xã, Xã-trưởng do dân bầu lên, và có thực quyền trong Xã. Bởi được dân chúng bầu, nên xã có khuynh hướng mi dân, dễ bị các đoàn thể mua chuộc, nhất là khi đoàn thể chiếm được cảm tình của đa số dân trong Xã. Những quyết định, vì thế, nếu không đem lại lợi ích cho đoàn thể chắc chắn cũng không dám xâm phạm đến quyền lợi của đoàn thể, mặc dù sự xâm phạm đó cần thiết cho việc điều-hành Xã (chẳng hạn trưng dụng, trưng thu đất đai của cơ sở tôn-giáo để xây dựng việc công ích...).

Một quyết-định hành-chánh trên nguyên-tắc cần phải được hình thành và thi hành trong tinh cách vô-tự tuyệt đối. Tuy nhiên trong diễn-trình quyết định, chính-quyền cần phải đón nhận những nguyện-vọng của dân chúng liên hệ. Nhưng những nguyện vọng này trong đa số trường-hợp được phát biểu qua trung gian các đoàn thể đại-diện. Một phần vì cá nhân thường có mặc cảm e ngại trước công-quyền, phần khác dân chúng tin tưởng rằng sự chuyển đạt nguyện-vọng qua các đoàn thể trung gian có tinh cách mạnh mẽ và hữu-hiệu hơn.

Vì thế ta không lấy làm lạ khi các vị Linh-mục tại Gia-Định thường đích thân thay mặt cho tín-đồ can thiệp trực tiếp đối với giới chức hành-chánh địa-phương. Từ những quyền lợi có tính cách cá nhân nhỏ nhất như : xin chuyển-cho một tín-đồ, bổ-nhiệm một viên chức Xã... đến việc lớn hơn như xin xây cất nhà cửa, tu-bổ đường xá ... (45). Có thể đơn - cử

(45) CHUONG, Vũ Ngọc, Trưởng-ty Hành-chánh Gia-Định, Phong-văn (Gia-Định

một trường hợp điển-hình như vụ Linh-mục Cao-văn-Luân, đã can thiệp với Đại-Tá Tỉnh-Trưởng vào ngày 5-4-74 để xin cho bà Nguyễn-thị-Sáu bị Cuộc Cảnh-Sát Thanh-Mỹ-Tây bắt giữ (*).

Xem như vậy trong đa số quyết-định tại địa-phương, các cấp hành-chánh đều gặp phải ảnh hưởng của các đoàn thể áp-lực. Vô hình chung hành-chánh sẽ mất đi tính cách trung-lập và trở thành một trung-tâm chịu tác-động của các đoàn-thể. Qua đó các quyền lợi của đoàn thể được quy-định và cơ-quan hành-chánh là nơi ấn-định danh-sách để thi-hành. (46)

Khi một đoàn thể được chính-quyền thoả mãn một yêu-sách, thì đoàn thể khác cũng căn cứ vào đó để đòi hỏi cho mình. Như vậy sự can thiệp của các đoàn thể vào diễn-trình quyết-định mỗi ngày mỗi gia-tăng và liên-tục, đặt chính-quyền trước những khó khăn nan-giải.

II.- KIỂM-SOÁT CHÍNH-QUYỀN ĐỊA-PHƯƠNG.

Trong công việc hành-chánh, các cấp thường chịu rất nhiều sự kiểm soát : tiền kiểm, hậu kiểm, kiểm soát thượng-cấp, kiểm soát của cơ-quan dân cử ... Tuy nhiên sự kiểm soát quan trọng nhất là sự đo lường hiệu năng của công việc đối với dân chúng.

Các đoàn thể trong mục-đích bảo vệ quyền lợi cho dân chúng sẽ phải theo dõi diễn tiến công việc của chính-quyền. Nếu có những sơ hở hay lạm dụng đoàn thể là tiếng nói đầu-tiên tố-giác các tình trạng đó.

Tại địa-phương khi hệ-thống chánh đảng không đủ mạnh, khi các cơ-quan dân cử chưa nói lên được tiếng nói đại-diện đầy đủ của mình, thì sự hiện diện cùng những phản ứng của các đoàn thể quyền lợi rất cần thiết, vì đó chính là một phương-tiện kiểm soát hữu-hiệu đối với sự thi-hành chính-sách cũng như tác-phong của các viên chức địa-phương. Sự kiểm soát này thường có tính cách khách quan vì căn cứ trên hiệu năng công việc chính-quyền, phản ánh dư luận của dân chúng đối với hoạt động chính-quyền. Và không bị che dấu bởi những con số, thống kê mà các cấp hành chánh thường nêu ra để che dấu thực-trạng trong các hình-thức kiểm soát khác.

(*) Tài-liệu Ty Nội-An.

(46) TRẦN, Trần-thị-Hoài, Op.Cit, tr. (Tài-liệu Ronéo).

Đoạn II. - NHỮNG KHÓ KHĂN ĐẶT RA CHO CHÍNH-QUYỀN
ĐỊA-PHƯƠNG.

Sự hiện-hữu của các đoàn thể áp-lực không phải là một nghịch đề của nguyên tắc sinh hoạt dân chủ mà còn trái lại. Tuy nhiên các đoàn thể áp-lực trở nên nguy-hiểm và tạo nhiều khó khăn cho chính-quyền, khi trước áp-lực mạnh mẽ của các đoàn thể là một chính-quyền suy yếu bị chi-phối bởi các nhóm tư lợi, chính-quyền như bị bao vây, tuy vẫn còn tồn tại trong sự uy-nghi hình-thức nhưng không còn được tự chủ trong sự phán đoán quyết-định. (47)

Giáo-sư Burdeau phân biệt 2 loại đoàn thể áp-lực : Một nhằm tác động trên chính quyền để đòi hỏi chính-quyền ban cấp quyền-lợi và loại thứ hai không thỉnh-nguyện mà lại sai khiến, không khai thác quyền-hành mà sử-dụng quyền-hành (48). Phân-tích sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia-Định, ta thấy trong những năm 63 - 67, thế lực Công-giáo, Phật-giáo tại tỉnh trong nhiều trường-hợp đã đóng vai trò đoàn thể áp-lực. Theo mô-thức thứ 2 trên, và trở thành một đối lực khó-khăn cho chính-quyền tỉnh. Tuy nhiên trong đa số trường-hợp các đoàn thể tại Gia-Định chỉ tìm cách tác-động để đòi hỏi chính quyền ban cấp quyền-lợi mà thôi.

Trước những tác động của các đoàn thể áp-lực, chính quyền tỉnh nhiều khi đã gặp những khó khăn, mà ta có thể đơn cử những nét chính sau :

I. - GIỚI-HẠN LÃNH-VỰC HOẠT-ĐỘNG CỦA CHÍNH-QUYỀN. -

Trong một vài lãnh vực, hoạt-động của chính-quyền địa-phương thường bị thu hẹp bởi phạm vi các đoàn thể trong tỉnh. Sự đe-dọa ngấm ngấm của thế lực các đoàn thể nhiều khi làm chính-quyền rút rè trong một số quyết định thuộc phạm vi ảnh hưởng của đoàn thể.

Sự chống đối của các đoàn thể xảy ra dưới nhiều hình thức hoặc trực-tiếp phản kháng với chính-quyền tỉnh, hay vận động trung-ương can thiệp, hình thức này là một điều khó-khăn đáng kể đối với các cấp hành chánh nhỏ hơn ở tỉnh. Đã có nhiều trường-hợp, một vài cấp chỉ-huy ở tỉnh bị thuyên - chuyển vì gặp sự chống đối gắt gao của các đoàn thể Tôn-giáo.

(47) MEYNAUD, Jean, NOUVELLES ETUDES SUR LES GROUPES DE PRESSION EN FRANCE (PARIS : A. Collin - 1962) P.370.

(48) G. BURDEAU "TRAITÉ SCIENCE POLITIQUE" (quyển VII.p 138) trích bởi Nguyễn-hữu-Lành (NGHC số 1/1 -1969) tr. 68.

Các nhóm quyền lợi địa-phương nếu không thành công trong việc giắt dây thúc đẩy chính-quyền hoạt-động có lợi cho mình, thì cũng cố gắng ngăn chặn những hành-động tạo ra những ảnh hưởng không tốt cho đoàn thể. Sự ngăn cản ấy như bức màn mềm mại nhưng chắc-chắn thu hẹp hoạt-động của chính-quyền trong một số lãnh vực. Làm nản lòng và tạo tinh thần cầu an cho một số viên chức.

II.- PHÂN TÁN QUYỀN LỢI CHUNG.-

Khi một đoàn thể tìm cách gây áp-lực với chính-quyền để đòi hỏi quyền lợi cho mình, vô tình đã chiếm lấy phần lợi và chuyển gánh nặng cho kẻ khác. (49)

Quyền lợi của các nhóm riêng rẽ thường khác nhau và rất ít khi trùng hợp với quyền lợi chung của dân chúng. Quyền lợi chung này không phải là tổng-hợp các quyền lợi riêng, mà bên cạnh các quyền lợi tư nhân, đoàn thể là quyền lợi của cộng-đồng địa-phương. Các quyền lợi này trước hết phải được bảo vệ so với quyền lợi từng cá nhân, đoàn thể, nếu không muốn xã-hội đi đến tan rã.

Một đoàn thể chẳng hạn như nghiệp-đoàn khi lạm dụng tranh đấu để mong đạt thắng lợi cho mình, dùng những phương-tiện như đình công, lãn công ... đã phần nào đi ngược lại đường hướng phát-triển của địa-phương, mà mọi người sinh sống tại địa-phương đều có bổn phận bồi đắp.

Sự phân tán quyền lợi chung làm sâu đậm thêm mối hiềm khích chia rẽ tại địa-phương, tạo nên đổ kỵ giữa các đoàn thể. Tiến trình hội nhập của xã-hội bị đe dọa và làm chậm những bước tiến của địa-phương.

III.- XÂM PHẠM QUYỀN-LỰC CỦA CHÍNH-QUYỀN.-

Các đoàn thể khi tìm cách can thiệp với chính-quyền, đã xâm phạm đến kỷ-luật chung mà mọi người đều có bổn phận tuân theo không biệt trừ bất cứ cá nhân hay đoàn thể nào. Một quyết-định đưa ra không thể nhắm vào quyền lợi của một nhóm người, mà phải căn cứ trên nhu-cầu chung của địa-phương. Sự can thiệp và đòi hỏi của các đoàn thể làm giảm uy-lực của chính-quyền, tế phân kỷ-luật xã-hội. Những quy-tắc pháp - lý

(49) LÀNH, Nguyễn-hữu, "Các đoàn thể trong chế-độ dân chủ ngày nay"
Nghiên-cứu Hành-chánh (Số 1/I - 1969) Tr. 67.

phải có tính cách tổng quát, nhưng vì sự can thiệp của các đoàn thể quyền lợi, nên thay vì áp-dụng cho mọi người, đôi khi lại biến thành một số quy-tắc riêng để áp-dụng, hay không áp-dụng cho một nhóm người. (50)

Sự can thiệp của các đoàn thể áp-lực làm suy yếu chính-quyền, thao túng guồng máy chính-trị và gián tiếp đưa đến sụp đổ của các định-chế.

Do đó trước những khó khăn đặt ra do sự can thiệp của các đoàn thể, chính-quyền cần phải có những thái độ cũng như biện-pháp thích-nghi để đối phó.

Đoạn III.- THÁI-ĐỘ CỦA CHÍNH-QUYỀN TỈNH.-

I.- CAN-BẢN THÁI ĐỘ.

Vai trò của chính-quyền trung-ương cũng như địa-phương là ngăn chặn những yêu-sách quá đáng của các đoàn thể, can thiệp để quân bình những quyền lợi tương phản, làm thế nào để những kẻ yếu kém thỉnh lạng không bị quên lãng hay áp chế. (51)

Như vậy, tùy từng trường-hợp, thái độ chính-quyền địa-phương sẽ cứng rắn hay mềm dẻo. Chính-quyền địa-phương trong nhiều trường-hợp để bảo vệ an-ninh công-cộng đã áp-dụng các biện-pháp cứng rắn. Thí dụ trong vụ biểu tình của công nhân VIMYTEX (10-8-64) chính-quyền tỉnh Gia-Định đã dùng lực-lượng an-ninh, cùng xe cứu hoả, đến bắt giữ 20 công nhân và giải tán đoàn biểu tình. Nhưng sau đó với sự can thiệp của Liên-Hiệp Nghiệp-đoàn với Tòa Tỉnh, nên số công nhân này đã được thả ra. Trong đa số các trường-hợp khác, những biện-pháp mềm dẻo thường được chính-quyền áp-dụng như : thương-thuyết, mặc cả, hứa hẹn ...

Khi nghiêng về bên này, khi nghiêng về bên kia, chính-quyền tỉnh cố gắng điều-hợp quyền lợi của mọi phe phái để phù hợp với quyền lợi chung của địa-phương.

Tuy nhiên trên thực-tế, chính-sách đó không hiệu quả vì một số khuyết-điểm căn bản sau :

(50) G. RIPERT, "Le Régime démocratique et le droit Civil Moderne" Nguyễn huu-Lanh trích, Op.Cit, tr. 68.

(51) MEYNAUD Jean, Op.Cit I, tr. 321.

II.- KHUYẾT-ĐIỂM TRÊN THỰC-TẾ.

1/- Sự cách biệt giữa chính-quyền tỉnh và các đoàn thể.

Bản chất của các đoàn thể quyền lợi là tìm cách ảnh hưởng đến chính-quyền để đòi hỏi ban cấp quyền lợi. Các đoàn thể thường đóng vai trò đối lực với chính-quyền hơn là một lực lượng cộng-tác tin cậy. Một bên thì luôn luôn tìm cách phát-triển và nới rộng quyền-hạn cũng ảnh-hưởng của mình, một bên thì tìm cách giới-hạn sự bành trướng này, do đó sự cảm thông giữa chính-quyền và các đoàn thể rất khó thực hiện.

Các đoàn thể quyền lợi luôn luôn e dè sự can thiệp của chính-quyền vào nội-bộ và tìm cách lánh xa, ngăn chặn ảnh-hưởng của chính-quyền. Trong khi đó một số viên chức Hành-Chánh với mặc cảm "công-quyền" tự mình tạo sự cách biệt với các đoàn thể.

Sự thiếu tinh thần cảm thông giữa các đoàn thể áp-lực và chính-quyền địa-phương, đã một phần nào cản trở, sự cộng-tác cần thiết để đạt đến mục-tiêu chung của tỉnh.

2/- Thái độ nghi-ky và theo dõi :

Trong mục-tiêu thi-hành luật-pháp và thoả mãn nhu-cầu công-cộng, chính-quyền tìm cách ngăn chặn và theo dõi hoạt-động của các đoàn thể, khi những hoạt-động này vượt ra khỏi phạm vi chuyên biệt của mình. Chẳng hạn đối với hoạt-động của nhóm Ngọc-Phương tỉnh-xá do ni-sư Huỳnh-Liên cầm đầu, chính-quyền tỉnh luôn luôn canh giữ gắt gao để kịp thời ứng phó khi nhóm này có những hoạt-động phương hại đối với an-ninh tỉnh.

Tuy nhiên nhiều khi biện-pháp ngăn chặn của chính-quyền bị lạm dụng và trở thành một hình-thức xen vào nội-bộ và đe dọa các đoàn thể. Do đó các đoàn thể thu mình trước thế lực mạnh mẽ của chính-quyền. Sự đối thoại trong tinh thần cảm thông khó có thể xảy ra, sinh hoạt dân chủ tại địa-phương không được khuyến-khích mà còn bị đe dọa bóp nghẹt.

Bởi sự cách biệt và nghi ky đó, mối tương quan giữa chính-quyền tỉnh và các đoàn thể hiện nay chưa thể gọi là mối liên lạc thân tình tốt đẹp được. Nhưng đó là mối tương-quan với các cấp hành-chánh địa-phương, ảnh hưởng sẽ khác hẳn trong sự liên lạc giữa các đoàn thể và cơ-quan dân cử địa-phương như Hội-Đồng Tỉnh, Hội-Đồng Xã ...

Mục II : ẢNH-HƯỞNG ĐỐI VỚI CƠ-QUAN DÂN-CỬ ĐỊA-PHƯƠNG

Hội-Đồng Tỉnh và các Hội-Đồng Xã là nơi mà các đoàn-thể xâm nhập và ảnh hưởng dễ dàng nhất. Đoàn thể không những chi phối cả nhân các viên chức dân cử mà còn ảnh hưởng mạnh mẽ trong diễn trình soạn thảo và biểu quyết các dự-án.

Đoạn I.- ĐỐI VỚI CÁ-NHÂN CÁC VIÊN CHỨC DÂN-CỬ.

Các viên chức dân cử tại Hội-đồng tỉnh và Hội-đồng xã là một nguồn tin tức quan trọng mà các đoàn thể thường khai-thác. Các viên chức này cung cấp những tin tức liên quan nhờ đó các đoàn thể đưa ra những phản ứng cũng như kế-hoạch kịp thời trước chính-sách của chính-quyền.

Tùy theo mức độ liên lạc giữa cá-nhân viên chức và đoàn thể, người ta phân biệt 2 trường-hợp : Trường hợp viên chức do đoàn thể đưa ra và trường hợp viên chức dân cử độc lập.

I.- TRƯỜNG-HỢP VIÊN CHỨC DO ĐOÀN THỂ ĐƯA RA.-

Hình thức xâm nhập thông thường nhất của các đoàn thể đối với cơ-quan dân cử là đưa người vào các cơ-quan này.

Đoàn thể quyền-lợi đưa ra một số ứng-cử-viên hoặc ứng hộ ứng-cử-viên nào mà chủ-trương phù-hợp với mình. Sự thành công hay thất-bại của số ứng-cử-viên "gà nhà" này, đo lường được thế-lực của đoàn thể đó tại địa-phương.

Khi đưa người vào các cơ-quan dân-cử, đoàn thể tìm cách thắt chặt mối liên-lạc giữa đôi bên bằng sự nhắc nhở, đe dọa, hứa hẹn ... Người ta còn nhớ câu chuyện xảy ra tại Hội-đồng tỉnh Gia-Định, trong cuộc tiếp kiến giữa Linh-Mục Đinh-Xuân-Hải (Cha xứ Tân-Phú) và Ông N.D.B. nguyên Chủ-Tịch Hội-Đồng tỉnh. Linh-mục đã hăm dọa : "... Nếu ông không theo đường lối của tôi đừng hòng được phiếu của Công-Giáo Gia-Định." (52)

Đối với các viên chức dân cử được đoàn thể đưa ra hay tích cực ứng hộ, ân nghĩa của đoàn thể như một động-lực tâm lý thôi thúc viên chức có những hoạt-dộng thuận-lợi. Sự chi-

(52) THU, Nguyễn-Trung, Nghị-viên Hội-đồng Tỉnh, Phỏng-vấn (Gia-Định : 1962-71)

phối của các đoàn thể quyền lợi đối với viên chức nhiều khi chặt chẽ đến nỗi viên chức chỉ còn là một "đại-diện" cho đoàn thể tại cơ-quan dân cử, thay vì đại-diện cho toàn thể dân - chúng tại địa-phương. Những quyền lợi của đoàn thể được phát biểu trước cơ-quan dân cử qua các vị đại-diện này. Sau đó đó viên chức 'đại-diện' tích cực bành vực, vận động cho các yêu-sách được đưa ra biểu quyết và chấp thuận.

Sự ly-khai giữa các viên chức dân cử và đoàn thể đã ủng hộ mình, ít khi xảy ra tại địa-phương vì thường viên chức có cơ-sở ngay tại địa-phương, có những liên lạc mật thiết với đoàn thể, và chịu sự chi-phối chặt chẽ trong đời sống hàng ngày. Hơn nữa thái độ của viên chức định đoạt rất nhiều cho chiếc ghế dân cử của mình trong tương lai.

II.- TRƯỜNG-HỢP VIÊN CHỨC ĐỘC-LẬP VỚI ĐOÀN THỂ.

Trường-hợp này ảnh hưởng của đoàn thể đối với viên chức tế-nhi và phức tạp hơn, không thể chi-phối dễ dàng các viên chức. Các đoàn thể thường tìm cách thuyết-phục, hứa hẹn hoặc mua chuộc. Khi nêu lên một nguyện vọng, đoàn thể thường tìm cách che dấu dưới hình thức quyền lợi chung của dân chúng địa-phương, và thuyết-phục viên chức bành vực cho quyền lợi chánh đáng này.

Hơn nữa đối với các viên chức dân cử độc lập, thường không có một hậu-thuần chắc chắn. Do đó họ không muốn đối đầu với các đoàn thể tại địa-phương và thường là tìm cách thoả - thuận trên một căn-bản nào đó, miễn không gây thiệt hại cho mình cũng như cho dân chúng.

Một hình-thức mua chuộc cũng thường được các nghiệp-đoàn tại Gia-Định áp-dụng là vận động nhờ một nghị-viên cố-vấn cho ban quản-trị của mình. Thí dụ như Bà Nghị Xá (Hội -viện Hội-đồng tỉnh Gia-Định) làm cố vấn cho Nghiệp-đoàn xe Lam Gia-Định ...

Tuy nhiên mục đích chính-yếu của các đoàn thể không phải nhằm chi-phối cá nhân các viên chức dân cử địa-phương, mà chính là để ảnh hưởng vào các quyết định trong các cơ-quan dân cử.

A) oạn II. - ẢNH HƯỞNG TRONG VIỆC BIỂU-QUYẾT CÁC DỰ-ÁN.

Tại cơ-quan Hội-đồng tỉnh và Hội-đồng xã các dự-án được thành-lập và biểu-quyết. Các đoàn thể quyền lợi tìm cách ảnh hưởng trong diễn trình cấu tạo các dự-án từ lúc đề-nghị cho đến khi thảo luận và biểu-quyết. Ngay cả giai đoạn kiểm-soát việc thi-hành các dự-án cũng chịu ảnh hưởng của các đoàn thể.

Mỗi dự-án có thể được đề-nghị trước các phiên họp bởi các : Hội viên, các ty, sở trong tỉnh, thỉnh-nguyên của dân chúng. Trong trường-hợp này, khi muốn trình đề-nghị, một dự-án, các đoàn thể thường nhờ các hội viên nêu ra trong chương trình nghị-sự. Sau đó tìm cách vận-động để được bác bỏ hay chấp thuận theo chiều hướng thuận lợi với mình.

Không những tìm cách đề-nghị, các đoàn thể quyền lợi còn vận động dân chúng hỗ-trợ mạnh mẽ trong việc thi-hành dự-án. Bình thường một dự-án chỉ được dân chúng đóng góp từ 10-25% kinh-phí, nhưng trong trường hợp có sự vận động của các đoàn thể, số đóng góp của dân chúng có thể lên rất cao 40 - 50%. Khảo sát một số dự-án trong chương-trình Cộng-Đồng tự-vệ và Cộng-Đồng phát-triển 1972 - 1975 tại Gia-Định; ta thấy quả thật sự can thiệp của các đoàn thể quyền lợi đã giúp các chương-trình được thi-hành nhanh chóng và hoàn hảo hơn thường lệ. Thí dụ. Trong dự-án tráng nhựa đường Trần-bình-Trọng đi ngang qua nhà thờ Bình-Hòa (Ấp 4 Xã Bình-Hòa). Với sự vận-động tích cực của đoàn thể Công-giáo tại đây, nên số đóng góp của dân chúng lên đến 40% kinh-phí, và việc thực-hiện cũng được rút ngắn thời gian. (53)

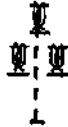
Ảnh hưởng bởi sự can thiệp của các đoàn thể áp-lực, sinh hoạt của cơ-quan dân cử địa-phương nhiều khi đã biến đổi sắc thái. Trong một số trường-hợp các cơ quan này được xem là nơi mà quyền lợi của các đoàn thể được phát biểu đưa đến những va chạm tranh chấp lẫn nhau. Sự hình thành của dự-án tùy thuộc vào thế lực của đoàn thể ủng hộ.

Xem như vậy, trên bình-diện quốc-gia có người xem các đoàn thể áp-lực như một "viện thứ ba" của Quốc-hội (54) thì ảnh hưởng này cũng không kém phần quan trọng tại địa-phương.

(53) HAI, Trần-văn, Chủ-Tịch Hội-đồng Xã Bình-Hòa, Phỏng vấn (Gia-Định: 13/5/74)

(54) A. MATHIOT, Op.Cit, tr. 456.

Tìm cách tác động trên chính-quyền là mục-tiêu chính của các đoàn thể áp-lực khi cần tranh đấu để bảo vệ quyền-lợi. Nhưng không chỉ đơn thuần tạo ảnh hưởng đối với chính-quyền, sự hiện diện của các đoàn thể áp-lực tại địa-phương còn đặt ra những tương quan với các lực-lượng chính-trị khác tại tỉnh. Do đó trong chương cuối của luận-văn này sẽ khảo sát ảnh hưởng cùng tương quan giữa các đoàn thể áp-lực và các lực-lượng chính-trị khác trong môi-trường sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia-Định.

CHUYÊN BỔ

TƯƠNG-QUAN GIỮA ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC VÀ CÁC LỰC-LƯỢNG CHÍNH-TRỊ KHÁC TẠI GIA-ĐÌNH

Để giải-thích sự biến chuyển của sinh-hoạt chính-trị người ta thường chú trọng đến các định-chế hiến-định và cơ-cấu pháp-lý. Nhưng sự giải thích này không đầy đủ vì bên cạnh chính-quyền và hệ-thống chánh đảng còn có sự hiện diện của lực-lượng phi chính-thức đó là : các đoàn thể áp-lực (55) . Trong mỗi tương quan xã-hội càng ngày càng phức tạp, ranh-giới giữa quyền lợi và chính-trị không rõ rệt, do đó đoàn thể quyền lợi trong nhiều trường-hợp đã giữ vai trò quan-trọng trong cuộc sinh-hoạt chính-trị.

Sự hiện diện của các đoàn thể áp-lực đặt ra mối tương quan giữa đoàn thể áp-lực và chính-đảng, đoàn thể áp-lực và dân chúng. Đồng thời tác-động hỗ-tương giữa các đoàn thể áp-lực cũng tạo ra nhiều biến-chuyển trong sinh-hoạt chính-trị.

Mục I : ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC VÀ CHÍNH ĐẢNG TẠI GIA-ĐÌNH

Sự liên-hệ giữa chánh đảng và các đoàn thể áp-lực rất quan-trọng trong việc định hướng sinh-hoạt chánh-trị. Nghiên-cứu mối liên-hệ hỗ-tương giữa đoàn thể áp-lực và chánh-đảng tại Gia-Định, có thể nhìn dưới hai khía cạnh :

- Tương quan trong tổ-chức và sinh-hoạt.
- Tương quan thế-lực.

Đoạn I.- TƯƠNG-QUAN TRONG TỔ-CHỨC VÀ SINH-HOẠT.

Cũng như trên bình-diện quốc-gia, các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định có thể hỗ-trợ chánh đảng, cộng-tác với chính đảng và trong nhiều trường-hợp đã thay thế chánh đảng trong cuộc sinh-hoạt chính-trị địa-phương.

(55) TRẦN, Trần-thị-Hoài, Op.Cit , tr. (Tài-liệu Ronéo).

I.- CÁC ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC HỖ-TRỢ CHÍNH ĐẢNG.

Tại Gia-Định, phân-tích sinh-hoạt chính-trị của các chính đảng, ta thấy có 2 trường-hợp : chính đảng là tổ chức ngoại vi của đoàn thể áp-lực hay đoàn thể áp-lực là tổ chức ngoại vi của chính đảng.

1/- Chính đảng là tổ-chức ngoại vi của đoàn thể áp-lực

Trong trường-hợp này, đoàn thể áp-lực vì muốn can thiệp tích cực vào chính-trường, đã đứng ra thành lập một chính đảng lấy hậu-thuần từ đoàn thể áp-lực. Tại Việt-Nam căn cứ trên Luật 009/69 ấn-định quy-chế chính đảng, ta thấy xuất hiện rất nhiều chính đảng có hậu-thuần từ các đoàn thể áp-lực. Đa số các đảng này phát xuất từ thế lực tôn-giáo như :

- Cao-Đài : Đảng Cộng-Hòa Xã-Hội, Mặt-Trận Quốc-Gia kháng-chiến, phong trào Tân-Dân.
- Hòa-Hảo : Việt-Nam Dân-Chủ Xã-Hội, Tập-Đoàn Cựu chiến sĩ Hòa-Hảo.
- Thiên-Chúa-Giáo : Lực-lượng đại đoàn-kết, Việt-Nam Nhân-Xã Cách-Mạng, Lực-Lượng nhân-dân kiến-quốc...
- Phật-Giáo : Riêng Phật-Giáo, từ 1967 người ta vẫn nói nhiều đến việc thành-lập đảng Phật - Xã, nhưng cho đến nay Ấn-Quang vẫn chưa thành lập được một chính đảng ngoại vi công khai và hợp-pháp.

Đối với lực-lượng Nghiệp-đoàn, Tổng Liên-Đoàn Lao - Công Việt-Nam trong đại-hội kỳ II đã quyết-định tham dự trực tiếp vào hoạt-động chính-trị. Ngày 29-10-69 đảng Công-Nông ra đời mở đầu cho kỷ-nguyên nghiệp-đoàn hỗ-trợ chính đảng.

" Đảng Công-Nông và Tổng Liên-Đoàn với tư cách hai tổ chức song hành, sẽ hoạt-động bên cạnh nhau, mỗi bên trong khu vực đặc thù của mình. Nghiệp-đoàn trong khu vực hạn hẹp nghề-nghiệp, xã-hội, kinh-tế. Đảng trong khu vực rộng lớn của chính-trị ..." (56)

Tại Gia-Định, ta thấy xuất hiện một số tỉnh-bộ của các chính đảng dưới hình-thức ngoại vi của các đoàn thể áp - lực như :

- Tỉnh-bộ lực-lượng đại đoàn kết (Hóc-Môn) Công-Giáo
- Lực-lượng công-dân VN di-cư (Phạm-h-Thái) Công-Giáo
- Việt-Nam nhân-xã cách-mạng đảng (P.Nhuận) Công-giáo
- Phong-trào Tân-Dân (Phủ-Nhuận) Cao-Dài
- Lực-lượng Phật-giáo dân-chủ VN (Tân-Bình) Phật-Giáo
- Đảng Công-Nông (Lê-quang-Định Gia-Định) TĐLDCVN

Sự ưu-thắng của lực-lượng Công-Giáo tại Gia-Định đã giúp các chánh đảng ngoại vi của mình hoạt-động mạnh mẽ, bằng chứng hiển nhiên là tại Gia-Định, lực-lượng Công-giáo đã lập được 3 Tỉnh-đảng-bộ có liên-hệ mật thiết với hoạt-động của người Công-giáo. Lực-lượng đại đoàn-kết trong thời kỳ đầu được sự hỗ trợ của người Công-giáo nên đã bành trướng mạnh mẽ tại tỉnh.

Đồng thời đảng Công-Nông, với sự hỗ trợ của Liên-tiệp nghiệp-đoàn GD cũng tạo được một thế đứng đáng kể, trong sinh hoạt chính-trị Gia-Định.

Tuy nhiên ngày 27-12-1972 Sắc-luật 060/TT/SLU sửa đổi quy-chế chánh đảng ra đời, đa số các chánh đảng tại tỉnh phải giải tán vì không được hợp-thức-hóa. Một số đảng xuất hiện dưới hình-thức liên-minh chánh đảng, và cũng chấm dứt luôn tình trạng hỗ-trợ giữa đoàn thể áp-lực và chánh đảng, dưới hình thức chánh đảng ngoại vi.

2/- Đoàn thể áp-lực là tổ-chức ngoại vi của chánh đảng

Chánh đảng muốn phô-trương thanh thế và tạo hậu thuẫn sâu rộng, đã thành lập một đoàn thể dưới hình thức tổ chức ngoại vi của mình, hay cho cán-bộ xâm nhập và chi-phối cơ cấu hoạt-động của đoàn thể. Thí dụ lực-lượng thợ-thuyền Pháp là ngoại vi của đảng Xã-hội...

Tại Việt-Nam Cộng-Hòa, các chánh đảng phần đông không đủ lực-lượng để thành lập các đoàn thể áp-lực ngoại vi. Do đó mô-thức trên không thấy xuất hiện trong sinh-hoạt chính-trị trung-ương cũng như địa-phương.

II.- ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC CỘNG-TÁC VỚI CHÍNH ĐẢNG.

Đây là sự cộng-tác bình đẳng và không lệ-thuộc lẫn nhau. Trong sinh-hoạt chính-trị, chánh đảng và đoàn thể áp-lực có thể cộng-tác với nhau trên phương-diện bình đẳng. Sự

công-tác được thực-hiện với tính cách thường-xuyên hay trong một giai đoạn, khi đoàn thể áp-lực và chánh-đảng có mục-tiêu tranh đấu trùng-hợp. Điển-hình như vụ vận động lật đổ Chính-phủ Phan-Huy-Quát (1965) Công-giáo được sự ủng hộ của một số đảng phái của Lực-lượng Cao-Dài, Hòa-Hảo ... Việt-Nam Quốc-Dân Đảng ...

Tuy nhiên tại Gia-Định, vì ở tầm mức địa-phương, nên sự công-tác giữa các đoàn thể tại tỉnh và các chánh đảng ít khi xảy ra. Phần lớn là vì các đoàn thể không muốn dính dấp đến hoạt động của các chánh đảng, để chính-quyền căn cứ vào đó mà can thiệp, và tạo nghi ngờ trong hàng ngũ đoàn thể. Các Tỉnh-đảng-bộ trong giai đoạn thành lập thường chỉ dồn hết nỗ lực để củng cố nội-bộ, chánh-sách đối ngoại thường bị lơ là, do đó mối liên-hệ giữa chánh đảng và các đoàn thể tại tỉnh không đáng kể.

Hơn nữa tại địa-phương mục-tiêu của chánh đảng và các đoàn thể áp-lực thường khác biệt nhau rất nhiều. Mục-tiêu hoạt-động của các chánh đảng có tính cách rộng lớn bao quát, trong khi mục-tiêu hoạt-động của các đoàn thể áp-lực có tính cách quyền lợi và cục bộ hơn. Do đó chánh đảng và các đoàn thể áp-lực tại địa-phương ít khi có dịp công-tác với nhau.

III.. ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC THAY THẾ CHÍNH ĐẢNG.

Các đoàn thể áp-lực có một vai trò khác hẳn vai trò của chánh đảng. Chánh đảng hoạt-động nhằm mục-tiêu nắm giữ chính-quyền, trái lại các đoàn thể áp-lực chỉ tìm cách gây ảnh hưởng đối với chính-quyền (57). Tuy nhiên, nếu trên bình diện quốc-gia, chánh đảng tại Việt-Nam chưa giữ được vai trò quan yếu của mình trước những khó khăn của lịch sử, thì tại địa-phương các chánh đảng lại càng không đóng gì nhiều cho cuộc sinh hoạt chính trị tại tỉnh.

Trước Sắc-luật 60-TT/SLU sửa đổi quy-chế chánh đảng ra đời, tỉnh Gia-Định có 18 Tỉnh-đảng-bộ nào thiết-lập được cơ-cấu địa-phương đầy-đủ. Các tỉnh đảng-bộ của chánh đảng không đưa được người ra tranh cử trong các cuộc bầu cử tại địa-phương, ứng-cử-viên khi ra tranh cử thường đấu đảng tịch của mình, xem như là một yếu-tố bất lợi cho cuộc vận-động.

(57) R.W. BREWSTER, GOVERNMENT in MODERN SOCIETY, 1958, p.198, trích dẫn bởi Nguyễn-hữu-Lanh, Op.Cit, tr. 64.

Vì thế người dân tại địa-phương không tìm thấy nơi chánh đảng một sự đại diện đầy đủ, và dễ bị thu hút bởi những đoàn thể có tính cách phi chính trị như Tôn Giáo, nghiệp đoàn hiệp hội ... Trong nỗ lực ảnh hưởng vào môi trường chính trị các đoàn thể quyền lợi đã dần dần thay thế vai trò các chánh đảng tại địa phương. Các đoàn thể đưa người ra tranh cử, làm trung gian giữa chính quyền với dân chúng, giáo dục chính trị và huấn luyện cho các đoàn viên, tạo thành những trung tâm thông tin chính trị, và hướng dẫn quần chúng địa phương tham gia vào sinh hoạt chính trị tỉnh ...

Như thế trong nhiều trường hợp, các chánh đảng chỉ còn là hư vị và nhường lại vai trò của mình cho các đoàn thể quyền lợi có thế lực mạnh mẽ trong tỉnh.

ĐOẠN II. - SO SÁNH THẾ LỰC CÁC ĐOÀN THỂ ÁP LỰC VÀ CHÁNH ĐẢNG TẠI GIA ĐỊNH.

Sắc luật 60 TT/SLU ngày 27-12-1972 đã đánh dấu một giai đoạn mới cho sinh hoạt các chánh đảng tại Việt-Nam. Do đó khi so sánh thế lực các đoàn thể và chánh đảng tại Gia Định qua thời gian, ta có thể căn cứ vào luật trên để tiêu mốt: Trước Sắc Luật 60 TT/SLU và sau Sắc Luật 60/TT/SLU.

I. - TRƯỚC SẮC LUẬT 60/TT/SLU NGÀY 27-12-1972.

Trước Sắc-Luật trên, sinh hoạt chánh đảng Việt - Nam chịu sự chi phối của quy chế chánh đảng 009/69 ngày 19-6-69. Mục đích của quy chế này nhằm ổn định sinh hoạt chánh trị chống nạn lạm phát đảng phái và mở đầu cho việc tiến tới hệ thống lưỡng đảng tại Việt-Nam (58). Nhưng mục tiêu trên không đạt được vì người ta vẫn thấy xuất hiện một số lượng đảng phái đông đảo trên chính trường: 23 đảng được hợp thức hóa và 2 đảng có phái lai nhưng chưa được hợp thức hóa.

Trong số 25 đảng xuất hiện tại Trung-Ưong, thì chỉ có 13 đảng là đạt được cơ sở tỉnh bộ tại Gia-Định, liệt kê như sau :

(58) TRẦN, Trần-thị-Hoài, Các lực lượng chánh-trị I - Chánh đảng.
(Saigon - 1972) Tr. 249.

- 1.- Đảng Xã-Hội (Đại-lộ Bạch-Đằng Gia-Định)
- 2.- Việt-Nam Quốc-Dân-Đảng (Trương-Minh-Ký Tân-Bình)
- 3.- Việt-Nam Quốc-Dân Đảng xứ bộ miền Nam (Nguyễn-Huệ)
- 4.- Tỉnh-Bộ Lực-Lượng Đại-Đoàn Kết (Trung-Chánh - Học Môn)
- 5.- Việt-Nam nhân xã cách mạng đảng (Phủ-Nhuận)
- 6.- Lực lượng Tự-Do Dân Chủ (Bạch-Đằng Gia-Định)
- 7.- Mặt Trận nhân dân cứu nguy dân tộc (HỒ-Biểu-chánh)
- 8.- Phong Trào Tân-Dân (Phan Đình Phùng Gia-Định)
- 9.- Liên Minh Phục Việt Quốc-Gia
- 10.- Phong Trào Quốc-Gia Cấp-Tiến (Diên-Hồng Gia-Định)
- 11.- Lực-Lượng Phật-Giáo Dân-Chủ V.N. (Nguyễn-Huệ)
- 12.- Nhân Văn Cách Mạng Đảng (Cách Mạng Gia-Định)
- 13.- Đảng Công-Nông (Lê-Quang-Định Gia-Định)

Ngoài ra ở Gia-Định còn một số chính đảng hoạt-động bất hợp pháp, hoặc vì không đủ điều kiện hợp thức hóa mà vẫn hoạt động, hoặc vì hoạt động không khai báo :

- 1.- Đảng Quốc-Gia Việt-Nam (Bạch Đằng Gia-Định)
- 2.- Chiến Đoàn Nhân dân (Cách Mạng Phủ-Nhuận)
- 3.- Lực Lượng Quốc-Gia Tiên-Bộ

Như vậy trong số 23 đảng được hợp thức hóa lúc bấy giờ chỉ có hơn một nửa là tổ chức được cơ sở tại địa-phương. Nhưng ngay các chính đảng có đặt được tỉnh bộ tại Gia-Định, hoạt động cũng yếu kém chú trọng đến việc ổn định và tổ chức cơ cấu hơn là bành trướng hoạt động tại địa phương. So sánh với các đoàn thể áp lực tại Gia Định, các chính đảng trước 12/1972 còn quá yếu kém về nhiều phương diện. Tổ chức nhân sự cũng như uy tín xã hội.

- Về tổ chức. Như phần I đã trình bày, tổ chức các đoàn thể tôn giáo, nghiệp đoàn tại Gia-Định rất là chặt chẽ, qua tổ

chức đó, các đoàn thể áp lực đã chi phối và ràng buộc các đoàn viên trong môi dây liên kết chặt chẽ. Trong khi đó hệ thống chính đảng, vấn đề tổ chức cơ cấu địa phương còn lỏng lẻo chưa được ổn cố. Những cố gắng xây dựng tổ chức cơ sở chưa được thực hiện bao nhiêu thì chính đảng lại bị giải tán hay gianhập một liên minh khác.

- Về nhân sự. So sánh với số đoàn viên đông đảo của các đoàn thể áp lực tại tỉnh, thì số đảng viên của các chính đảng quá khiêm nhường. Hơn nữa tài năng lãnh đạo và uy tín của các lãnh tụ các đoàn thể tại tỉnh đã được củng cố và tạo được nhiều tin tưởng trong lòng dân chúng. Trong khi hệ thống nhân sự của các chính đảng tại tỉnh chỉ mới ở trong giai đoạn thành lập và thử thách.

- Về uy tín xã hội. Các đoàn thể áp lực như Phật-Giáo Công-Giáo, nghiệp đoàn ... tại Gia-Định đều đã xuất hiện cùng lúc với tiến trình thành lập và phát triển tỉnh. Uy tín xã hội của các đoàn thể này đã được xây dựng và củng cố từ đời này sang đời khác. Trong khi các chính đảng chỉ mới được thành lập mới tương quan với dân chúng còn xa lạ và nghi ngờ.

Tóm lại trong thời gian từ 1969-1972, so với thế lực mạnh mẽ của các đoàn thể, thì hoạt động của hệ thống chính đảng tại Gia Định chỉ ở trong phạm vi dò dẫm và thử thách giai đoạn này sớm chấm dứt bởi sự cáo chung của các chính đảng trên và khuôn mặt chính đảng tại Gia-Định được đổi mới do Sắc Luật 60/TT/SLU ngày 27-12-72.

II.- SAU SẮC LUẬT 60/TT/SLU NGÀY 27-12-72.

Sắc luật 60/TT/SLU về quy chế chính đảng được ban hành ngày 27-12-72, ấn định một số điều kiện khắt khe về việc thành lập chính đảng. Ngoài ra còn buộc các chính đảng đang hoạt động phải điều chỉnh đầy đủ các điều kiện mà sắc luật quy định trong vòng 3 tháng. Nếu không Bộ Nội Vụ sẽ ký nghị-định giải tán chính đảng. Thời gian ngắn ngủi này chẳng khác gì một tội hậu thư đối với các chính đảng.

Sắc Luật trên được ban hành nhằm mục đích nhằm một chất xúc tác hữu hiệu trong việc kết hợp các chính đảng, nhưng cũng có thể là "Một bước đầu đặt định việc dành độc quyền chính trị

của đảng chánh quyền" (59) Tuy nhiên còn quá sớm để phê bình về mục tiêu và ảnh hưởng của sắc luật này.

Sắc Luật 60 TT/SLU thúc buộc các chánh đảng phải thực sự tham gia chính trị, đặt vận mạng của chánh đảng vào khả năng hoạt động của mình tại địa phương khi điều 2 Sắc-Luật qui định "Các chánh đảng phải đương nhiên giải tán nếu không đề cử ứng cử viên ra tranh cử Quốc Hội, hoặc không đạt được 1/5 tổng số ghế dân biểu ..."

Các chánh đảng chỉ có thể được hợp thức hóa khi thật sự tổ chức được cơ cấu hạ tầng tại địa phương. Điều 10 Sắc Luật ân định. Trong 12 tháng kể từ ngày được cấp phái lai, muốn được hợp thức hóa chánh đảng phải hội đủ :

- Thiết lập Đô, Tỉnh, Thị Bộ tại ít nhất nửa tổng số Đô, Tỉnh, Thị Xã trên toàn quốc. Mỗi Đô, Tỉnh Thị Bộ phải thiết lập được một số phường xã bộ ít nhất tại 1/4 tổng số Phường Xã trong Đô, Tỉnh Thị Xã.

- Số đảng viên của mỗi Đô, Tỉnh, Thị Bộ ít nhất phải hội đủ 1/20 tổng số cử tri tại Đô, Tỉnh, Thị Xã.

- Đảng viên phải có cư trú chính thức tại địa phương liên hệ.

Theo như vậy các chánh đảng muốn hoạt động, điều quan trọng nhất là phải tổ chức được cơ sở và tạo được một thực lực đảng kể tại địa phương.

Đa số các chánh đảng đang hoạt động lúc bây giờ đã bị giải tán vì không hội đủ điều kiện để được hợp thức hóa. Chỉ còn đảng Dân Chủ được cấp phái lai từ 10/1971 (phái lai số 019 BNV/KS/14 ngày 5/10/71). Sau những nỗ lực củng cố cơ sở tại các địa phương và đã được hợp thức khóa ngày 24-3-1973.

Trong năm 1973, người ta thấy xuất hiện các liên minh chánh đảng :

- Liên Minh Dân Chủ Xã Hội tập hợp 7 đảng.

- Đảng Tự-Do: kết hợp Lực-Lượng Đại Đoàn Kết, nhân Xã đảng và nhóm Bông Huệ. (Nghị-sĩ)
- Đảng Cộng-Hòa.
- Lực Lượng Dân Chủ Xã Hội Phật Giáo Thống Nhất.

Khảo sát hoạt động sinh hoạt tại các liên minh trên tại địa phương, ta thấy một lần nữa các liên minh trên chúng tổ hoạt động không hữu hiệu lắm tại Gia Định. Đảng Tự Do được cấp phái lại ngày 22-3-73, được sự hậu thuẫn của khối Công Giáo mạnh mẽ tại Gia-Định. Nhưng sau đó bởi sự lúng túng nội bộ, cũng như không tổ chức được cơ cấu từ trung ương đến địa phương, nên ngày 9-3-74 đảng Tự Do tuyên bố giải tán. LiênMinh Dân Chủ Xã Hội (cấp phái lại ngày 14-4-74) hiện đang mượn tạm trụ sở LHND Gia Định để đặt văn phòng liên lạc. Sau hơn một năm hoạt động ta thấy Liên-minh này cũng chưa có gì khởi sắc Đảng Cộng Hòa và lực lượng Dân Chủ Xã Hội Phật-Giáo Thống Nhất mới được cấp phái lại nên tại địa phương hoạt động còn yếu kém

Trong khi đó người ta chứng kiến sự lớn mạnh nhanh chóng và vững vàng của tỉnh bộ đảng Dân Chủ Gia Định. Tại Địa phương này, tỉnh bộ Dân Chủ hiện nay do Nghị Sĩ TRẦN-TÂN-TOÀN làm chủ tịch đã tổ chức được 2 hệ thống. Hệ thống căn bản gồm tỉnh bộ, quận bộ, xã bộ và ấp bộ. Hệ thống chuyên biệt gồm các biệt đoàn, biệt bộ tập trung các thành phần dân chúng trong một nghề hay một lãnh vực hoạt động.

Đảng Dân Chủ xuất hiện và chiếm ngay ưu thế trong sinh hoạt chính trị Gia Định. Ở vị trí đảng cầm quyền, với đầy đủ phương tiện, khả năng và nhân sự, đảng đã mở đầu cho một chiều hướng mới trong sinh hoạt chính trị tỉnh. Trong đó chánh đảng dành lại vai trò chính trong việc điều hợp chính trị và đẩy các đoàn thể áp lực vào phạm vi nhỏ hẹp cục bộ.

Ngoài mối tương quan với chánh đảng. Các đoàn thể quyền lợi còn tạo nên một sự liên lạc khác không kém phần quan trọng trong sinh hoạt chính trị tỉnh. Đó là tương quan đôi với dân chúng địa phương.

Mục II : VAI TRÒ ĐOÀN THỂ ÁP LỰC ĐỐI VỚI SINH HOẠT CHÍNH TRỊ DÂN CHÚNG

Sự tham gia chính trị của dân chúng luôn luôn là điều kiện cần thiết trong cuộc sinh hoạt chính trị dân chủ. Ngoài việc tham gia vào các cuộc tuyển cử, hoặc chú trọng đến các vấn đề chính trị để tìm hiểu và bày tỏ lập trường thái độ. Một hình thức quan trọng hơn đó là sự tham gia vào các lực lượng chính trị như chính đảng, các đoàn thể áp lực.

Nếu tại Gia Định, chánh đảng đã không thành công trong việc quy tụ sự tham gia của dân chúng, thì các đoàn thể như Tôn giáo, Nghiệp đoàn, Hiệp hội... đã tạo được hậu thuẫn quan trọng trong dân chúng. Các đoàn thể giữ một vai trò thiết yếu trong sinh hoạt chính trị của dân chúng như thông tin giáo dục chính trị, tập trung hướng dẫn công luận, và trung gian giữa dân chúng và chính quyền địa phương.

Đoạn I. - VAI TRÒ THÔNG TIN VÀ GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ.

Tại địa phương các đoàn thể đã góp phần quan trọng trong việc thông tin chính trị đối với dân chúng. Khi một chánh sách, kế hoạch được chính quyền tỉnh ban hành, đoàn thể áp lực giải thích mục tiêu và phân tích ưu khuyết điểm của kế hoạch. Nhờ thế dân chúng hiểu rõ hoạt động của chính quyền hơn và sẵn lòng đóng góp nhân vật lực cũng như chấp nhận hy sinh quyền lợi riêng tư để mưu cầu ích lợi chung.

Hệ thống thông tin phi chính thức của các đoàn thể nhiều khi tỏ ra hữu hiệu và nhanh chóng hơn thông tin chính thức của chính quyền. Dân chúng dễ tin tưởng những tin tức được các đoàn thể liên hệ phổ biến hơn là do sự phổ biến của cơ quan chính phủ. Hơn nữa các đoàn thể tìm cách thích ứng những danh từ, cũng như những vấn đề sao cho phù hợp với trình độ đoàn viên của mình. Do đó trình độ hấp thụ tin tức của dân chúng dễ dàng và nhanh chóng hơn. Để thông tin chính trị các đoàn thể dùng hệ thống thông đạt nội bộ như : nội san, bản tin yết thị, thông báo... ngay cả hình thức truyền miệng, rỉ tai.

Đồng thời với vai trò thông tin, các đoàn thể còn giữ nhiệm vụ huấn chính đoàn viên. (Đoàn thể đóng vai trò một tổ chức có nhiệm vụ tổng hợp các vấn đề, đưa các vấn đề lên) các

đoàn thể qua sinh hoạt nội bộ tập cho đoàn viên quen dần với sinh hoạt chính trị, gây ý thức chính trị cho các đoàn viên tạo cho họ những quan điểm cũng như lập trường đối với diễn biến trên chính trường.

Trong các buổi họp, thuyết pháp, giảng đạo hay trên các tuyên ngôn, bích chương, truyền đơn... Đoàn thể giúp các đoàn viên theo dõi sinh hoạt chính trị, phản ứng trước quyền lợi chung và gián tiếp giúp họ chú ý đến các vấn đề chính trị. Ngoài ra một số đoàn thể thường tổ chức các khóa huấn luyện đoàn viên, đào tạo các nhà lãnh đạo trong tương lai, phổ biến và truyền đạt những kinh nghiệm đấu tranh, kiến thức về chính trị...

Trong các cuộc bầu cử tại địa phương, các đoàn thể áp lực đưa ra các ứng cử viên, phân tích lập trường chính sách của họ, giúp cho dân chúng dễ dàng lựa chọn người đại diện mình tại Hội Đồng Tỉnh và các Hội Đồng Xã.

Vai trò huân chính của các đoàn thể được thực hiện thường xuyên và hấp thu nhanh chóng trong hàng ngũ đoàn viên mà không bị nghi kỵ. Vì các đoàn viên cũng như dân chúng vẫn tin tưởng vào mục tiêu phi chính trị của các đoàn thể này.

Đoạn II. - VAI TRÒ TẬP TRUNG VÀ HƯỚNG DẪN CÔNG LUẬN.

Theo giáo sư Jean Meynaud, công luận là những títướng định kiến diễn tả bởi các cá nhân bằng cách này hay cách khác quan tâm tới một tình trạng rõ rệt (60). Công luận chưa hẳn là ý chí chung của nhân dân, nhưng vận dụng công luận là một kỹ thuật cần yếu của các đoàn thể để động viên tinh thần quần chúng, đòi hỏi chính quyền quyết định trong khuôn khổ ý nguyện của đoàn thể.

Các đoàn thể quyền lợi đóng vai trò một tổ chức có nhiệm vụ tổng hợp các vấn đề, đưa vấn đề lên một mức độ đại cương, đặt các vấn đề trong một khung cảnh chính trị và cho một ý nghĩa chính trị (61). Các đoàn thể quyền lợi trong vai trò phản ánh dư luận dân chúng trong tỉnh, tổng hợp

(60) HÀO, Hoàng_xuân, Op.Cit, tr. 262.

(61) BÔNG, Nguyễn_văn, Op.Cit. tr. 456

quyền lợi cá nhân biến thành những yêu sách chung để đòi hỏi chính quyền đáp ứng nguyện vọng.

Công luận bao gồm bên trong và bên ngoài đoàn thể. Bên trong đoàn thể, do sự tin tưởng và hội nhập của đoàn viên vào mục tiêu của đoàn thể. Công luận thể hiện ý chí của đoàn viên ý chí này sẵn sàng biến thành những hành động cụ thể. Ở bên ngoài đoàn thể, công luận giúp tạo điều kiện thuận lợi để đem lại kết quả tốt đẹp cho đoàn thể.

Bởi thế vận dụng công luận là một phương tiện hữu hiệu của các đoàn thể áp lực để ảnh hưởng vào guồng máy chính trị địa phương. Các hình thức thông tin như: tuyên truyền, phổ biến ân loạt phẩm, bích chương ... và ngay cả những vụ tuyệt thực, đem bàn thờ ra đường, viết huyết thư ... đều nhằm đánh vào sự chú ý của dư luận, hướng dẫn dư luận theo mục tiêu đoàn thể mong muốn.

Đoạn III. - TRUNG GIAN GIỮA CHÍNH QUYỀN VÀ DÂN CHÚNG.

Các đoàn thể áp lực đứng trung gian để thực hiện sự thông đạt song phương giữa chính quyền địa phương và dân chúng. Đối với chính quyền, các đoàn thể áp lực phản ảnh dư luận quần chúng, cung cấp cho chính quyền một hậu thuẫn nhân dân cần thiết để thực hiện những chương trình kế hoạch phù hợp với nhu cầu thực tế. Một chính quyền được xem là mạnh khi được dân chúng ủng hộ, sự ủng hộ này có thể được vận dụng qua các đoàn thể quyền lợi.

Mặt khác các đoàn thể áp lực cũng là cái thắng để giữ cho chính quyền địa phương ở vị trí và quyền hạn của mình. Các đoàn thể áp lực như những viên giám thị sáng suốt đối với hoạt động của nhân viên công quyền. Trường hợp lạm quyền, sách nhiễu dân chúng nếu có xảy ra sẽ bị phản ứng nhanh chóng từ phía các đoàn thể.

Đối với dân chúng, đoàn thể tổng hợp những nguyện vọng cá nhân thành yêu sách chung và chuyển đến chính quyền như một đòi hỏi chính đáng để được thỏa mãn. Đó là những tiếng chuông của dư luận, nhắc nhở chính quyền địa phương trong trách nhiệm của mình. Chính quyền địa phương không thể giao dịch hữu hiệu với những cá nhân riêng rẽ không có tổ chức, một số quyền lợi

cá nhân sẽ bị chính quyền quên lãng, nếu không được nhắc nhở qua trung gian các đoàn thể áp lực.

Các đoàn thể áp lực còn phân tích và giải thích những chính sách, dự án của chính quyền tỉnh, tạo cơ hội để dân chúng địa phương hoạt động đáp ứng với sinh hoạt chính quyền. Trong nhiều trường hợp các đoàn thể áp lực còn bổ túc những cố gắng của chính quyền bằng cách giúp đỡ, hướng dẫn đoàn viên thực hiện chương trình kế hoạch.

Các đoàn thể xây dựng một ý thức liên đới giữa các đoàn viên, gắn bó những hoạt động cá nhân riêng rẽ trong mục tiêu chung. Thúc đẩy và hướng dẫn dân chúng tham gia vào các hoạt động chung, góp phần vào tiến trình hội nhập của cộng đồng địa phương.

Như vậy các đoàn thể áp lực là một trung gian cần thiết giữa chính quyền và hoạt động của dân chúng địa phương. Huy động dân chúng tham gia vào các hoạt động của chính quyền, đòi hỏi chính quyền trong tỉnh phải lưu ý và thỏa đáng các quyền lợi chính đáng của dân chúng. Giúp sự điều hợp sinh hoạt chính trị địa phương trở nên ổn cố và phát triển.

Ngoài ra, bên cạnh mối tương quan giữa các đoàn thể áp lực và dân chúng, những ảnh hưởng hỗ tương giữa các đoàn thể áp lực trong tỉnh cũng tạo nên những biên chuyển đáng kể trong sinh hoạt tỉnh.

Mục III. - TƯƠNG QUAN GIỮA CÁC ĐOÀN THỂ ÁP-LỰC TẠI GIA-ĐÌNH

Đoạn I. - ẢNH HƯỞNG HỖ TƯƠNG GIỮA CÁC ĐOÀN THỂ.

Các đoàn thể quyền lợi như những hành tinh trong khi bay theo quỹ đạo của mình thường tạo nên những hấp lực đối với các đoàn thể khác. Không một đoàn thể nào có thể hoạt động biệt lập trong sinh hoạt chính trị, mà trái lại tìm cách ảnh hưởng lẫn nhau với mục đích dò xét hay lôi kéo liên minh. Sự liên lạc giữa các đoàn thể có thể đưa đến sự chống đối hay hợp tác với nhau.

I.- TRANH CHẤP GIỮA CÁC ĐOÀN THỂ.

Mỗi đoàn thể đều quy-tụ và bảo vệ những quyền lợi khác biệt nhau và đôi khi chống đối lẫn nhau. Trong một vài lãnh-vực thắng thế của một đoàn thể này có thể đem lại thất lợi cho đoàn thể khác. Do đó sự tranh chấp giữa các đoàn thể tại Gia-Định mặc dù không có tính cách thường xuyên và sâu đậm, nhưng vẫn là một hiện tượng không sao tránh khỏi trong sinh hoạt địa phương.

1/- Tranh chấp giữa các tôn-giáo trong tỉnh :

Hai tôn-giáo lớn tại Gia-Định là Phật-Giáo và Thiên-Chúa-Giáo, mỗi bên đều có ưu-thế riêng về sức mạnh. Phật-giáo có một tỷ-lệ tín-đồ đông đảo trong tỉnh và tạo được một uy tín từ lâu đời tại địa-phương. Trong những năm tranh đấu (1963 - 1970) thế lực Phật-giáo tại địa-phương đã chứng tỏ sức mạnh của mình trong sinh-hoạt chính-trị tỉnh. Công-Giáo tương đối ít tín-đồ trong tỉnh hơn, nhưng lại xây dựng được một tổ-chức chặt chẽ và hữu-hiệu, cùng một tinh thần kỷ-luật và ý chí đoàn kết tương trợ keo sơn.

Tại Gia-Định sự xung đột lượng giáo không có tính cách trầm trọng và đưa đến những hậu quả đáng tiếc như một số tỉnh miền Trung vào những năm 1964 - 1965. Năm 1964 trong sự hỗn-loạn của sinh-hoạt chính-trị. Từ những nghi kỵ sẵn có giữa 2 tôn giáo sau ngày cách mạng, và với những xảo thuật của chính quyền thời bấy giờ, xung đột giữa Công-giáo và Phật-giáo thật sự bùng nổ trên nhiều quan điểm.

- Công-Giáo : Chống trung-lập, chống kẻ thù phá hoại Công-giáo (ở đây ám chỉ Cộng-sản núp sau)
- Phật-giáo : Ủng hộ cách mạng và một số tướng lãnh bị người Công-giáo xem có khuynh-hướng trung lập, bài trừ đảng Cần-Lao...

Cuộc xung đột bùng nổ bởi các cuộc biểu tình võ trang gây gộc giữa tín-đồ 2 tôn-giáo. Các xóm đạo di cư tại Gia - Định, Biên-Hóa trong tư thế bùng bùng tinh thần tử đạo họp thành những đoàn lớn kéo về Thủ-Đô biểu dương lực-lượng. Ta thấy có những vụ xung đột giữa 2 đoàn biểu tình tại đài phát-thanh Saigon, tòa báo Xây-dựng, trường Nguyễn-bá-Tông.. Những vụ đốt xe, phá tòa báo, đụng độ trên đường phố ... Nhất là

các cuộc tranh chấp đổ máu tại một số tỉnh miền Trung như Đà-Nẵng, Quy-Nhơn, Thanh-Bồ, Đức-Lợi ... Tuy nhiên tại Gia - Định những vụ tranh chấp đáng tiếc đó không xảy ra. Chỉ có những xung đột cá nhân lẻ tẻ giữa tín-đồ 2 giáo phái, và báo chí thời phong lên là có sự tranh chấp của 2 tôn-giáo. Thí dụ như có một cuộc xô xát giữa 2 toán du đảng tại Xóm-mới Gò Vấp đã có lúc là đề tài cho báo chí thời bấy giờ khai thác là có sự xích mích tôn-giáo trong tỉnh. (62)

Sự xung đột giữa 2 tôn-giáo cũng nhanh chóng tàn theo các phong trào chính-trị lúc bấy giờ và đến nay mối tương - quan giữa Công-giáo và Phật-giáo trong nước cũng như tại Gia Định đã trở nên tốt đẹp. Những xích mích quyền lợi nếu có giữa 2 tôn-giáo được giải quyết nhanh chóng bởi các vị lãnh đạo tôn-giáo ở địa-phương. Các vị này cho biết thường có những gặp gỡ giữa đại-diện 2 tôn-giáo. Nhưng không nhất thiết phải do các Linh-mục hay các Thầy mà có thể do các tín-đồ như một Ông Trùm (Ông câu) trong họ đạo với một huynh-trưởng Gia đình Phật-tử, để giải quyết các xích mích liên quan đến đôi bên.

2/- Tranh chấp giữa nghiệp-đoàn - Tôn-Giáo - Hiệp-hội

Giữa Nghiệp-đoàn và Tôn-giáo trong tỉnh thường ít có những đụng chạm vì quyền lợi riêng biệt và khác hẳn nhau. Tuy nhiên ảnh hưởng của tôn-giáo trong một số trường-hợp đã chi-phối Nghiệp-đoàn, nhất là thế lực công-giáo tại Gia-Định. Các Nghiệp-đoàn Gia-Định qua nửa đều thuộc hệ-thống Liên - Hiệp Nghiệp-đoàn thuộc Tổng Liên-Đoàn Lao-Công VN, và ta cũng không quên Tổng Liên-đoàn này theo chủ-trương xã - hội Thiên-Chúa-giáo. Các vị Linh-Mục tại địa-phương có thể ảnh hưởng đến hoạt-động của một số Nghiệp-đoàn qua các lãnh tụ Nghiệp-đoàn. Và đôi khi còn can thiệp vào các vụ ứng-cử ban Quản-trị Nghiệp-đoàn. (63)

Giữa Hiệp-hội và Tôn-giáo tại Gia-Định, tranh chấp hầu như không xảy ra, ngoại trừ vụ Thương-Phế-binh cấm dùi tại vùng Tân-Phủ thuộc sự quản-trị của Linh-mục Đình-xuân-Hải vào ngày 7-4-70, khiến 1 chết, 4 bị thương, 5 bị bắt đem đi.

Ngoại trừ những vụ tranh chấp có tính cách ngoại-lệ trên, mối liên lạc giữa các đoàn thể quyền lợi tại Gia-Định thường có tính cách cộng tác hơn là chia rẽ.

II.- KHUYNH-HƯỚNG HỢP-TÁC GIỮA CÁC ĐOÀN THỂ.

Các đoàn thể Tôn-giáo, Nghiệp-đoàn, Hiệp-hội thường tìm cách cộng-tác với nhau hơn là đào sâu sự chia rẽ. Trong tôn-chỉ của các đoàn thể thường nhấn mạnh đến khuy nh - hướng cộng-tác này. Ta có thể lấy thí-dụ điển hình một trong bốn mục-tiêu đối ngoại của Tỉnh-hội Phế-binh Việt-Nam Gia - Định là :

"Liên-kết chặt chẽ với các đoàn thể, nghiệp-đoàn, Hiệp hội để bảo vệ danh dự, quyền lợi chánh đáng của Thương Phế - binh."

Trong mỗi liên lạc xã giao các đoàn thể trong tỉnh thường tìm cách gặp gỡ nhau. Chẳng hạn mời tham dự những buổi lễ lớn, khánh-thanh trụ sở mới, những buổi cầu-nguyên. Trong tinh thần đó, với nhu-cầu đoàn kết trước kẻ thù chung là Cộng sản, người ta hy vọng mỗi liên lạc giữa các đoàn thể trong tỉnh mỗi ngày mỗi khả quan hơn.

Đoạn II.- ĐOÀN-THỂ ÁP-LỰC VÀ HOẠT-ĐỘNG CÔNG-SẢN TẠI GIA-ĐÌNH.

Ngoài nhóm Ngọc-Phương tịnh-xá do Ni-sư Huỳnh-Liên và bà Ngô-ba-Thành cầm đầu mà đường hướng hoạt-động mù mờ, các đoàn thể khác tại Gia-Định đều có một mục-tiêu rõ rệt là chống Cộng. Hoặc quyết-liệt cực đoan như thế lực Công-giáo di cư trong tỉnh hay tập thể Thương Phế-binh Gia-Định. Hoặc có những sự dị-biệt quá lớn lao về tín-niệm với Cộng-sản như khôi Phật-giáo tại Tỉnh.

Nhưng chiến-thuật cổ-hữu của Cộng-sản vẫn là xâm nhập vào các tổ-chức của đối phương để khuy nh-đào, triệt để khai-thác tất cả các phong trào quần chúng (64). Lực lượng công - nhân và nghiệp-đoàn đông đảo tại Gia-Định vẫn là đường nhắm tốt đẹp nhất mà Cộng-sản hướng vào. Công nhân lao-động luôn luôn được người Cộng-sản đề cao như giai cấp tiên phong trong cuộc lật đổ thành trì tư-bản chủ-nghĩa. Cộng-sản cố gắng tìm cách len lỏi vào hoạt-động Nghiệp-đoàn, lợi dụng xáo trộn chánh-trị để biến những cuộc tranh đấu quyền lợi thành các cuộc tranh đấu chính-trị. Trong cuộc tổng đình công và biểu tình tuần hành ngày 21-9-64 của các Nghiệp-đoàn Gia-Định, một

(64) HẠO, Hoàng Xuân, Op.Cit, tr.403 và kế tiếp.

nhóm công nhân người Việt gốc Hoa đã phổ-biến một bài hát tranh đấu của Trung-Cộng, đồng thời chung các biểu-ngữ chống đối biện-pháp quân-dịch của chính-quyền (65). Người ta tự hỏi đây có thể là một trường-hợp điển hình cho sự xâm nhập của Cộng-sản vào hàng ngũ tranh đấu hay không ?

Tuy nhiên, tỉnh Gia-Định là một tỉnh an-ninh bậc nhất tại miền Nam, tinh thần chống Cộng của dân chúng rất cao, và vì gần Thủ-Đô nên các biện-pháp an-ninh của chính-quyền rất hữu hiệu. Do đó ảnh hưởng của Cộng-sản trong hoạt-động các đoàn thể áp-lực hầu như không đáng kể.

Nhìn lại quá trình hoạt-động của các đoàn thể áp-lực tại Gia-Định, ngay trong những năm có xáo trộn chính-trị, cộng sản cũng đã thất bại trong mục-tiêu lũng đoạn các đoàn - thể quốc-gia tại Gia-Định. Với tinh thần chống Cộng cao độ cũng như ý thức nguy cơ hủy diệt, các đoàn thể luôn luôn cảnh giác trước âm mưu xâm nhập lũng đoạn của Cộng-sản. Sẵn sàng cộng - tác với chính-quyền để loại ra ngoài hàng ngũ các phần-tử cộng sản nằm vùng.

(65) THƯ, Nguyễn Văn, Op. Cit, tr 39.

ĐIỀU - LƯU
HÀNH THỦ HẠ

Qua phần trình bày trên, nêu các đoàn thể tại Gia-Dịnh, đôi khi tạo nên những khó khăn cho chính-quyền địa-phương, thì cũng đã đóng góp một phần lớn trong sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia-Dịnh. Trong khi hoạt-động để tranh - thủ quyền lợi cho mình, các đoàn thể áp-lực đã trực-tiếp thúc đẩy phát-triển chính-trị trong tỉnh. Mà theo Lucian W. Pyé : Phát triển chính-trị là sự thiết lập những định-chế và thực - thi các phương-thức dân chủ, do đó phát-triển chính-trị chính là phát-triển dân chủ (66).

Sự hiện diện của các đoàn thể quyền lợi tại địa - phương, còn là một bảo đảm cần thiết để chống lại sự độc-tài của đa số. Không có các đoàn thể này, đa số dân chúng sẽ bị đè nén bởi một nhóm người đang cầm quyền hay đang chi - phối đảng ưu-thế. Do đó cũng như quyền tự-do cá nhân, quyền lập hội không thể nào bị bãi bỏ được (*). Hoạt-động của các đoàn thể này tại Trung-ương cũng như địa-phương chính là một biểu hiệu của một nền dân chủ đa phương vậy.

Sự phát-triển chính-trị hỗ trợ cho các lãnh vực khác như kinh-tế, xã-hội, văn-hóa ... thúc đẩy các lãnh vực này thăng tiến theo cùng một nhịp. Như vậy sự hiện diện của các đoàn thể quyền lợi trong tỉnh đã đóng góp rất nhiều cho công cuộc phát-triển địa-phương.

Trong ý niệm trên, ta có thể đi đến một kết - luận chung cho cả 2 phần Luận-văn.

(66) Lucian W Pye 'The Concept of Political development' The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 358 March 1965 tr.4.

(*) TOCQUEVILLE, Alexis de, de la Démocratie en Amérique, (Paris, Nouveaux Horizons) P.165. 166. 167.

CHƯƠNG KẾT - LUẬN

Các đoàn thể áp-lực đã tự tạo cho mình một thế đứng vững chắc và một vai trò quan trọng trong sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia-Dinh. Trong vai trò này bên cạnh những ưu-điểm người ta vẫn thấy những khuyết-điểm không thể nào khoả lấp. Và cũng vì thế nên khi hướng về tương lai, ta thấy vị thế các đoàn - thể tại Gia-Dinh sẽ có nhiều biến-chuyển để phù-hợp với sinh-hoạt chính-trị địa-phương.

I.- NHẬN XÉT VỀ VAI TRÒ CÁC ĐOÀN THỂ TẠI GIA-DINH.

Như phần trên đã trình bày, sự hiện diện của các đoàn thể quyền lợi trong sinh-hoạt chính-trị, không hề đi ngược lại nguyên-tắc dân chủ của chế-độ, mà trái lại là một động-cơ thúc đẩy phát-triển dân chủ. Trong "Xã ước" (Contrat Social), J.J. Rousseau đề cao nguyên-tắc ý chí chung, xem ý chí này có tính cách tuyệt-đối và bất khả phân, và là căn-bản của chế-độ dân-chủ. Thì ngày nay, quan niệm này đã thay đổi, vì nền tảng của dân chủ là sự tự-do chính-trị, dân chủ đòi hỏi tham gia chính trị của mọi tầng lớp dân chúng. Nếu hệ-thống chánh đảng không đại-diện được dân chúng và không tạo được một thực-lực tại địa phương. Nếu trên diễn đàn dân cử, tiếng nói đối lập không được tôn trọng hay bị lạm dụng. Thì các đoàn thể áp-lực là một khi cụ hữu hiệu để kết hợp dân chúng trong tỉnh, hướng họ vào mục tiêu chung và thúc đẩy dân chúng tham gia vào diễn trình sinh hoạt chính-trị địa-phương.

Các đoàn thể quyền lợi còn đóng vai trò van an toàn trong cuộc sinh-hoạt chính-trị căng thẳng và đầy đối kháng. Những uẩn-ức của dân chúng, những thiệt thòi yếu kém quyền lợi đến một mức nào đó sẽ bùng nổ thành những chống đối bạo lực, hoặc là môi trường tốt đẹp để đối phương lợi dụng gây rối loạn. Mầm loạn lạc luôn luôn bắt nguồn từ sự thiệt thòi, bất công xã-hội mà chính-quyền địa-phương cũng như Trung-ương khó biết đến. Chính các đoàn thể áp-lực là tiếng nói thức tỉnh chính-quyền trong những trường-hợp này và như một van an toàn để sinh-hoạt chính-trị biến-chuyển trong ôn cố và hợp-pháp. Đoàn thể áp-lực là nơi để những ẩn ỨC của dân chúng được công khai biến thành đòi hỏi hợp-pháp và ôn hòa. Nhờ đó các biện - pháp cai-trị của chính-quyền sẽ thích-ứng và phù hợp với nguyện - vọng của dân chúng địa-phương. Được lòng dân là một chính sách cai-trị mà bất cứ chính-quyền nào, ở bất cứ thời nào cũng mong muốn thực-hiện.

Trong sinh-hoạt chính-trị địa-phương, các đoàn thể quyền lợi còn giữ vai trò một lực-lượng quân bình xã-hội, cân bằng sự yếu kém của dân chúng trước thế lực mạnh mẽ của chính quyền, là một trung-gian cần thiết để điều-hợp guồng máy chính-trị trong tỉnh.

Tuy nhiên bên cạnh những ưu-điểm đó, các đoàn thể áp lực cũng đã thực sự tạo nhiều khó khăn trong sinh-hoạt tỉnh. Các đoàn thể quyền lợi nếu không là nguyên nhân chính-yếu thì cũng góp phần làm phân ly mỗi đồng tâm chính-trị. Mỗi đoàn-thể tranh đấu cho một quyền lợi riêng, những quyền lợi này có thể đi ngược lại quyền lợi của đa số dân chúng. Tranh chấp đố kỵ giữa các đoàn thể với nhau, giữa chính-quyền và đoàn thể là những nhất dao cắt sâu thêm sự phân hóa chia rẽ tại địa-phương.

Sự thành công và lớn mạnh của các đoàn thể áp-lực thường đi đôi với sự tiêu dần quyền-lực chính-quyền, và tình thế càng trầm trọng hơn khi trước các áp-lực mạnh mẽ của các đoàn thể là một chính quyền địa-phương yếu kém, mị dân. Một nguy cơ hơn nữa là các đoàn thể áp-lực làm suy yếu dần hệ-thống chánh đảng trong tỉnh. Vì có tình cách phi chính-trị các đoàn thể thu hút dễ dàng sự tham gia của dân chúng cùng sự đóng góp nhân lực, vật lực ... Trong một số trường - hợp đoàn thể áp-lực đã thay thế vai trò của chánh đảng, đẩy chánh đảng vào phạm vi nhỏ hẹp và mỗi ngày mỗi suy yếu thêm.

Trong khi đó thì ở vị thế của mình, các đoàn thể áp-lực luôn luôn có cái nhìn cục bộ và đưa ra những giải-pháp phiến-diện. Không những thế các đoàn thể áp-lực lại còn từ chối trách-nhiệm của mình trước dân chúng về những giải-pháp mình đưa ra. Do đó ta không thể xem các đoàn thể áp-lực bằng các chánh đảng trong hoạt-động chánh-trị (67). Chánh đảng vẫn là một dụng cụ, phương-tiện ưu thế của sự tham gia chính-trị. Nếu không có chánh đảng và nếu hệ-thống chánh đảng không được điều hòa một cách hữu hiệu, tương lai của nền dân chủ sẽ đen tối và cuộc sinh-hoạt chính-trị sẽ kém phần ổn-định (68).

Bởi thế trong hướng nhìn về sinh-hoạt chính-trị tỉnh Gia-Định tương lai, ta thấy vị thế các đoàn thể quyền lợi sẽ thay đổi theo một chiều hướng khác biệt hiện tại.

(57) HUY, Nguyễn_Ngọc, Luật Hiến Pháp (Cần Thơ: Giảng_Văn niên_khóa 57-58) tr.253.

(58) BÔNG, Nguyễn_Văn, Op. Cit, tr.244

II.- THỨ NHÌN VỊ THẾ TƯƠNG LAI CỦA CÁC ĐOÀN THỂ TẠI GIA ĐÌNH.-

Các đoàn thể áp lực chỉ trở nên mạnh mẽ trong một môi trường bất ổn về kinh tế, chính trị, xã hội ..., chỉ có thể làm áp lực và ảnh hưởng chi phối được chánh quyền khi chính quyền yếu kém. Do đó chính quyền mạnh là một đòi hỏi của các đoàn thể, là một chìa khóa để giải quyết những băn khoăn chính trị do các áp lực đoàn thể gây ra. Một điều không thể chối cãi là chính quyền đệ II Cộng-Hòa trong muôn trùng khó khăn và khiếm khuyết đã ổn định được tình thế. Trong chánh sách tái phối trí nhân sự, kiện toàn guồng máy hành chánh, đưa công vụ đến gần dân... cơ cấu địa phương sẽ được ổn định và vững chắc hơn. Về phương diện chính trị, trong cái thế đấu tranh sống còn với cộng sản, dân chúng sẽ quên những tị hiềm, dị biệt để hỗ trợ chính quyền trong một lý tưởng chung. Như vậy nắm vững được tổ chức cùng tạo được một uy tín, chính quyền địa phương trong tương lai sẽ vững mạnh hơn. Trong vị thế mạnh đó, chính quyền tinh để dàng hóa giải những yêu sách quá đáng của các đoàn thể áp lực.

Cùng với sự hiện diện của một chính quyền mạnh tại tỉnh là sự lớn mạnh của các chánh đảng tại địa phương. Sắc luật 060/TT/SLU ngày 27-12-1972 buộc các chánh đảng phải tổ chức được cơ cấu địa phương cùng thực sự tham gia vào sinh hoạt chính trị qua các việc đề cử ứng cử viên, vận động tuyên cử ... Đảng Dân Chủ, mặc dầu với một thời gian, đã hoàn tất được cơ cấu địa phương tại Gia Định và chứng tỏ một thế lực mạnh mẽ vượt xa các đoàn thể quyền lợi trong tỉnh. Một số chánh đảng khác đã được cấp phái lại và đang trong giai đoạn ráo riết thành lập cơ sở tại Gia Định như: Liên Minh Dân Chủ Xã Hội, đảng Cộng-Hòa ... Trong tương lai người ta hy vọng rằng các chánh đảng sẽ đủ thực lực để đảm đương vai trò mình trong sinh hoạt chính trị địa phương.

Trong khi đó ảnh hưởng bởi những khó khăn kinh tế, cùng tình hình an ninh đất nước, thế lực của các đoàn thể áp lực tại Gia Định thu hẹp rất nhiều, ảnh hưởng chính trị cũng giảm thiểu đến mức độ cần thiết.

Nói như thế không hẳn là trong tương lai các đoàn thể tại Gia Định sẽ đi trên con đường tan rã, mà ngược lại cùng

với nh^hip phát triển của địa phương là sự phát triển của các đoàn thể. Nhưng bởi sự hiện diện của một chính quyền mạnh và một hệ thống chánh đảng hoạt động hữu hiệu tại địa phương, áp lực chính trị của các đoàn thể trong tỉnh sẽ giảm dần và kém phân hiệu quả. Đoàn thể nào muốn hoạt động chánh trị sẽ phải và bắt buộc phải gia nhập hay thành lập chính đảng. Các đoàn thể quyền lợi sẽ chỉ hoạt động trong phạm vi của mình và gián tiếp đóng góp vào việc xây dựng dân chủ, phát triển địa phương để hòa nh^hip trên con đường tiên bộ của dân tộc đem đến AN BÌNH THINH VƯỢNG cho quê hương.

THU - TỬ H

I.- CÁC AN-PHẨM VÀ VĂN-KIỆN PHÁP-LÝ.

A.- Quy chế lập hội.

- Dự số 10 ngày 6-8-1950.
- Dự số 24/52 sửa đổi Dự số 10.
- Dự số 6/54 bổ túc điều 11 Dự số 10.
- Sắc luật số 038 TT/SLU ngày 22-2-72 sửa đổi dự 10.

B.- Quy chế Nghiệp-Đoàn.

- Dự số 23 ngày 16-11-52 sửa đổi bởi dự số 87 ngày 8-11-54 ấn định thể lệ thành lập Nghiệp-Đoàn.
- Sắc luật 19 ngày 24-10-64 thay thế Dự 23/52.
- Nghị định số 666/NĐ/LĐ thi hành sắc luật trên.

C.- Quy chế chánh đảng.

- Luật 009/69 ngày 19-6-69 ấn định Quy chế chánh đảng và đổi lập chính trị.
- Sắc luật 60 TT/SLU 27-12-72.

D.- Luật 008/70 ấn định quyền lợi Phế-Binh, gia đình tử sĩ, cựu quân nhân.

II.- TÀI LIỆU.

- 1/- Địa Phương chỉ Tỉnh Gia-Định.
- 2/- Các văn kiện tổ chức nghiệp-đoàn, hiệp hội tại Gia Định.
- 3/- Các tài liệu liên quan đến hoạt động các đoàn thể tại Gia Định tại Ty Nội An, Bộ Chỉ Huy Cảnh-Sát, Ty Thanh Tra Lao-Động, Ty Hành-Chánh.
- 4/- Một số luận văn của Sinh Viên QGHC và Trường CDQP.

III.- SÁCH THAM KHẢO.

- 1/- HÀO, Hoàng Xuân : Phật Giáo và Chính-Trị tại Việt Nam ngày nay. Saigon, Luận-án Tiến-Sĩ Luật Khoa Saigon 1972.

- 2/- TRẦN, Trần-Thị-Hoài, các đoàn thể áp lực, Giảng Văn CN3 Đại-Học Luật Khoa Saigon 1972-1973.
- 3/- Idem, Các lực lượng chính trị, Saigon 1972.
- 4/- BÔNG, Nguyễn-Văn, Luật Hiến Pháp và Chính-Trị Học, Saigon, Thư Lâm ấn-Quán 1967.
- 5/- CHÂN, Lê-Dình, Luật Hiến pháp và coi định chế chính trị, Gia-Định, Sao Mai, 1966.
- 6/- TÀI, Tạ Văn, các vấn đề chính trị, giảng văn Năm 1 HUQGHC. 1970-1971.
- 7/- THƯ, Nguyễn-Văn, các nghiệp đoàn tại Gia-Định Saigon, Luận Văn QGHC XI, 1965.
- 8/- SÁNG, Đỗ-Quý, Hoạt động cơ sở xã hội công và tư tại Gia-Định, Saigon Luận-Văn QGHC, 1964.
- 9/- MINH, Huỳnh, Gia-Định xưa và nay, Saigon, loại sách Sưu khảo, 1973.
- 10/- DƯƠNG, Trần-Văn, cuộc bầu cử Hội-Đồng Đô-Thành Tỉnh Thị-Xã 30-5-1965, Saigon, Hội cựu SVQGHC 1970
- 11/- QUÝNH, Nguyễn-Quang, Luật Lao Động và An Ninh Xã Hội Saigon, 1968.
- 12/- HUY, Nguyễn-Ngọc, Luật Hiến Pháp, Giảng Văn CN, Đại Học Cần-Thơ, 1967-1968.
- 13/- HẠNH, Thích Nhất, Hoa-Sen trong biển lửa, hội Phật Tử Việt-Kieu hải ngoại xuất bản, 1966.
- 14/- TRUNG, Nguyễn-Văn, người Công-Giáo trước thớiđại Sai Gon tù sách Đạo và đời 1962.
- 15/- THÊM, Đoàn, việc từng ngày 1965, 1966, 1967, Saigon Phạm Quang Khai 1968.
- 16/- TRUNG, Lý-Chánh, Ba năm xáo trộn, Saigon Nam Sơn 1967
- 17/- HỒ, Cao-Văn, Tổ chức và hoạt-động Hội-Đồng Tỉnh Gia-Định - Luận văn QGHC 1963.
- 18/- MEYNAUD, Jean, Nouvelles études sur les groupes de pression en France, A Colin Paris, 1962.

- 19/- Idem, Les groupes de pression en France, A. Colin, Paris 1958.
- 20/- KEY, Vladimer Orlando, Politics, parties, press and groups, New York, Thomas-Y-Crowell 1964.
- 21/- TOCQUEVILLE, Alexis-de, de la Démocratie en Amérique, Paris nouveaux Horizons.

IV.- BÁO CHÍ.

- Báo định kỳ : Nghiên cứu Hành-Chánh, Tập-San Quốc Phòng, Cấp-Tiến, Bách Khoa, Đối-Diện.
- Nhật-Báo Chính-Luận.

V.- PHÔNG VẤN.

(Tham chiếu các giấy giới thiệu của Trường Quốc Gia Hành Chánh số 212 QGHC/TT, 213 QGHC/TT, 214, 215 QGHC/TT, 259, 260, 201 Ngày 9-2-74 và 19-2-74).

A.- Các nhân viên chính quyền.

- 1.- Ông Huỳnh-Đặng-Giai, Phó Tỉnh Trưởng Gia-Định, ngày 09-02-1974
- 2.- Ông Nguyễn-Hoè, Trưởng Ty Nội-An, ngày 13-2-1974.
- 3.- Ông Vũ-Ngọc-Chương, Trưởng Ty Hành Chánh ngày 13-2-1974
- 4.- Ông Trương-Ty Thanh-Tra Lao-Động ngày 14-2-74.
- 5.- Ông Đào-Mệnh-Phô, Phụ Tá Cơ-Sở Trưởng Dân-Vận Gia-Định ngày 14-2-74.
- 6.- Ông Phạm-Quốc-Tĩnh Chủ-Tịch Hội Đồng Tỉnh Gia-Định ngày 19-2-74.
- 7.- Ông Nguyễn-Trung-Thu, Nghị-Viên Hội-Đồng Tỉnh ngày 19-2-74.
- 8.- Ông Trần-Văn-Hai, Chủ-Tịch Hội-Đồng Xã Bình - Hòa ngày 24-5-74.

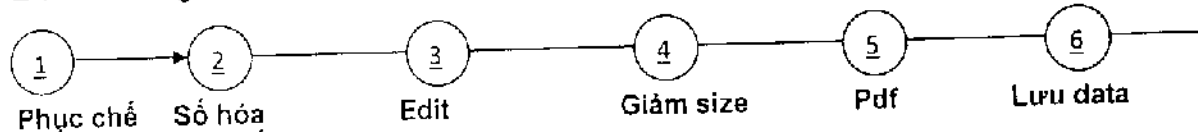
B.- Các lãnh tụ đoàn thể tại Gia-Định.

- 10/- Linh mục An-Tôn Phùng-Quang-Mạnh chánh sở họ Gia Định, ngày 13-5-74.
- 11/- Thượng-Tọa Thích-Huyền-Thâm, Chánh Thư Ký Ban Đại-Diện Tỉnh Giáo-Hội PGVNTN.
- 12/- Ông Nguyễn-Kim-Liên, Ủy viên thường trực Liên Hiệp Nghiệp-Đoàn Gia-Định.
- 13/- Ông Lương-Tử-Thiện, Chủ-Tịch Tỉnh Hội PBVN Gia Định.
- 14/- Một số đoàn viên nghiệp đoàn, thân hào nhân-sĩ cùng một số đồng bào tại Tỉnh.

U, U
7
0

I. Thông tin về tài liệu

- Ký hiệu: *LVHK 682*
 - Loại tài liệu: *LA*
 - Người giao: *Bộ*
 - Hợp đồng Kế hoạch Khác (tư nhân): *Gia đình*
 - Yêu cầu scan
 - Bình thường Cản file Raw Khác:
- Tên tài liệu: *Vai trò các đoàn thể cấp học*
 Kích thước, số trang: *32*
 Người, ngày nhận: *Ông 17.05.13 tại tỉnh*

II. Phục chế trước số hóa:

- Kỹ thuật: *Thao tác kỹ thuật*
- Người thực hiện: Thời gian:

III. Kỹ thuật số hóa áp dụng

- Camera . Người thực hiện: Thời gian: Kỹ thuật:
- Bookeyes. Người thực hiện: Thời gian: Kỹ thuật:
- Proserv. Người thực hiện: Thời gian: Kỹ thuật:
- Khác..... Người thực hiện: *Tấn* Thời gian: *24.5.13*. Kỹ thuật:

IV. Xử lý sau số hóa: (tên/ thời gian)

- Edit Giảm size PDF

IV. Lưu dữ liệu/ Biên mục

- Không phục vụ Phục vụ hạn chế Phục vụ rộng rãi
- Lưu dữ liệu (tên/ ngày lưu).....